

A munkásjóléti bizottmány ülése

— az országos szakszervezeti tanács képviselőinek jelenlétében —

1908. évi január hó 11-én d. e. 11 órakor.

Elnök: Faller Ferencz tanácsnok.

Előadó: Dr. Szalay Sándor tanácsjegyző.

Jelen voltak: Asbóth Emil, Brust Dávid, Földváry Imre, Gelléri Mór, dr. Körömy Árpád, dr. Pető Sándor, Sipos Ágoston és dr. Szöcs Elek bizottsági tagok és az orsz. szakszervezeti tanács képviselői: Vanczák János, Knittelhofer Ferenc és Jászai Samu.

Elnök az ülést megnyitván, üdvözlí a megjelenőket. Bejelenti, hogy dr. Vaszilievits János alpolgármester ur betegsége miatt hivatalos dolgában akadályozva lévén, a mai ülésen helyette ő elnököl.

A bizottság 1907. nov. 16-ikán tartott ülésén tárgyalta a dr. Szalay tanácsjegyző ur által kidolgozott és a lakásügyi hivatal szervezetére vonatkozó javaslatot, melyben meg vannak jelölve a fővárosi lakás-politika terén követendő elvek és amelyeknek megvalósítása a lakásügyi hivatal feladata volna. A bizottmány elfogadta a javaslatot, kijelentette azonban, hogy mielőtt a tanács elé terjesztené, a munkásság képviselőit kívánja meghallgatni, mert a lakásügy a munkásságot nagy mértékben fogja érdekelni. Az országos szakszervezeti tanács Vanczák János, Knittelhofer Ferenc és Jászai Samu urakat küldte ki.

Minthogy azt hiszi, hogy a javaslatot ismerik, felkéri az orsz. szakszervezeti tanács képviselőit, hogy nézetüket mondják el.

Bejelenti még, hogy Wodianer Arthur biz. tag ur másik ülésen lévén elfoglalva, ezen az ülésen részt nem vehet.

Jászai Samu kijelenti, hogy a szakszervezeti tanács köszönettel fogadta a tanácskozássra való meghívást. Őszintén megmondva, tekintve azt, hogy a főváros eddig is sok és szép ígéretet tett, nem sokat várnak ettől a bizottságtól sem. Ez nem szemrehányás akar lenni, de az is tény, hogy a fővárosonál semmiféle intézményben a munkások nincsenek képviselve és nagyon furcsának tartja, hogy a munkásjóléti bizottságban nincs munkás. Tudja, hogy nem ettől a bizottságtól függ, nem is rájuk vonatkoztatja. Ami magát az ügyet illeti, őket meglepte az a szép modern munka, melyet dr. Szalay tanácsjegyző ur dolgozott ki. A lakás-

hivatallal nem látják kimerítve azt a nagy munkát, mely a lakásmizéria megszüntetésére szolgál, azonban kezdeményezésre szükséges a lakásügyi hivatal, ez az első fejlemény.

Szükségesnek tartja megemlíteni, hogy bizonyos téves vélemények uralkodnak a lakásdrágaság dolgában. A Fővárosi Közlönyben olvasta, hogy ezen bizottságban is elhangzott, hogy a sztrájkok és a munkabérek emelkedése okozták a lakásdrágaságot. A napokban olvasta, hogy New-Yorkban a lakásdrágaság miatt lázongások voltak és csodálkozva nézte, hogy New-Yorkban korántsem oly drágák a lakások, mint Budapesten; itt 10 évvel ezelőtt drágábbak voltak a lakások, mint most New-Yorkban és a munkabérek jóval nagyobbak ott, pl. a kőmives 4-szer annyit keres, mint itt. Annak tehát nem lehet tulajdonítani a drágaságot, de igenis nagy szerepet játszik a lakásujszora.

Kijelenti, hogy örömmel elfogadják azt a javaslatot, amelyet Szalay tanácsjegyző ur készített. hozzájárulnak minden oly intézkedéshez, amely a lakásmizérián segít. A lakásügyi hivatalban nem látják elintézve a kérdést, de szívesen elismerik, hogy ez az első lépés segitenie a lakásmizérián.

Földváry Imre egy megjegyzésre kíván reflektálni, hogy a bizottságban nincs munkás. Ő maga is kereskedő és mint munkás kezdette pályafutását, mások is vannak itt, mint Brust és Herzfeld, akik szinte mint munkások kezdték pályájukat és ha ma némileg előrehaladottabb állapotban vannak is, de támogatják a munkások ügyeit.

Elnök kijelenti, hogy ezen akart segiteni a bizottság, ez az első lépés.

Dr. **Pető Sándor:** Reméljük, hogy legközelebb be is választjuk őket!

Elnök azt hiszi, hogy a bizottság alkalomról alkalomra megteheti a kiegészítést. A bizottság egyhangulag adott ennek kifejezést ebben a kérdésben, annál inkább úgy lesz olyan kérdésekben, melyek tisztán a munkásságot érdeklik. Ebben a tekintetben addig is, míg a szervezet úgy alakul át, hogy mindenütt, ahol munkáskérdések fordulnak elő, a munkások hivatalosan is képviselve legyenek, ilyen módon segíthetnek. Az eredmény szempontjából ez a mód is megfelel, mert a munkások képviselői

nézeteiket kifejthetik, új gondolatokat kelthetnek és oly mederbe juthat a tárgyalás, amelyben minden szempont érvényesülhet.

Vanczák János szívesen csatlakozik Jászai elvtársának azon kijelentéséhez, hogy a szakszervezeti tanács a munkásság nevében köszönetet mond a bizottságnak megnyilvánult jóakarataért és azon helyes állásfoglalásáért, hogy a munkásság képviselőit meghallgassák.

Bár ismétlésekbe bocsátkozik, vissza kíván térni arra a kérdésre, ami a nov. 16-iki ülésen is érintve volt, hogy a sztrájkok befolyással vannak a lakás drágulására.

Ez a dolog azért érinti nagyon közlelőket, mert a gyakorlati életből látják, hogy rendszeren a drágaság előzi meg a sztrájkot és nem megfordítva, a munkásság kényszerítő okok nélkül nem nyúl ahhoz a fegyverhez, de ha kényszerítik, nem tér ki az elől. Szerencsétlen viszonyaink között — maga is elismeri — sok sztrájk van, de mindig rákényszerítik a munkásokat, hogy ilyen eszközökkel szerezzenek maguknak valamivel nagyobb bért, ami a megélhetéshez szükséges.

Általános az a nézet, hogy a sztrájkok valamelyes mértékben drágítják a termelt áruk értékét. Az építésnél nem igen lehet ezt mondani, mert ha van is béremelkedés a munkásság javára, ez a béremelkedés nem közvetlen folyománya a sztrájkoknak, hanem 60—70%-ban a munkásság kulturigényéből keletkezett és igen sok szakma van, ahol nem voltak sztrájkok és a bérek emelkedtek.

Az építkezés drágulását ők is elismerik, de azt is tudják, hogy nemcsak a munkabérek emelkedtek, hanem az anyagárak is, már pedig visszamenve akár két évtizedre, sem a téglagyári, sem a kőbánya, sem a mészégető munkásoknak, sem a hámor- és huta-munkásoknak nem volt olyan mozgalmuk, melyben valami béremelkedést értek volna el, mert a téglagyári munkások sztrájkjai a munkások vereségével végződtek. De közvetlenül ismerve a munkásság helyzetét, míg régebben 80 kr. volt a bérük, ma 1 forintjuk van, az építési anyag ára pedig 15—30%-al emelkedett és tekintet nélkül minderre, az anyagárakat egyszerűen csökkentették, anélkül, hogy a munkabért is csökkenthették volna.

Ha volna valami befolyása a béremelkedésnek az építkezésre, akkor is legfeljebb az új építkezésekre állna ez, de itt vannak a főváros régi házai, ahol a házbérek mégis emelkedtek.

Hogy kissé hosszasan foglalkozik ezzel a kérdéssel, csak azért teszi, mert rendkívül rosszul esik és fáj nekik, hogy a közvélemény minden sztrájkmozgalmat úgy fogad, mint egy hadba-vonulást a köz ellen, már pedig a dolognak sokkal messzebb menő eredményei vannak. Nem lehet a munkások sztrájkjait, mint okot felhozni, hogy segítenek drágítani a lakásokat.

Ami a bizottság határozatát illeti a fővárosi lakásügyi hivatal szervezésére vonatkozólag, a maguk részéről szívélyesen üdvözlők, mint rendkívül jó indulatu és alapvető munkát, de ő is azt mondja, hogy attól egymagától nem igen várhatnak eredményt.

Felfogása szerint a legnagyobb baj az, hogy a városi ügyek alakulására a közvetlenül érdekelt népességnek nincs befolyása, mert a közgyűlés a polgárság azon részéből kerül ki, mely nincs közvetlenül érintve a főváros lakásbajainál, mert ha a főváros érdekelt, vagyontalan, vagy helyesebben mondva bérlő közönsége befolyással bírna, képviselőinek jelenléte által feltétlenül olyan ellenőrzést és kritikát gyakorolna, hogy ezen ügyek egészen más alakulatot vehetnének.

Feltételezi, hogy a bizottság teljes jóindulattal és teljesen demokratikus érzéssel viseltetik mindazon ügyek iránt, melyek a főváros közönségének jólétét vannak hivatva szolgálni, azonban a bizottság tagjainak sem idejük, sem módjuk nincsen, hogy közvetlenül megismerjék azt a rettenetes nyomorúságot, mely odakinn van, pl. az Angyal-földön a bérkaszárnnyakban. Ellenben a közvetlenül érdekelt képviselői, közöttük élve, velük együtt szenvedve a számtalan bajt, melyet az élet rájuk ró, mindenesetre egészen más színben tudnák a képviselőtestületnek bemutatni, úgy annyira, hogy egészen más irányban tudnák terveiket és kötelezettsegeiket végrehajtani.

Ő maga is járt külföldön és ő maga is ismeri azokat az intézkedéseket, melyeket dr. Szalay tanácsjegyző ur szép tanulmányában felsorolt, de az iránt is érdeklődött, hogy külföldön a közvetlenül érdekelt mennyiben bírnak befolyással a városi ügyek intézésére. Németországban, Belgiumban, Franciaországban, Olaszországban, sőt Ausztriában is a legtöbb városban a közvetlenül érdekelt munkásság képviselői benn vannak a képviselőtestületben.

A főváros már azért sem tehet valami sokat ezen a téren, hogy valami alapos javulást hozzon létre a lakásnyomorúság és egyáltalában a lakásbajok kérdésében, mert nincsenek elegendő jövedelmi forrásai, az adózásnál is bajokkal küzd; a rendelkezésre álló anyagi eszközökkel is baj van, a jövedelmi források a közvilágítás, a közlekedés magánkezekben vannak, melyek a külföldön legnagyobbbrészt a község kezelésében vannak és a városoknak igen jelentékeny összegeket adnak le évi tiszta haszonképen.

A fővárosi közlekedésnek, a közvilágításnak is rengeteg jövedelmeik vannak, amiből a főváros csak egy pár 100.000 K-t kap, akármilyen részesedés címén, míg a jövedelem nagyrésze a társaság magántulajdonában marad.

Sipos Ágoston: Ez igaz!

Vanczák János: ... Bécsben két évvel ezelőtt a villamos közlekedés tiszta hasznából az alkalmazott munkások lakásviszonyainak javítására és nyugdíjalapjára mintegy 2.000.000 koronát juttatott a város, ezt a főváros nem tudja megcsinálni.

Sipos Ágoston: Magánzsebekbe megy!

Vanczák János a fővárosi közlekedést rendkívül hátrányosnak tartja a munkásokra nézve. Az a szegény munkás, akinek van 1 frt 20 kr. bére, kinn lakik, mert nem lakhatik itt a városban, nem tudja a lakást megfizetni, kinn lakik Kispesten, Szentlőrincen, Rákosfalván, Rákospalotán, napi keresetéből 2 órai munkadíját kell a villamos társaságnak adni, vagy felkel reggel 5 órakor és 2 óráig gyalogol,

hogy beérjen fáradtan; fáradtan ér munkájához és fáradtan ér bába, sohasem képes magát kipihenni; azért, mert a fővárosi közlekedés ilyen nehézkes és drága, ideszorul be a munkás a városba. Ugy emlékszik, hogy a mult esztendő közepe táján az államvasutak kezelőségének itteni üzletvezetősége kiadta azt a rendeletet, hogy a vidéken lakó munkások kötelesek beköltözni, mert a kinlakásuk hátrányos volt a szolgálatukra, másrészt a munkások szállítása terhes volt a vállalatnak és így bekényszerítették a városba úgy, hogy a lakbérükre fizetésükből voltak kénytelenek bizonyos összeget ráfizetni, hogy lakást kapjanak. Így azután az összes vasuti alkalmazottak, a villamosvasuti alkalmazottak, a postások, a rendőrök úgy laknak, hogy 2 szobás lakásuk van közös konyhával és abban 2 család, mintegy 8—9 taggal kénytelen lakni.

De még nyomorúságosabb a helyzet Angyal-földön, ahol hetenkint fizetik a lakbért és a minimális heti lakbér 5 korona és minden héten 60 fillér házmester-pénzt kell fizetni. Ezek a lakók ki vannak téve annak, hogy minden héten felmondhatják neki a lakást, ha a férj nem tud fizetni, 8 napra felmondják a lakást és kénytelenek esetleg betegen is hajlékot keresni.

Eppen tegnap vagy tegnapelőtt jött szülőhoz egy szerencsétlen asszony, ki a Nefelejts-utcában lakott 3 gyermekével, éjjel 8 órakor tette ki a házmester a lakásból, úgy hogy ő maga ment el vele és szerzett neki arra az egy éjszakára helyet, gyermekeit pedig kénytelen volt elhelyezni a Fehér-Keresztben.

A bizottság mult ülésén ismételten hangoztatták, hogy nincs a fővárosban lakásuzsora...

Dr. Pető Sándor: Állami uzsora van!

Vanczák János... Az is van, de van közvetlenül lakásuzsora is, különösen a munkások lakta házakkal a tulajdonosok nem szívesen bibelődnek; kiadják albérlőnek, de akkor talán még elviselhető volna a helyzet, ha csak 2 egzisztenciának a létéről kellene gondoskodni, de az albérlő még egy vice-albérlőnek adja ki, úgy hogy a munkás harmadkézből kapja a lakást. Az Angyal-földön nem egy ilyen ház van, hanem van 3 ház is egy tömbben és minden egyes háztömb külön-külön van bérbeadva egy kereskedőnek, pld. fűszerkereskedőnek, ez először is megveszi az általa befektetett bérösszeg kamatját és rákényszeríti a lakókat, hogy nála vásároljanak, amennyiben nem vásárolnak nála, a lehető elképzelhetlenebb zaklatásoknak teszi ki őket, sőt egyenesen kimarja úgy, hogy a lakó örökös bizonytalanságnak van kitéve, hogyha egy hatos ára árút másutt talál vásárolni, ahol olcsóbban kapja.

Ahol ő maga lakik, az a ház is, egy grófnő tulajdona, másodbérbe került és 80 K-val verték fel a lakbért, úgy, hogy keresetének $\frac{1}{2}$ részét kénytelen lakbérre adni, s amire a gyermekeknek szükségük volna, kénytelen nélkülözni.

Ez nem mondható egészséges állapotnak, az igazán uzsora, mikor a befektetett tőkének 25—30 %-át hajtják be a lakókon.

Dr. Pető Sándor: Kicsiny a kereset!

Vanczák János megengedi, hogy jobb kereset is elférne, de ott van az ipar és kereskedelem, mely sir és panaszkodik, hogy magasak a munkabérek.

Ilyen körülmények között hiába sztrájkol a munkás, mert a másik oldalon különböző formákban elveszik, amit keresett.

Ezen bajoknak az orvoslása első sorban a polgárság feladata és amennyiben a polgárság befolyással bír a város ügyeinek intézésére, feladata a városi képviselőtestületnek, mint az általános közjólét örének és hivatott ápolójának, mert a munkások nem sokat bajlódhatnak ezekkel a dolgokkal, ha őket bántja a házbér-uzsora, az élelmiszer uzsora, nekik is élni kell, föl nem köthetik magukat, úgy segítenek magukon, ahogy tudnak, vagy sztrájkolnak, vagy akármilyen módon kikényszerítik, amire szükségük van. Minthogy ebből kifolyólag, kizárólag és első sorban a város polgárságának és a munkaadók érdekében levőnek tekintik, hogy ezeken a súlyos megélhetési viszonyokon és a lakásbajon segítsenek, szívesen látnak minden oly intézményt, amely arra irányul, hogy a munkásság megélhetését megkönnyítse. A lakásügyi hivatal mindenesetre oly intézmény lesz, amely nagyban hozzá fog járulni ahhoz, hogy világos képet nyerjenek azon bajokról, melyeken segíteni kell.

Ami a népszállókat illeti, az is elfogadható intézmény, ha megtalálják a kezelésnek azt a módszerét, hogy a munkásság megszeresse azokat, mert úgy képzelem, hogy ezek nem a legszerencsétlenebb emberrétegeknek, a lumpenproletároknak készülnek, mert azoknak ott van a hajléktalanok menhelye, hanem a nőtlen munkásoknak. De nem hiszi, hogy beváljanak. Odakinn a Kruppéknál beváltak, mert ott meg van a családiasság. Láttam Diósgyőrben a legénylakásokat, ahol meg van a rend és a tisztaság, de hiányzik a családias melegség, kissé ridegnek tűnik fel. A munkásság azért nem fog ellen-szenvvel fogadni egy ilyen intézményt, az nem lesz tönkremenésre ítélve.

Gyökeres orvoslást azonban attól várnak, hogyha a lakásügyi hivatal megszervezése mellett a főváros maga igyekeznék nagyobb szabású építkezéseket csinálni. Helyes volna először is az összes alkalmazottak részére házat építeni, ezáltal a magán kezben levő lakásoknak egy nagy része felszabadulna és természetesen a lakberek csökkennének. De nem találja alkalmasnak azt a módot, ahogy a ferencvárosi telepet felépítették, ez kissé rideg, kaszárnyaszerű és ellenszenyes. Nem volna szabad ezeknek a házaknak nagyban elütni a közönséges lakóházaktól, nem volna szabad kitüntetni kifejezetten, hogy munkáslakások. Nagyon szép mintáját látták ennek a németországi nagy építési-szövetkezetről, amely az itteni kiállításon is be lett mutatva, valóságos szép palotákat építenek és ezek tulajdonképpen munkáslakások.

Nem palotákat kívánnak, de oly rendszerű házakat, melyek nem kifejezetten munkáslakások, melyek nincsenek valamely közintézmény vagy valamely felettük álló társadalmi osztály gyámködása alatt, vagy alamizsnaszerűen nyújtva, hanem csak azért vannak, hogy olcsón és kényelmesen lakhassanak. Ez segítség volna s ezt meg is lehet csinálni úgy hogy a befektetett tőke 5—8%-t kamatozzék, ezt inkább el bírja viselni a lakó, mint a mostani helyzetet, mikor 25—30% kamatot is kell viselnie.

Erről a mult esztendőben is beszéltek a gyári iparosokkal, Hatvani Deutsch József urral, hogy a Váczi-uton mikép lehetne alkalmas munkáslakásokat építeni és egyáltalában a gyárosok mikép tudnának segíteni, hogy olcsó lakást nyujtsanak.

A gyárosok felfogása e tekintetben legtöbb esetben az, hogy vagy olyan kaszárnyaszerű épületet kell emelni, melyek kizárólag a gyári munkások részére vannak, ahonnan ki kell menni, ha a munkás a gyárból kilép, vagy olyanokat, melyeket a munkás megszerez. Ez egyik sem jó mód. A munkás nem köthető le annyira, hogy viszonya örökös legyen. A magános munkás még megteheti, de családos munkásnál lehetetlen. A házszerzés egyrészt luxus, másrészt igaz az, hogy a munkás sohasem szerzi meg a házat.

Rákoslígeten a munkások százai akartak házat szerezni, befektették kis pénzüket és 2—3 év mulva örültek, ha tudhattak rajta és maradt egy kis pénzük.

Az illetékes köröknek nem azt kell nézni, hogy van-e a munkásnak vagyona, hanem kizárólag azt, hogy mód, alkalom adassék, hogy egészségesen, olcsón lakjék a munkás addig, amíg laknia tetszik és ha elmegy az egyik, jön a másik munkás család.

A lakásügyi hivatal fel fogja tárni a bajokat és akkor könnyebb megtalálni a módot a segítségre. A lakásügyi hivatal szervezése mellett szükségesnek tartják, hogy a főváros bérházakat építsen, mert ezáltal a lakásnyomoruság valamiképpen enyhül. De gyökeres orvoslást csak akkor várnak, ha az érdekelteknek közvetlen befolyásuk lesz a város ügyeinek az intézésére. Hogy mikor lesz, nem tudják, de addig is, míg az az állapot bekövetkezik, a munkásság közvetlenül befolyással bírhat, ha ilyen kérdésekben továbbra is azzal a loyaltással viselkednek, melyet ez idő szerint is tapasztalnak, hogy meghallgatják a munkások képviselőit, hogy azok szolgálják munkástársaik ügyét, akik nem tudnak a maguk ügyeiben eljárni, testületeik meglehetősen mostohagyermek, mindenfelé gonoszoknak és rosszaknak vannak elhíresztelve,

Ahol munkáskérdésről van szó és szívesen veszik közbenjárásukat, ők igazi proletári ügyszertettel és ügybuzgalommal tesznek eleget kötelességüknek, hogy munkástársaik helyzetén javíthassanak.

Brust Dávid az előtte szólót érdekes fejtegetései után arra figyelmezteti, hogy a bizottságban a sztrájkokkal összefüggő drágaságról nem volt szó. Véleménye szerint az a kérdés, hogy ki az, oka a sztrájkoknak, nem tartozik ide. Ide a lakáskérdés rendezése tartozik.

Ő neki magának is van gyára és tudja, hogy milyen borzasztó állapotban laknak a szegény emberek, lehetetlen, hogy ennek jó vége legyen. Éppen ezeken e bajokon akar segíteni a bizottság és arra vonatkozólag akarta volna meghallgatni a munkásság képviselőinek a proposíciót, hogy mit lehet tenni arra nézve, hogy a munkásoknak rendes és tiszta lakásuk legyen.

Azt hiszi, hogy módot kell adni a munkásoknak, hogy 4—5-en összeálljanak és együtt építsenek, nem kell állandóan ott maradni a munkásnak, ha a

munkásból gyáros lesz, találkozik, aki megveszi. A bizottság segíteni akar a munkásokon és szívesen hozzájárul, ha valami proposíciót tesznek a munkásság képviselői. Szükségesnek tartja, hogy házat szerezzenek, csak az a kérdés, hogy milyen formában.

Elnök kijelenti, hogy Vanczák ur kifejezést adott azon kívánságnak, hogy kedvező feltételek mellett bérlakásokat építsenek. Az egész külföldi irodalomban, mikor a munkásság házszerzéséről van szó, csakis a jobb mód, előkelőbb és jobban fizetett munkásokról lehet szó.

Knittelhofer Ferencz véleménye szerint a javaslat azt bizonyítja, hogy a jóakat meg van a munkások iránt. Nem kíván a sztrájkokkal foglalkozni, sem hosszasan hozzászólni a javaslatához, mert kívánságait 2 társa már kifejtette, de úgy látja, hogy az előtte szóló biz. tag ur nem helyesen fogta fel a dolgot. A bizottság nem azt a célt akarja elérni, hogy a munkások házat szerezzenek, hanem, hogy olcsóbb lakáshoz jussanak. Szerinte nem is volna egészséges, hogy ha oly törekvés nyilvánulna, hogy a munkások háziurak legyenek.

Csak egy mód van, hogy a lakások olcsók legyenek. A fővárosnak vannak telkei, ezekre kellene építeni olyképen, amint Vanczák ur mondotta. Be kellene hozni azt az újítást is, hogy a házbért cm³ terület szerint szabják meg. Ez az újítás megakadályozná azt, hogy a házbérek rendszertelenül legyenek kivette a város akármelyik részén.

További kívánsága az volna, hogy ez a jóakat, mely megnyilvánul ezen javaslatban, ne maradjon meztelen jóakat, hanem valósuljon is meg,

Elnök reflektálva Vanczák ur azon kijelentésére, hogy nem várnak a javaslatról eredményt, ezt a javaslatot — amint Vanczák ur is kifejezte — az első lépésnek tartja.

A munkásjóléti bizottmány ugyanis akképpen született meg, hogy Gelléri biz. tag ur a közgyűlésen indítványt tett, hogy állíttassék fel egy hivatal, amely szociál-politikai dolgokkal foglalkozik. Ez lett volna a leghelyesebb, mert ez egész embereket kíván és nem lehet odasorolni egy más hivatalhoz. A közgyűlés nem fogadta el az indítványt, utalt arra, hogy ha az új fővárosi törvényt meg fogják csinálni, akkor át kell szervezni az egész közigazgatást és fel lehet állítani ezt a hivatalt is; addig is egy bizottságot küldött ki, amelyet hoazácsatoltak egy meglevő és munkával ellátott hivatalhoz, amely csak mellékesen foglalkozhatik a dologgal.

Első szükségnek az látszott, hogy legyen szerv, mely ezen dolgokkal foglalkozzék és ezeket a dolgokat mozgassa. Ennek a szervnek lesz a feladata, megtenni előzetes tanulmányozás folytán a szükséges teendőkre nézve az előterjesztéseket és ezen szerv a lakásügyi hivatal, mely később munkásügyi hivatallá fejlesztetik ki. Ez lesz a mag s köréje csoportosulnak a többi kérdések.

Ami a közgyűlés összeállítását illeti, ma tényleg úgy van, amint Vanczák ur mondotta, azonban a közgyűlésben meg van a jóakat ezen kérdések iránt. Mindenütt akkor kezdetek intenzívebben működni, mikor a munkások bekerültek a képviselőtestületbe. A közvetlenül érdekelteknek a képviselőlete a fővárosban is meg lesz, de a külföldön is bizonyos időbe

került, míg ezen helyes álláspontra rájöttek. Azt hiszi, ez nem is a messze jövő kérdése

A közzállalatokat illetőleg, a közgyűlési vezető pártnak programjában van, hogy minden közzállalat megváltassék. A szerződések azonban úgy vannak megkötve, hogy nem lehet azokhoz azonnal hozzájutni és a megváltási összegek óriási összegekre rugnak. Más városok, melyek oly szerencsés helyzetben voltak, hogy maguk létesítették a közzállalatokat, óriási előnyben vannak, de ahol nehéz szerződések vannak, csak fokozatos eljárás mellett lehet célt érni. A tendencia megvan, sőt az a programja nemcsak a közgyűlési többségi pártnak, de a polgármesternek és a tanácsnak is, hogy mihelyt mód és alkalom nyílik, a közzállalatok a főváros kezelésébe átmenjenek.

A háznak albérletbe adása tényleg kellemetlen kérdés, maga is tud eseteket, hogy másodkézből levő albérletben, minden negyedben apró tüsurásokkal, 10 frt-kal emelik a lakbért, oly sűrűn, hogy a lakónak fel kell lázadnia. Gondolkodtak azon, hogy hogyan kell segíteni, de az annyira belenyúl a tulajdon korlátozásába, hogy nem tudja, lehet-e ezen a bajon segíteni.

A népszállókat sokkal üdvösebbeknek tartja, mint Vanczák ur mondotta, mert ott olcsó pénzért tiszta egészséges, kitűnő lakásokat lehet kapni; az előterjesztésből látható, hogy ezekben közös helyiségek, olvasóterem, könyvtár, fürdő vannak tervezve, oly közös kapocs, mely az embereket összehozza és kedvessé teszi a lakást. Ezek a népszállók még ki is fizetik magukat, olcsó bér mellett hasznosíthatnak.

A főváros közgyűlése a munkáslakásokra nézve már határozott és 1,000.000 koronát meg is szavazott. Nem nevezték munkáslakásoknak ezeket a lakásokat, hanem kis lakásoknak, mert minden kis ember igénybe veheti.

A lakbérnek cm³-kint való megállapítását a meglevő épületekre nézve nagyon nehéznek tartja.

Vanczák János: Csak a főváros házaira!

Elnök . . . Ott ahol a főváros a lakbér megállapítására befolyással bír, a saját kezében van a ház, vagy az építető társulatnak kedvezményt nyújt, kikötheti magának, vagy megállapíthatja ily módon a lakbért, van is egy beadvány, Garbainak a beadványa, hogy az összes lakások bérei a főváros által állapíttassanak meg. Ezt sem lehet keresztülvinni, mert tekintetbe kellene venni a városrészt, az utcát, új épület-e, régi épület-e, az épületrészben való fekvést, stb.

A lakásügyi hivatal, amely később munka hivatallá lesz szervezve, fontosnak és szükségesnek tartja, de annak sikeres működése attól függ, hogy az ott működő alkalmazottak szociál-politikailag teljesen művelt, ezeket a kérdéseket teljesen ismerő és ezen kérdésekkel szeretettel foglalkozó férfiak legyenek.

Nagyon örül, hogy a szakszervezeti tanács képviselői a maguk részéről a javaslatot örömmel fogadták és hozzájárulnak ezen hivatal szervezéséhez.

Dr. Pető Sándor nem szívesen szólal föl és pedig azért nem, mert unja önmagát, hogy folytonosan csak beszélnek, de még nem tettek semmit. Hogy meny-

nyire csak beszélnek, bizonyítja az, hogy a közgyűlés már meg is szavazott 1,000.000 koronát és abszolúte nem megy előre a dolog; a mérnöki hivatal ma sem készítette el a munkáját, illetve oly munkát készített, amelyet jobb lett volna nem készíteni. Nagyon kéri az elnököt, hogy a bizottság kérésére és felhatalmazására a legerélyesebben nézzen utána ennek a kérdésnek és illetékes helyen, a polgármester útján tudja meg, hogy mi az oka annak a lassuságnak, mellyel a mérnöki hivatal ezt a kérdést előkészíti.

Teljes mértékben egyetért Vanczák ur előadásával abban a részben, hogy a legnagyobbfokú igazságtalanság és jóra nem vezethet az a berendezés, amellyel a községi képviselet szervezve van. Elvégre régen túl vannak már azon az időn, hogy helyesnek tartanák azt az elméletet, hogy „nélkülünk vagy rólunk, nélkülünk” intézkedhessenek. A fővárosi törvény szerint Budapest polgárságának tulajdoni része tényleg ki van zárva, hogy résztvegyen a főváros ügyeinek intézésében. Ez a törvényhozás feladata és nem városi feladat ennek a megváltoztatása, mert ha városi feladat volna, rég megváltoztatták volna; a főváros ugyanis számtalan felirátában sürgette a kormánynál a fővárosi törvénynek olyan irányú revízióját, hogy a főváros képviseletének alapja is az általános választói jog legyen.

Az bizonyos, hogy a lakosságnak semmiféle tömege nem elégedhetik meg azzal, hogy vállalt vergetve, azt mondják: „légy nyugodt, jóakarattal intézzük az ügyedet.” Mindenki részt akar venni ügyeinek az intézésében és más képe volna a fővárosnak, ha minden rétege képviselve volna a képviselőtestületben.

Nagyon tévednek azonban a szakszervezeti tanács képviselői abban, hogy csak a munkások szenvednek a lakásdrágaság súlya alatt. Ez ép oly mértékben sújtja a többi kis embert, sőt a középosztályukat. Egyforma érdeke mindenkinek, hogy megszűnjék, éppen azért bizalommal nézheti a munkásság a polgárság akcióját. Az kényszeríti a polgárságot, hogy együtt működjenek, mert egyforma baj orvoslásáról van szó.

Egy kis hibába esett Vanczák úr, mikor a lakásuzsoráról beszélt. Tényleg vannak lakások, ahol 20—25%-ot hoz a ház bér, ez tényleg ház bér-uzsora, de azt hiszi, ez csak kivételes állapot, meg van a külső részeken, ahol az albérllő harmadkézből jut a lakáshoz. Nemcsak lakásuzsoráról, hanem állami uzsoráról is kell beszélni, mert a ház bér jövedelemnek 42%-át az állam és a város viszi el. Nemcsak a kapzsiság, hanem ez is egyik oka a lakás drágaságának.

Teljesen igaza van abban Vanczák urnak, hogy a sztrájkok semmiféle befolyással nincsenek a lakbérekre. Kitűnő példát hozott fel, hogy a régi házakban, melyeket olcsón építettek fel, ugyanannyi bért fizetnek. Ezt a példát ő is megtalálja. Vannak Budapesten adómentes házak és adókötelezett házak, óriási különbség van közöttök, az adómentes házak tulajdonosai 33%-kal kevesebbet fizetnek, de azért az adómentes és az adókötelezett házakban egyforma a ház bér.

Lehetne segíteni az uzsorán, de itt is azzal találkozunk, amit felszólalása elején mondott, hogy

nem mennek előre a dolgok. A lakbérszabályzat módosítása készen van, ez sok minden anomálián segíthetne, de nem tudjuk elérni, hogy a közgyűlés elé kerüljön és ha a közgyűlés el is fogadja, belekerül $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ évbe is, míg a belügyminiszter jóváhagyja. A legjobb akarat is csak Dante mondásához hasonlít, hogy a pokol útja is jó szándékkal van kikövezve.

Vanczák ur helyesen mutatott rá, hogy az egyetlen mód lenne, ha a város, vagy más közhasznú vállalat építene lakóházakat és ezen házak méltányos árban jutnának a lakástkeresők kezébe. Ez természetesen befolyásolná általánosságban a házbéreket és egyúttal a lakásmizérián is segítene,

Vanczák ur nem kívánja háztulajdonosokká avanszíroztatni a munkásokat és a gyárak közelében épülő munkáskaszárnyakat sem kívánja. Ez szólnak is a véleménye. Különösen veszélyesnek tartja, hogy a munkásokat háziurakká akarják tenni. Rég elmúlt az az idő, hogy nagy városban olcsó módon házra lehessen szert tenni. Ez egy olyan álmom, mely megvalósulni nem fog soha.

Nem kívánja a munkásokat a gyárhoz lekötöni és kaszárnyákba beterelni. Ugyanez áll a fővárosi alkalmazottakra is. azért nem tartja helyesnek, hogy a főváros a maga alkalmazottjai részére építsen, ne építsen semmit, mert az alkalmazottaknak ad házbért. Építsen olcsó lakásokat és menjen oda lakni az, akinek jól esik. Mert ami áll a munkásokra, az áll a hivatalnokokra is, a hivatalnok is akar más arcot látni, ha hazamegy, nem a hivatalfőnökét, az alantasát, vagy a hivatali szomszédját.

A hivatalnok kaszárnya ép oly visszatetsző, mint a munkáskaszárnya. Nincs egyebekre szükség, mint-hogy a főváros nagy tökével építsen lakóházakat és segítsen közhasznú vállalatokat, melyeknek ilyen lakásépítés a célja, 1,000.000 korona a kezdet kezdete, szeretné látni a felépítést is — a fiatalok talán megérik. Ha rövidesen felépítik, gondoskodni fognak nagyobb tőkebefektetésről, annál is inkább, mert ez jó üzlet, ha privát ember mer építeni . . .

Elnök: Az a baj, hogy nem mer!

Dr. Pető Sándor: . . . a város az ő telkein minden rizikó nélkül építhet.

Gelléri Mór: A 12 éves alapítvány rendelkezését sem tudom!

Dr. Pető Sándor bizalmatlansággal néz a jövő elé, fél a bürokratikus lassuságtól és hogy mennyire igaza van és mennyire nincs igazuk azoknak, akik vállveregetéssel biztosítják a kirekedt elemeket, hogy „jóakarattal intézzük dolgaitokat“, megjegyezni kívánja, hogy szíves volt az egyik bizottság a jövő évi költségvetésből a lakásügyi hivatal szervezésére vonatkozó költségeket törölni. Reméli nem azért tették, mintha a jóakarattal hiányzott volna, hanem mert ismerik a főváros közigazgatását és azt hiszik, hogy 1908-ban nem jutnak oda, hogy ez a hivatal szervezve legyen. Ezt feltétlenül reparálni kell.

Elnök az utóbbi kérdésre vonatkozólag kijelenti, hogy csak azt veszik fel a költségvetésbe, ami a közgyűlés előtt volt. Ha a lakásügyi hivatal az év közepén életbe léptethető lesz, akkor a tanács majd gondoskodni fog a megfelelő költségekről.

A munkáslakásokra nézve a közgyűlés 1,000.000 K-t megszavazott. A tanács utasította a mérnöki hivatalt, hogy az előkészítő intézkedéseket tegye meg, a költségvetést és részletterveket készítse el. A miniszteri jóváhagyás még nincs itt, tehát építeni nem lehet.

A mérnöki hivatal a részletes terveket elkészítette, de az építési bizottság olyan kardinalis hibákat talált és a költségek is majd még egyszer annyira, 1,600.000 K-ra mennek fel, vissza kellett tehát adni az összes terveket és most ezeket várják.

Gelléri Mór: Szolgálhatok minden percben 100 példával.

Elnök kijelenti, hogy úgy a miniszternél, mint a mérnöki hivatalnál meg fogják sürgetni a dolgot.

Dr. Körömy Árpád első sorban dr. Pető biz. tag úr szavaira kíván reflektálni. Ügylátszik, minden áron perhorreskálják, hogy a fővárosi alkalmazottak házat szerezzenek. Ezt téves felfogásnak tartja, mert a fővárosi alkalmazottak és az egész középosztály, komolyan foglalkozik azzal a gondolattal, hogy ezt megvalósíthassa. Rövid ideje tagja a törvényhatósági bizottságnak, de mióta a munkásjóléti bizottságnak a tagja, azóta is mint fővárosi alkalmazottat sokan felszólították, hogy tegye szavá azt, hogy adjanak módot és alkalmat, hogy a fővárosi alkalmazottak házhöz jussanak.

Nem fogadhatja el azt, amit Pető biz. tag ur mondott, hogy t. i. nem óhajtanak találkozni azokkal, akik együtt működnek, mert azok részére, akik nem akarnak építeni maguknak, a főváros építhet oly bérházat, ahol akkor találkoznak egymással, amikor tetszik.

Arra, hogy az alkalmazottak kapnak lakbért, csak az a válasza, hogy vajjon kap-e azon lakbérért megfelelő lakást, mint aminőt óhajt, vagy kapna, ha a főváros építene megfelelő házakat?

Vanczák urnak is éppen arra a megjegyzésére kíván reflektálni, hogy a munkás nem akar háztulajdonos lenni. Szóló is Angliára hivatkozik. Figyelemmel kísérté a munkásmozgalmakat, nem annyira az ipariakat, mint a mezőgazdaságiakat, de azért az ipari viszonyokat is meglehetősen ismeri, mert maga is iparos szülők gyermeke, óriási tévedésnek tartja, hogy a munkás nem akar házat szerezni.

Escott, az angol közgazdasági író „Anglia“ c. munkájában felsorolja az óriási ipartelepeket, ahol minden munkásnak van háza és ha onnan egy elmegy, a többi versenyzik, hogy bejuthasson oda. Angliában éppen a bányavárosokban óriási mértékben van kifejlődve, hogy a legutolsó talicskatolónak is egy kis házat adhassanak kerttel, hogy asaját konyhaszükségleteit maga állítsa elő.

Nem kívánja hosszasan fejtegetni, hogy micsoda óriási szociális, kulturális és morális haszna van annak, ha a munkásnak van egy kis földje, csak azt kérdezi Vanczák urtól, hogy miért nem akar a magyar munkásság háztulajdonos lenni? Ez nem felel meg a vezetőség céljainak, már a ferde irányban való vezetőség céljainak, miért nem felel meg az igazán dolgozó munkás céljainak?

Vanczák János Pető biz. tag ur szavaira csak azt feleli, hogy ő a fővárosi alkalmazottakra nézve sem úgy értette, hogy kifejezetten a fővárosi alkal-

mázottak részére építsenek kaszárnyákat, hanem hogy könnyebben megy, hogyha a közgyűlés az alkalmazottak létviszonyainak könnyítésére szavazza meg ezeknek a házaknak a felépítési költségeit, mert ezáltal is könnyebbülnek a lakásviszonyok.

Ami a munkások házszerzését illeti, kijelenti, hogy a munkásság vezetőségének, vagy félrevezetőségének intenciójával nem ellenkezik, hogy a munkás házat szerezzen. A munkásvezetőknek egyáltalában nincs ellenére, ha a munkás házat szerez. A munkásvezetők nem törődnek azzal, hogy a munkás tud házat szerezni, csak azzal törődnek, hogy a munkásságot a házszerzéssel félrevezetik, mert azt állítják, hogy könnyű szerrel szerezhet, valóságban pedig sohasem szerzi meg a házat. Sajátságos, szomorú példákat hozhat fel, ahol az államhatalom maga is kényszeríti a munkást házszerzésre, pl. a pécsi bányákban, ahol a munkást kilakoltatják lakásából; a nadrági bányaterületen a munkásoknak felépítik a házat, de a telek nem az övé és a bányatársaság hozzájárulása nélkül a hajlékuktól nem tudnak megválni, mert a társaság egyszerűen nem járul hozzá az eladáshoz, a munkás pedig elmehet koldusan a világba. Ennek ellenségei ők.

Ellenségei annak, hogy spekulatív módon a munkás néhány megtakarított fillérjét elzsebeljék. Erzsébetfalván, Kossuthfalván, Rákosfalván és ezekben a községekben, ahol a munkások igyekeztek házat szerezni, ha valaki beszél házzal bíró munkással, köny facsarodik a szeméből, mikor hallja, hogy annak a fegyvergyári munkásnak 2—3000 forintja eluszott a soroksári takarékpénztár feneketlen gyomrába.

A munkásnak ezer oka van félni a házszerzéstől és nem az a rossz indulat, ha felvilágosítják, hanem mikor azt állítják, hogy tud házat szerezni, és mikor beleölte pénzét, nincs senki, aki azt mondja, ne vegyék el tőle amit megkeresett magának. Ha a községek azokat a munkásokat, akik betegség, vagy más ok miatt nem tudnak kötelezettségüknek eleget tenni, nem hagynák elbukni, hanem közalapból fedeznék a költséget, akkor látnák a jó szándékot. A munkás a mai bizonytalan munkaviszonyok mellett ki van téve annak, hogy a vándorbotot a kezébe kell vennie, nagyon természetes tehát, hogy nem állhatnak oda, mint apostolok és nem mondhatják nekik, hogy szerezzenek házat.

Dr. Körömy Árpád köszönettel veszi a felvilágosítást. Ismeri azokat a visszaéléseket, amiket Vanczák ur felsorolt, de az nem ok arra, hogy ne szerezzenek maguknak házat. Ennek megfelelő orvoslása a jogi előadás.

Gelléri Mór sajnálja, hogy más elfoglaltsága miatt későn jött és így nem hallhatta a szakszervezeti tanács képviselőjének előadását.

Nem tartja helyesnek azoknak az uraknak a nézetét, akik nem akarják, hogy a munkások háziurak legyenek. Azokat a visszaéléseket, melyeket Vanczák ur említett, a bizottság minden egyes tagja perhorreskálja és senkisé is akarja a munkás lekööttségét egy ipari telephez, sem azt, hogy a szabad költözködés joga, az elhatározás szabadsága, vagy a sztrájk joga bizonyos felek között szoríttassék. Ezeket határozottan visszaéléseknek kell dekla-

rálni. Ha vannak eszközök magánvállalkozók és magánuzsorások kezében, melyekkel erőszakos módon meg tudják kötni a munkást vagy bármikor kitehetik anélkül, hogy rekonpenzációt nyujtanának, ezek ellen törvényekkel kell intézkedni. Meg van győződve róla, hogy ha jelentést tennének a kereskedelmi miniszteriumban, a kellő orvoslást megtalálnák.

Vanczák János: Csakhogy addig az ég alatt kellene lakniok!

Gelléri Mór éppen fordítva látja a kérdést. Nem akarnak háziurakat csinálni, hanem azok számára, akik józanok szorgalmasak, takarékosak, akik többet keresnek és akikben megvan a szándék, alkalmat adni, hogy azért az összegért, amennyit házbér fejében fizetnek, szépszerével házat tudjanak szerezni. Azért nem akarják magánvállalkozókra bízni, mert azok az ember bőrét lenyuzzák, amire Vanczák ur is hivatkozott. Azért akarják, hogy a főváros, amelyet félig-meddig altruisztikus és humanisztikus szempontok vezérelnek, minta-intézményeket létesítsen, melyek a munkásságnak minden rizikó nélkül alkalmat adjanak, hogy házbérüket megtakarítsák és ha 10 év múlva el talál menni, visszakapja amit befizetett, a főváros pedig tovább adja a házat.

Ha megértetik a munkásság bizonyos részével, hogy a házbérkiadástól a saját maguk javára időközönként megszabadulhatnak, 25—30 év múlva saját házukban lakhatnak és míg laknak, a háziuri előnyöket élvezik a hátrányok nélkül, nagyon halásak lesznek az illetők. Nagyon veszedelmesnek tartja, kibocsátani azt a jelszót, hogy a munkásoknak ne legyen házuk, inkább fordítsák meg a dolgot és mondják azt, hogy akik akarnak házat szerezni, ne pazarolják el a pénzüket, tegyék be egy perselybe és a maguk házában lakhatnak.

Dr. Szócs Elok csak néhány elhangzott megjegyzésre kíván reflektálni, miután meggyőződése szerint, ezek a dolgok nem teljesen fedik az igazságot.

Szívesen koncendálja azt, hogy a munkabérek emelkedése nem okozza a drágaságot, nevezetesen a lakbéremelkedést, de elvárta volna annak magyarázását, hogy akkor mi okozza a drágulást, mit olyan egyéneknek, akik ezzel foglalkoznak, nagyon jól kellene tudniok.

Nem tartozik ugyan ide, de egyik másik ipari vállalatnál azt hallotta, hogy nem a magas munkabérek ölik a munkadót, hanem a munka jelentékeny része silányabb, sokszor hasznavehetetlen és mindezekfelett kevesebb munkát végeznek, mint annakelőtte. Ezeket a dolgokat az igazság kedvéért szükséges megvilágítani.

A lakás-uzsoráról is volt szó, felhoztak olyan eseteket és példákat, melyek méltók arra, hogy az illető kereskedő nemcsak pellengérré, de máglyára vitessék. A munkásoknak van igen erőlyes szöcsövük a sajgóban, ott ki kell pellengérezni, hádd lássák, kik azok, akik a munkásságot megnyuzzák. Nem itt kell elpanaszolni.

Elnök: Ez megtörtént, én legalább olvastam!

Dr. Szócs Elek tárgyaltannak tartja felszólalását ez irányban, ha ez megtörtént.

Hogy a lakás-uzsora nem áll fenn, erre nézve

nagyon biztos adatokkal szolgálhat. Szerencsétlenségére ő maga is tulajdonosa egy olyan háznak, amely tehermentes és mégsem hozza meg a 6%-ot. Kérdi, hol a lakás-uzsora és mennyi lesz a jövedelem, ha beleesik a ház az adózás kötelezettségébe?

Vanczák János: Tessék albérlőnek kiadni!

Dr. Szöcs Elek: Vissza kell utasítania azt, hogy a lakás-uzsora általános. Ha vannak esetek, tessék leleplezni, ez a nyílt eljárás, nem pedig azzal gyanúsítani a háztulajdonosokat, hogy uzsorások.

Bár a politikát megunta és megutálta, rátér arra is, hogy a lakáskérdés megoldásánál itt a politikai jogok kiterjesztését hozzák fel. Ez nem új dolog, de meg van győződve, hogy ez a politikai irányzat nem fogja ezeket a kérdéseket semmiben sem szanálni.

A bizottság elvárta volna a munkások képviselőitől, hogy új elvekkel, egészséges javaslatokkal álljanak elő és lefőzzék a főváros mostani vezetését, hogy ezt a dolgot nem értik jól, ők helyesebben tudják megcsinálni, azonban ilyenféle pozitív, konkrét javaslatot nem hallottak.

Földváry Imre: Mert megegyezett a véleményük a mienkkel!

Dr. Szöcs Elek: Mert amikor szociális kérdések megoldásáról van szó és a munkásság vezetői csak arra apellálnak, hogy tessék, te meglévő társadalom, megcsinálni, az annak őszinte bevallása, hogy tehetetlenek azok megoldására. Ezt a nyíltságot hálás köszönettel fogadja. Beigazolást nyert az a felfogása is, hogy ezek a dolgok sok helyen csak agitációs fegyverül szolgáltak és szolgálnak mai napig is és hogy a munkásság vezetősége a szociális mozgalmak irányításában még nem érkezett arra a pontra, ahol igazán dolgozni, illetve produkálni, teremteni, újat alkotni tud, hanem csak a meglévő állapotok ócsárlásával és aláásásával a helyzetet tarthatatlanná teszi, anélkül, hogy helyébe újat, jobbat tudnának teremteni.

Nagyon szívesen áll a munkások mellé, ha komolyan kívánnak dolgozni és a köz érdekében, semmi más egyéb mellékcél által nem vezérelve.

Sipos Ágoston magát a konkrétumot illetőleg abban a véleményben van, hogy a ház megépítésére és hogyan való megépítésére vonatkozólag a tervezett mód nem áll a népjólét érdekében, t. i. a szakszervezeti tanács kiküldöttjei rendes házakat kívánnak a munkásság részére és nehozményezik, bár ezt utólag korigálták, a tulajdonszerzés kérdését. Azt, hogy a munkásság házhoz ne juthasson, elvül kimondani, a munkásság és a népjólét érdeke ellen valónak tartja, ami ellenkezik a szocializmus végcéljával, mert annak célja a nép jólétét előmozdítani, ahhoz az eszközöket megadni és úgy adhatják meg az eszközöket, ha a népet rászoktatják arra, hogy tanuljon meg takarékoskodni, mert enélkül jólét el sem képzelhető. Erre pedig a legegyszerűbb és legbiztosabb mód, ha a társadalom és a hatóság módot nyújt azoknak, akiknek meg van az akaratuk, az érzékük és a lelkiületük, hogy valamihez hozzájuthassanak.

A kérdés másik részét egyenesen a népjólét ellen irányzottnak látja és ez egy új szempont: hogy a szakszervezeti tanács képviselői nagy házak építését kontemplálják.

Meg kell nézni a kérdést higienikus oldalról is és ahol 1.000 ember közül 43 tüdővészben hal meg és ezek éppen a munkásság soraiból kerülnek ki, a rossz lakás, hiányos táplálkozás és az alkoholizmus folytán, ha komolyan akarnak foglalkozni a nép bajával, első kötelességük helyes irányban intézkedni, nehogy később hiábavalóan vagy károsnak tűnjék fel az egész intézkedés. Csodálkozva tapasztalta, hogy a kérdést erről az oldalról nem vették tekintetbe.

Dr. Pető Sándor: Kivihetetlen!

Sipos Ágoston nem tartja kivihetetlennek, mert sok helyen kivitték és meg van az az előnye, hogy ha a munkás hazamegy, a jó levegőt élvezi és testileg is felüdül. Van egy olasz közmondás, mely szerint ahol a levegő be nem jár, ott az orvos fog bejárni.

Vanczák János reflektálva Szöcs biz. tag ur szavaira, kijelenti, hogy azért hívták őket ide, hogy a lakásügyi hivatal szervezése tárgyában mondják meg véleményüket és azt hiszi, ezt meg is tették. Hogy mi a céljuk, mit tudnak jobban mint a felszólaló úr, vagy akár a bizottság, hogy mennyiben tudnak alkotni vagy nem, azt hiszi nem tartozik ebbe a keretbe, sem az, hogy itt egy rövid ülés alatt kifejtsek a mai drágaság számtalan okát és megmondják az orvosságot, amivel segíteni lehet, erre nem elég egy ülés, sokat kellene beszélni.

A munkaadók maguk is elismerik, hogy kevésbé érinti őket a munkabérek emelkedése, hanem az, hogy a munkás kevesebbet, silányabban dolgozik. Ezt nagyon jól tudják, mert hozzájuk jönnek a munkaadók a munkások teljesítményét illetőleg. A jó munkaerők egyszerűen elhagyták az országot, kimentek oda, ahol nincsenek ilyen nehéz megélhetési viszonyok, ahol jobban fizetik meg és ahol keresetük gyümölcsöző. Ide állíthatna munkásokat, akik Amerikából 3—5000 frt megtakarított pénzzel vándoroltak vissza.

Gelléri Mór: Tíz-szer annyit dolgoztak, mint itthon!

Vanczák János... Csak annyit dolgoztak mint amennyit el tudtak végezni, odakinn sem lehet több zsirt kipréselni, ha lehet, akkor a munkás testi erejének a rovására megy; odakinn fejlettebb a technika és ez jelenti a megtakarítást.

Tudják, hogy a legképzettebb munkások kívándoroltak, nekik baj, hogy a szerződő feleknek nem tudnak képzett munkást odaállítani. Rossz munkás kénytelen itt maradni, a jobb munkás, aki megtudja szerezni az uti költségét, itthagya az országot.

Az új ideákat és új javaslatokat nem lehet ebben a keretben elmondani, mert nem lehet egy rövid ülésen odaállítani és otthagyni, hogy próbálkozzanak megvalósítani.

Ami azt illeti, hogy csak kritizálják a polgárság tevékenységét, azonban nem jelentik be, hogy ügyesebbet, jobbat tudnak, ez olyan dolog, hogy az ő alapelvük a mai polgárságot kritizálni és rávezetni, hogy a mai társadalmi rendben számtalan dolog van, ami az egész nép érdekeivel ellenkezik és törekszenek a messze levő végcélra, ami a mai társadalmi rendet átalakítja. Itt nem sok teremteni

valójuk van, mert nem akarnak megalkudni a mai társadalmi renddel.

Mikor eljönnek és együtt működnek, nem azért teszik, mert megalkusznak, hanem mert azt akarják, hogy a nép széles rétegeinek megkönnyebbüljön a léte. Nem jönnek ide teremteni, hanem csak kritizálni. Nekik nem érdekük a megalkuvás, nem érdekük a jótékonyosság, a megélhetés megkönnyítése a polgárság érdeke, mert ha nem teszi meg, megtámadják ott, ahol legjobban fáj, közvetlenül az élet forrásánál, a munkánál; onnan szorítják ki a magasabb munkabéreket, a rövid munkaidőt és ellensúlyozzák az élelmiszerek drágaságát. Nem közvetlen érdekük ez a kérdés, de szívesen működnek közre.

Sipos biz. tag ur felszólalására megjegyzi, hogy ők nem határozták meg, hogy milyen házakat építsenek és ő maga is hive annak, hogy a munkás otthona kedves legyen és ha lesz ilyen terv, vagy amilyent Gelléri ur említett, hogy a munkás lakbérére fejében szerezhethet hajlékot, a melyben örömeteliek, nemcsak hogy nem ellenzik, hanem a munkásvezetők lesznek, akik oda fognak menni és szereznek hajlékot, mert ami amazoknak fáj, első sorban fáj azoknak, akik, magasabb képzettségük-nél fogva kétszeresen érzik a hiányokat, melyeket a munkásságnak el kell szenvedni.

E tekintetben nincs eltérés, de azokat a kérdéseket kifejtteni itt nem lehet, mert nem azért jöttek ide, hogy szociáldemokratikus vitát csináljanak, hanem, hogy véleményt mondjanak.

Elnök kijelenti, hogy sok kérdés merült fel, amelyek nem tartoznak ide. A lényegre nézve a szakszervezeti tanács képviselői megegyeznek a javaslattal, tehát amit a bizottság a múlt ülésen elhatározott, helyesnek tartják.

Az itt hangoztatott dolgokat a bizottság tudomásul veszi és további működésében fel fogja használni.

Jászai Samu úgy látja, hogy a munkások házszerzését illetőleg nincsenek egészen tisztában és úgy tüntetik fel, mintha ők elleneznék ezt. A gyakorlati tapasztalat az, hogy nem tudnak házat szerezni, itt van pld. a szomszédos munkásotthon, melyre az állam 400.000 frtot adott, sorba villák épülnek ott és alig van munkás, aki nem fizetett volna rá 4—500 frtot. Mindenki akar házat, de a viszonyok olyanok, hogy nem lehet szerezni. Épen azért nem ajánlható, hogy a főváros olyképp építsen, hogy a munkás megszerezze a házat, hanem hogy minél több házat építsen. Az ő eszményképük 2—3 szobából álló lakás, kerttel.

Régi bűn, hogy borzasztó drága a közlekedés, nincs Európában város, ahol ilyen drága volna a közlekedés. Azt mondja az egyik biz. tag ur, hogy a munkásság képviselői csak kritizálni tudnak és alkotni nem. Ha ők lettek volna biz. tagok, nem kötöttek volna ilyen szerződéseket.

Azt kívánják, hogy a főváros minél több lakást építsen, ha lehetséges különálló 2—3 szobás lakásokat és hogy a munkás olcsó pénzen jöhessen a fővárosba dolgozni.

Elnök kivihetetlennek tartja a különálló lakások építését, a nagy épületekben is el lehet választani az összes lakásokat, hogy a lakók nem közlekedhetnek egymással. Sehol a világon nem lehet olcsó lakásokat építeni, hacsak nem block házakat. Óriási haladás, hogy egészséges, tisztességes lakásokat kaphatnak nagy épületekben.

Nem lehet a semmiből a tökély legmagasabb fokára ugrani. Ez a jövő zenéje.

Sipos Ágoston: Miért nem a tökéletesnél kezdjük?

Elnök határozatképen kimondja, hogy a bizottság javaslatát, melyhez most már a munkásság képviselői is hozzájárultak, fentartja.

Ülés vége d. u. 1 óra 5 perckor.

FŐVÁROSI KÖZLÖNY

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

(a közügyeket tárgyaló mellékletekkel)

Egész évre . 12 K. Félévre . 6 K.
Egyes szám ára 30 f. Kapható a kiadóhivatalban.
A törvényhatósági bizottság rendes és póttagjai részére díjtalanul küldetik.
Szerk. és kiadóhiv.: Közp. városház, házinyomda.

Kiadja: Budapest székesfőváros közönsége.

Felelős szerkesztő:
HAJNAL ISTVÁN.

A lap szétküldésére vonatkozó minden felszólalás a kiadóhivatalhoz (központi városháza, házinyomda) intézendő.

Hirdetések kizárólag Eckstein Elek Bernát hirdetési irodájában VII., Erzsébet-körút 36. vétetnek fel.

A lakások pontos bejelentését kéri a kiadóhivatal.

TARTALOM:

1. A törvényhatósági bizottság 1908. évi január hó 22-én s esetleg folytatva a következő napokon tartandó rendes közgyűlésének tárgysorozata.
2. A közlekedésügyi bizottmány ülése jan. 14-én.
3. Hivatalos hirdetmények.
4. Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a Budapesti Állatvásárpénztár Részvénytársaság megalakítása és a fővárossal kötendő szerződés ügyében. (Külön mellékleten.)

HIVATALOS RÉSZ.

Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottsága

1908. évi január hó 22-én (szerdán), esetleg folytatólag a következő napokon délután 4 órakor tartandó

rendes közgyűlésének tárgysorozata.

I. Az 1872. évi XXXVI. t.-c. 100. §-a értelmében előre kitűztettek:

1.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a városligeti állatkert területén létesítendő cirkusz ügyében. (Előadó: dr. Bódy tnök.)

270.794/907. Ebben a kérdésben a tan. VI. ügyosztály az alábbi előterjesztést tette:

Tekintetes Tanács! Az állatkert rendezésének és fentartásának kérdésével kapcsolatban felmerült az állatkert területén levő cirkuszpépület és vendéglő jövőjének kérdése is.

Nyilvánvaló volt azonban már eleve, hogy ha az állatkertet fentartani és rendeltetésének megfelelőleg rendezni kívánjuk, a cirkuszpépület mostani helyén, az állatkert kellő közepén egyáltalán nem, a vendéglő épület pedig csak megfelelő átalakítással maradhat meg. Erre való tekintettel az állatkert

ügyében a közgyűléshez intézett előterjesztésében már jelezte a tekintetes Tanács, hogy e két objektumra vonatkozólag külön teend előterjesztést, alulírott ügyosztályt pedig utasította, hogy az állatkertből kihasítandó megfelelő helyen egy új cirkuszpépület létesítése céljából indítson meg tárgyalásokat és irjon ki nyilvános pályázatot.

Tisztelettel jelentjük, hogy ezen utasítás alapján 1907. évi november hó 25-ére nyilvános pályázatot irtunk ki, akként, hogy vagylagos ajánlat volt tehető:

- a) új cirkusz építésére és annak bérletére;
- b) a főváros által esetleg építendő cirkuszpépület bérletére;
- c) addig is, míg az új épület az a) vagy b) szerint felépül, a régi cirkusz bérletére.

A pályázati felhívást a legszélesebb körben — szaklapokban is — hirdettük s az ismert európai cirkuszvállalkozóknak megküldöttük. Az elsőrendű cirkuszvállalkozók közül Busch berlini, Schumann bécsi, Carré amsterdami cirkuszvállalkozók írásbeli válaszukban kijelentették, hogy saját költségükön nem hajlandók építkezni, csupán a főváros által építendő cirkusz bérletére vállalkoznának. Fényes Miklós budapesti lakos pedig a pályázati határidőre beérkezett beadványában kijelenti, hogy az állatkert területén való építkezésre ajánlatot nem tesz, amennyiben azonban az állatkerten kívül más alkalmas, könnyen hozzáférhető hely jelöltetné ki, hajlandó lenne egy nagyszabású, modern cirkusz létesítésére vállalkozni.

Ezekon kívül 3 konkrét ajánlat érkezett Koschke Henrik újvidéki, Beketow Mátyás volt budapesti jelenleg londoni, továbbá együttesen Fröhlich János hírlapíró és Villand testvérek cirkusztulajdonosoktól, akik mindannyian csupán a mostani épület bérletére tettek ajánlatot.

Közlöttük ezután az összes jelentkezőkkel, hogy a cirkusz kérdését csak úgy véljük megoldhatónak, ha a vállalkozó a saját költségén hajlandó építkezni. Mindannyian meggondolási időt kértek s annak lejártával csupán Beketow Mátyás tett konkrét ajánlatot, és pedig arra, hogy vagy egészen új cirkuszt épít sajátjából az állatkert kijelölendő

5-10-2

részen 400 000 K költséggel s ebben az esetben legalább 10 éves szerződésre reflektál és fizet 5000 K évi bért, vagy pedig a mostani épületet helyezi át a mérnöki hivatal által kiszámított 120.000 K költséggel, amely esetben öt évi szerződést kér; az építési költségeket sajátjából fedezi s hajlandó évenként további 18.000 K bért és a biztosítási díjat fizetni.

Evvel az ajánlattal a cirkuszkérdés megoldásának egy új módja kínálkozván, különösen pénzügyi szempontból véltük megfontolandónak, vajjon egy egészen új, 400.000 K költséggel létesíthető és 10 év alatt amortizálható cirkusz építése célszerűbb és előnyösebb volna-e, mintha a mostani vasszerkezetű épület modernizálva állíttatik fel 120.000 K költséggel, avagy kívánatos volna-e egyáltalán nagyszabású tehát nagykötségű cirkuszt létesíteni.

Ha 10 évet veszünk alapul (mert a konkrét ajánlat ilyen időtartamu bérletet köt ki):

a) a 400.000 koronás új cirkusz évi bére 5000 K 10 év alatt tehát 50.000 K;

b) az újból felállítandó mostani cirkusz az 5 első évben évi 18.000, 5 év alatt 90.000, a további 5 év alatt ugyanezen alapon évi 42.000, 5 év alatt 210.000, 10 év alatt tehát összesen 210.000 K bérjövödelmet hajt;

c) ha magunk építenénk 600.000 K költséggel egy nagyszabású műlovardát, annak az első 10 évben tiszta jövedelme alig lehetne, mert hisz csupán az építési tőke amortizációjára évi 78—80.000 K lenne szükséges, ilyen vagy ennél nagyobb bérösszegre pedig reálisan számítani nem lehet.

Ha figyelembe vesszük még, hogy a mérnöki hivatal, de már általunk meghallgatott szakértő véleménye szerint is a mostani cirkusz 120.000 K költséggel teljesen újjáalakítva a célnak éppen úgy megfelel, mint egy 400.000 koronába kerülő teljesen új épület: pénzügyi szempontból a kérdésnek a mostani épület áthelyezésével és újjáépítésével való megoldása mutatkozik legcélszerűbbnek. Ezen megoldás mellett a mostani épület még a tél folyamán lebontható, úgy, hogy az állatkert rendezésének mi akadályja sem lenne, a cirkusz a nyár kezdetéig újból felállítható, tehát a közönség ezt a szórakozó helyet időlegesen sem fogja nélkülözni s az állatkert számottevő jövedelemhez jut már a folyó évben annak bérbehozadékaiból.

Egyéb szempontokból nézve a kérdést: arról, hogy a főváros saját költségén most építsen nagyszabású műlovardát, úgy véljük, szó sem lehet, mert a befektetendő tőke nem áll rendelkezésre, de az ilyen befektetésnek egyelőre nem is lenne hozadéka, mert az elérendő bérjövödelmet az építési költség törlesztésére kellene fordítani. A jelenlegi viszonyok között azonban nem is jelentkezik közsügségként egy nagyszabású, télen-nyáron nyitva álló, tehát színpaddal kapcsolatos cirkusz. A színházak is küzdelemmel élnek meg, variété színpadok s egyéb látványos színházak pedig feles számmal állanak már is fenn. Egyelőre tehát nagyobb költségű új cirkuszt építeni, különösen az állatkert területén még annál kevésbé lenne indokolt, mert hisz előrelátható időn belül, pl. már a nyugoti pályaudvar kihelyezése esetén beállhat városrendezési szempontból annak a

szükség, hogy az egész állatkert máshová helyeztessék át. Ezzel a körülménnyel számolnunk kell s így 10—20 évre komtemplált megoldást keresve, teljesen elcigitendőnek véljük a nagyszabású cirkusz építésének az eszméjét.

Az egyik pályázónak arra az ajánlatára, hogy az állatkert területén kívül akár a városligetben, akár a város belterületén jelöltessék ki hely egy végleges műlovarda épület céljaira, bővebben nem kívánunk kitérni. Elégnek tartjuk megemlíteni, hogy most az állatkert s az állatkertben már meglevő, annak egy részét képező cirkusz további sorsáról van szó. Erre keresve megoldást, nem lehet ötletszerűleg belekapcsolni egy városrendezési, kulturális stb. szempontból igen fontos nagy kérdésnek az eldöntését. Ez az ajánlat tehát, amennyiben konkrét és kellőleg bizonyított komolysággal megismételtetnék: önállóan s külön lesz tárgyalandó. Mostani intézkedésünk ily tárgyalás lehetőségére számít is amennyiben az állatkerti cirkusznak aránylag rövid időre való bérbeadása mellett még biztosítja is a szerződés felbontásának lehetőségét.

Mindezekre való tekintettel, miután a bérösszeg a m. é. 22.000 koronával szemben felette előnyös, alulírt ügyosztály az állatkert ügyében beküldött ad hoc bizottsággal egyetértőleg javasolja, méltóztassék Beketow Mátyásnak a mostani cirkuszépület újjáépítése s 5 évi időtartamra való bérlete iránt tett ajánlatát elfogadni, illetve a törvényhatósági bizottság t. közgyűlésének a következő szerződés megkötése céljából előterjesztést tenni:

Szerződés,

melyet egyrésztől Budapest székesfőváros közönsége mint bérbeadó, másrésztől Beketow Mátyás cirkusz vállalkozó mint bérbevevő az alábbi feltételekkel kötöttek meg:

1. Beketow Mátyás kötelezi magát arra, hogy a 6. ker. Városligetben levő s Budapest székesfőváros közönsége tulajdonát képező cirkuszépületet és az ehhez tartozó istállót a saját költségén lebontja és eltávolítja, továbbá, hogy a 6. ker. Városligetben fekvő állatkert területéből erre a célra kihasított s a jelen szerződéshez annak kiegészítő részeként hozzáfűzött térrajzon . . . betűvel jelölt . . . négyszögöl nagyságú területen az általa lebontandó régi cirkuszépület és istálló a főváros által neki erre a célra átengedett anyagának, berendezési és felszerelési tárgyainak, valamint a saját tulajdonát képező 380 darab hajlitott fából készült csapószerkezetnek és ülépadnak felhasználásával és beruházásával, legalább 120.000, szóval Egyszázhuszezer korona további költség tényleges befektetésével az ezen szerződéshez annak kiegészítő részeként hozzáfűzött tervek szerint 1908. évi május hó végéig egy vasszerkezetű cirkuszépületet és istállót a saját költségén építtet, azt cirkusz céljaira felszereli és berendezi s a térrajzon . . . betűvel jelölt területet ugyanezen időpontig a saját költségén teljesen új kerítésel körülkerítetteti.

Az építési hatóság által a szerződéshez csatolt terveken eszközözendő bárminő javítást, pótlást módosítást Beketow Mátyás elfogadni s az építést annak megfelelően, azonban a 120.000 korona építési költség keretén belül tartozik teljesíteni.

2. Az építkezés megkezdése előtt tartozik Beketow Mátyás az építési vállalkozóval kötött szerződést egy eredeti példányban bemutatni a főváros tanácsához. Az építési vállalkozóval kötendő szerződés a jelen szerződés határozományaival nem ellenkezhetik s abban az építési vállalkozó kijelenteni tartozik, hogy a jelen szerződést ismeri s hogy Budapest székesfőváros közönsége ellen az építés miatt sem gazdagodás, sem más címen soha követelést, igényt nem támaszthat, hanem hogy az építési költségeikért egyedül Beketow Mátyás felelős.

Az építkezésekhez szükséges hatósági engedélyeket Beketow Mátyás tartozik az építkezés megkezdése előtt megszerezni s ugyancsak az építkezés megkezdése előtt minden egyes munkanemre vonatkozó költségvetést, valamint az építkezés folyama alatt vagy befejeztével kifizetésre kerülő számlákat műszaki és számszerű átvizsgálás végett a székesfőváros részéről kirendelő ellenőrző mérnöknek bemutatni és igazolni, hogy az építés összes költségeit megfizette. Világosan kiköttek, hogy csupán oly számlaösszegek állíthatók be az építési költségek végösszegébe, amelyeket az ellenőrző főv. mérnök műszaki és számszerű átvizsgálás után érvényesített és jóváhagyott. Amennyiben az ellenőrző mérnöknek műszaki szempontból tett, avagy számszerű észrevételeit, árhelyesbítéseit bérlo sérelmesnek találná: ily esetekben és ily vitás kérdésekben a székesfővárosi mérnöki hivatal magasépítkezési szakosztályának vezetője végérvényesen dönt. Beketow Mátyás kijelenti, hogy az ellenőrző mérnök, illetve vitás esetekben a fővárosi szakosztály vezető mérnökének rendelkezését, illetve döntését magára nézve feltétlenül kötelezőnek elismeri.

Amennyiben a tervek szerinti összes munkálatok költségei 120.000 koronánál kevesebbre rugnának, a különbözet a fővárost illeti meg s ezt a különbözetet Beketow Mátyás a székesfővárosnak azonnal megfizetni tartozik. Az ekként nyerendő összeget azonban a főváros a cirkusz és környékének szépítésére és fejlesztésére fogja fordítani. Ha azonban a szerződéshez fűzött tervek szerinti építkezés foganatosításánál tulkiadás merülne fel, az kizárólag Beketow Mátyást terheli, s a fővárossal szemben megtérítésre igényt nem tarthat.

A fentiek szerint felépítendő cirkusz és istálló épület, azoknak minden tartozékai, a világítási és egyéb összes berendezések, ülések, padok, világító testek stb. a telek kerítése, kapuzata stb. azonnal létesítésükkel egyidejűleg minden megtérítés és ellenszolgáltatás nélkül a székesfőváros kizárólagos és korlátlan tulajdonába és birtokába mennek át.

3. Ha Beketow Mátyás fenti bármelyik kötelezettségének pontosan meg nem felel, így különösen ha a lebontást és építkezést kellő időben meg nem kezdi, vagy a kitűzött időre teljesen be nem fejezi, ha a jelen szerződéshez fűzött s az építő hatóság által jóváhagyandó tervektől lényegileg eltérően építkezik, úgy a jelen szerződés 14. pontjában említett 50.000 korona bánatpénzt a főváros javára elveszti s az azonnal a főváros tulajdonába megy át, tartozik ezenfelül azonnal megtéríteni a fővárosnak a cirkusz és az istálló tervszerinti felépítéséhez, felszereléséhez és berendezéséhez szükséges összes költségeket.

Ilyen esetben továbbá a cirkusz és az istálló alábbiak szerinti bérletéhez való jogát elveszti s a székesfőváros az általa (Beketow Mátyás által) már végzett munkálatokkal, épületekkel, felszerelési és berendezési tárgyakkal, építési és egyéb anyagokkal, mint kizárólagos tulajdonaival tetszés szerint szabadon rendelkezhetik.

Ha Beketow Mátyás fenti mindegyik kötelezettségének pontosan eleget tesz, úgy Budapest székesfőváros közönsége visszamenőleg 1908. évi január hó 1-től 1912. évi december hó végéig terjedő öt évre a jelen szerződéshez fűzött térarajzon . . . betűvel jelölt . . . négyszögöl területű ingatlant s az azon a fentiek szerint építendő és tulajdonát képező cirkuszeépületet, istállót és kerítést összes berendezésükkel és felszerelésükkel az alábbi feltételek mellett Beketow Mátyásnak cirkuszelőadások céljára bérbeadja, ez pedig a fenti időre és célra bérbeveszi.

4. Az évenkénti bérösszeg 18.000, azaz Tizennyolcezer koronában állapíttatik meg, amelyek minden év augusztus hó 15-én egy összegben fizetendők be a székesfőváros központi pénztárába. Az első évi bérösszeg 1908. évi augusztus hó 15-én esedékes és fizetendő.

Bérmérsékletre, bérleengedésre vagy bérvisszatérítésre a bérlo semmiféle esetben, tehát elemi csapás esetén — a tüzesetet kivéve — sem tarthat igényt.

5. Bérlo a bérlet tárgyat kizárólag csakis cirkuszi és cirkuszejellegű előadások tartására használhatja, ily előadásokat azonban úgy az 1908. évben, mint minden azontul következő évben évenként legalább négy hónapon át köteles tartani.

Aziránt, hogy a bérlo az egész bérleti idő alatt tarthat-e cirkuszelőadásokat, a bérbeadó felelősséget nem vállal.

A bérbeadó az állatkert területén más részére cirkusz vagy cirkuszejellegű előadásokat engedélyezni nem fog, de az eddig is tartani szokott előadások, mutatványok, felvonulások, látványosságok stb. így különösen az állatkiállítások, állatidomítási mutatványok, karavánok mutatványai s más az állatkertekben bemutatni szokott hasonló előadások és mutatványok az állatkertben ezentul is tetszés szerint tarthatók és a bérlo e miatt a bérbeadó ellen kár vagy elvont haszon megtérítése iránt igényt nem léphet.

6. Ezen szerződéssel a bérlo csupán a terület és az épületek használatára nyer engedélyt, a cirkuszvállalat viteléhez s az előadások megkezdéséhez és tartásához szükséges minden hatósági engedélyt a bérlo köteles megszerezni s ezek elnyerése tekintetében a bérbeadó felelősséget nem vállal.

A jelen szerződés azon esetben is feltétlenül kötelezi a bérlot, ha a fenti engedélyeket megszerezni nem tudná.

7. Köteles a bérlo a vállalatára vonatkozó összes törvény, rendelet, vagy szabályrendelet által előírt és előírandó köztisztasági, közrendészeti, közbiztonsági és egyéb szabályokat pontosan betartani s a hatóság rendeleteinek azonnal és pontosan eleget tenni. Köteles ezenfelül mindazon átalakításokat, javításokat stb. is a saját költségén azonnal elvé-

geztetni, amelyeket a hatóságok a megnyitási engedély megadása előtt vagy a szerződés tartama alatt kívánni fognak.

A bérlő a cirkusz tetőzetére 20 métermázsánál nagyobb súlyt nem helyezhet és nem akaszthat. Ebből származó minden kárért a bérbeadóval szemben felelősséget és teljes kártérítési kötelezettséget vállal.

8. A bérlemény tárgyait képező területet és épületeket, azok berendezéseit és felszereléseit a szerződés tartama alatt a bérlő saját költségén állandóan jókarban és tisztán tartani, a saját költségén javíttatni, az elhasznált vagy javítás folytán megkopott s így szépcséti vagy használhatósági szempontból kifogásolható berendezési és felszerelési tárgyakat teljesen ujakkal pótolni, az istállókat és árnyékszékeket kellően dezinficiálni, a bérleményeknek állandó felügyelet alatt tartásáról oly időben is, midőn előadásokat nem tart, gondoskodni, e célból egy felügyelőt a bérlemény területén tartani és a bérleményt a bérlet megszűntekor a bérbeadó birtokába teljesen jókarban és kifogástalan használható állapotban visszabocsájtani tartozik.

9. Tartozik bérlő mindazokat a tűzbiztosítási munkálatokat a saját költségén elvégezni és óvintézkedéseket (tűzoltók tartása stb.) eszközölni, amelyeket a tűzrendőri hatóság előírni fog. Ezek elmulasztásából származó minden kárért teljes kártérítéssel tartozik a bérbeadónak.

10. A főváros az épületek állagának hiányából származható károkért sem tartozik felelősséggel és a bérlő a bérbeadó ellen semmiféle címen sem léphet fel kártérítési igényvel.

11. A bérlő az általa, a hozzátartozók és alkalmazottai által okozott minden kárért a bérbeadónak teljes kártérítéssel tartozik.

12. A rendőri, tűzoltósági, a fővárosi szegényalap részére járó stb. díjakat, illetékeket, a világítási kiadásokat és költségeket, a vízdíjakat és vízmérő óradíjakat, a kéményseprési díjakat és minden egyéb más kiadásokat is, az esetleg kivetendő házbérbeadó kivételével, mely bérbeadót terhelendi, a bérlet tartama alatt a bérlő sajátjából köteles fizetni.

13. A bérlemény tárgyát képező épületeket, kerítést, kapuzatot, a felszerelési és berendezési tárgyakat a bérbeadó fogja az építkezés befejezte után azonnal a szerződés egész tartamára tűzkár ellen a saját nevére teljes értékű erejéig biztosítani. A tűzkárbiztosítási díjakat azonban a bérlő a bérbeadónak, felhívástól számított 3 nap alatt, megfizetni tartozik.

Tűzkár esetén a biztosító intézet által fizetendő összeget a főváros a cirkusz és istálló újra felépítésére, berendezésére és felszerelésére fogja fordítani.

Amennyiben ilyen esetben a hatósági vizsgálat azt állapítaná meg, hogy a tűz a bérlő, az albérlő, hozzátartozóik, vagy alkalmazottaik gondatlanságából, hibájából, vagy a kellő felügyelet elmulasztásából, avagy a 9. pontban vállalt kötelezettség nem teljesítéséből támadt, vagy hogy a tűz eloltása és megátlása körül a bérlőt, albérlőt, hozzátartozóikat és alkalmazottaikat mulasztás, vagy hiba terheli, úgy a bérlő sem bérelengedésre, sem bérmérséklésre,

vagy kárpótlásra igényt nem tarthat, sőt tartozik a bérbeadó a fővárosnak megfizetni azt az összeget is, amibe a bérelt épületek és tartozékaik felépítése, berendezése, felszerelése, illetve részleges tűzkár esetén az előbbi állapotba való visszahelyezés a biztosító intézet által fizetendő összegben felül kerül.

Amennyiben a hatósági vizsgálat azt állapítja meg, hogy a fenti esetek fenn nem forognak, úgy a következő rendelkezések kötelezők:

a) ha az újraépítés miatt a cirkuszban a nyári idényen át, tehát április 20-ától október 20-áig egyáltalán vagy legalább 3 hónapon át nem tartott volna, vagy nem lehetne előadást tartani, úgy bérlő azon évben bért fizetni nem tartozik s ezen szerződés további egy évre, vagyis 1913. évi december hó végéig önként meghosszabbíttatik,

b) ha a fenti nyári idény alatt a bérlő az újraépítés miatt legalább három hónapon át előadást tarthat, vagy már tartott, úgy abban az évben 18.000 K helyett 5000 (ötezer) K bért tartozik fizetni s a szerződés meghosszabbítására sem akkor, sem az alábbi esetekben igénye nem lehet,

c) ha a nyári idény alatt négy hónapon át, vagy ennél hosszabb ideig tartott, vagy tarthat előadást, úgy a bérösszeg felét, vagyis 9000 K-t tartozik fizetni,

d) végül, ha az egész nyári idény alatt tartott, vagy tarthat előadást, úgy a teljes bérösszeget tartozik fizetni.

A tüzeset előtt s az újraépítés után tartott előadások, illetve az az idő, amely alatt előadást tartani lehetett volna, összeadandó.

14. Bérlő a székesfőváros központi pénztárába 50.000 (Ötvenezer) K-t tett le, amely összeg a vétetett letétbe.

Ez az összeg bánatpénzt, illetve szerződési biztosítékképez, amelyből 40.000 (Negyvenezer) K bérlőnek a tervszerű építkezések befejeztével az esetben, ha a létesítmények kifogástalanoknak, a terveknek megfelelőeknek találtattak s bérbeadó főváros által tulajdonába és birtokába átvétettek és ha az építési vállalkozók munkabérekövetelésének s az összes építési költségnek kielégítését bérlő a vállalkozók iratos nyilatkozatával igazolta, bérlő külön kérvényére visszaadatik, 10 .000 (Tízezer) K azonban szerződési biztosítékként a szerződés lejártáig visszatartatik.

Ezen bánatpénzből és biztosítékból a főváros magát a jelen szerződésből eredő bármely követelésére nézve — ideértve a kártérítési összegeket is — bírói közbenjárás nélkül önhatalmulag kielégítheti s e célból az értékeket szabad kézből pénzzé teheti.

A bérlő azonban egyéb vagyonával is felelős s a főváros a kielégítés tekintetében sorrendhez kötve nincs.

A bármely okból lepadt bánatpénzt és biztosítéket a bérlő 8 nap alatt teljes összegére kiegészíteni tartozik.

A biztosíték a bérlőnek csakis a szerződés megszűnte után és csak akkor fog ez irányban beadandó kérvényére kiadatni, ha szerződéses kötelezettségének mindenben eleget tett.

A főváros a biztosíték után kamatot nem fizet.

15. A székesfőváros a jelen szerződésből eredő

összes követeléseit (a bérösszeget, kártérítési összegeket, birságokat, a vállalkozó helyett esetleg fizetendő mindennemű díjat, költséget, kiadást stb.) a bérlőtől, bírói eljárás nélkül, közigazgatási uton behajthatja.

16. Ha a bérlő a jelen szerződéssel vállalt bármelyik kötelezettségének pontosan eleget nem tenne, avagy ezen szerződés rendelkezései és kikötései ellen cselekvés, vagy mulasztás által vétene, ugy a székesfőváros tanácsa jogosítva lesz öt annyszor amennyiszer 500 koronáig terjedő birsággal sújtani, amelynek bérlő magát ezennel aláveti és amennyiben a bérlő mulasztása a cirkusz és tartozékai jókarbantartására, vagy más munkálatokra vonatkozik, a székesfőváros az illető munkát a bérlő veszélyére és költségére maga is foganatosíthatja.

A tanács birságotló határozata elleni jogorvoslatokról a bérlő lemond s a tanács határozatait magára nézve végérvényesen kötelezőknek elfogadja.

17. A bérlő az épületeken, azok belsejében, általában a bérlemény területén új építkezést, átalakítást, változtatást stb. csakis a főváros előzetes engedélyével végezhet.

Minden építkezés, átalakítás, berendezés stb. azonnal és minden megtérítés nélkül a főváros tulajdonába megy át.

18. Bérlő a cirkusz belsejében csakis süteményt, cukorkákat, sör, hűsítő italokat árusíthat. Bort és általában más szeszes italokat és ételeket a cirkusz belsejében árusítania nem szabad.

Jogában áll a bérlőnek a cirkusz épületében levő buffet- és cukrászdahelyiségeket a szerződés és az előadások tartama alatt ily célra használni s ott sör, bort, hűsítő italokat, süteményt, cukorkákat, sonkás zsemlyét, virslit és felvágott hideg ételeket, az előadások tartamán kívül pedig csupán a cirkusz személyzete részére meleg ételeket is árusítani.

Ha a bérbeadó arról győződne meg, hogy a bérlő az előadás tartama alatt vagy az után a cirkusz személyzetén kívül másoknak is árusít meleg ételeket, úgy azonnal megtilthatja azt is, hogy a bérlő a cirkusz személyzetének árusítson meleg ételeket s a bérlő ennek azonnal eleget tenni tartozik.

19. A bérlő csakis a székesfőváros igényeinek megfelelő elsőrendű előadásokat tarthat.

20. Bérlő a cirkuszban az egész éven át tarthat előadást.

A bérlő ezen szerződést másra át nem ruházhathatja.

A főváros tanácsának engedélyével azonban időről-időre, de egy év alatt hat hónapnál nem hosszabb időre és csakis cirkuszi és cirkusz jellegű előadások tartására albérletbe adhatja. A főváros tanácsa az albérletbe adáshoz való engedélyét megtagathatja, ha az albérletben erkölcsi, vagyoni, vagy művészi tekintetben nem lát garanciát s a bérlő a tanács ezen határozatának magát feltétlenül aláveti s felebezési jogáról kifejezetten lemond.

Albérbe adás esetén is a bérlő az összes szerződéses kötelezettségekért saját személyében felelős.

21. A bérlőt felmondási jog meg nem illeti. A bérbeadó azonban a szerződést 1910. december hó végéig az utolsó két évre, vagy 1911. december hó végéig az utolsó évre felmondhatja.

Ily felmondás esetén azonban tartozik a bérlőnek a 120.000 korona építési költség annyi egyötöd részét megtéríteni, ahány év az öt évi bérleti időből még hátra van.

22. Ha bérlő a főváros előleges engedélye nélkül a cirkuszt másnak albérbe adná, ha szerződését másra átruházná, avagy ha vagyoni képesség hiányából előadást bármelyik évben legalább négy hónapig nem tartana, valamint akkor is, ha a vagyona feletti rendelkezési jogát bármi okból elveszti, a szerződés azonnal hatályát veszti és bérbeadó főváros jogosítva leendő a bérleményt minden kártérítési és megtérítési kötelezettség nélkül közigazgatási uton birtokába azonnal visszavenni s azzal tetszése szerint korlátlanul rendelkezni.

Ily esetben bérlőnek minden szerződéses joga megszűnik, a biztosítékát a főváros javára elveszti s az a főváros tulajdonába megy át.

23. Ezen okirat és jogügylet bélyegét és illetékeit, ide értve a nyugtabélyegeket is, a bérlő köteles fizetni.

24. Per esetére a sommás eljárás s a felperes által választható bármely budapesti királyi járásbíró-ság illetékessége köttetik ki, oly esetben pedig, amidőn a törvény szerint sommás eljárásnak helye nincs, a budapesti kir. törvényszék lesz illetékes.

Tisztelettel megjegyezzük még, hogy ezen szerződés szerint a szerződési 5 évi időtartam alatt bérlő terhei tehát a következők:

1. Építési költség	120.000 K
2. A tulajdonát képező 380 csapószelek be-szerzési ára	9.000 „
3. Évi bér ötször 18.000	90.000 „
4. Biztosítási díj	5.000 „
	<u>224.000 K</u>

s így egy évre esik 44.800 K és a karbantartás költsége.

Budapesten, 1908. január 8.

A tan. VI. (pénzügyi és gazdasági) ügyosztály:

Baló László s. k.,
tanácsjegyző.

Dr. Bódy Tivadar s. k.,
tanácsnok.

Ezen előterjesztésre a tanács ezt határozta:

Az állatkerti régi cirkuszépületnek jelenlegi helyéről való eltávolítása, az állatkert területén megfelelő helyen való felállítása s öt évre Beketow Mátyás cirkuszvállalkozónak a bemutatott szerződés alapján leendő bérbeadása iránt a pénzügyi és gazdasági ügyosztálynak az állatkerti szűkebb bizottmánnyal egyetértőleg tett előterjesztését a tanács megáévá teszi.

Mielőtt a szerződést elfogadás végett a közgyűlés elé terjesztené, azt tárgyalás és javaslatlattel végett a pénzügyi és gazdasági bizottmánynak adja ki.)*

2.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a m. kir. államvasutak igazgatóságának kérvényére, a városligeti közlekedési muzeum céljára

*) E tárgy f. hó 17-én kerül a pénzügyi bizottság s 21-én újból a tanács elé.

átengedett területnek folytatólagos átengedése iránt. (Előadó: dr. Bódy tanácsnok.)

314.501/1907. Ebben a kérdésben a tan. VI. ügyosztály az alábbi előterjesztést tette:

Tekintetes Tanács! Az ezredéves országos kiállítás idejéből a Városligetben fenmaradt közlekedés-ügyi kiállítási csarnok által elfoglalt terület az 1897. évi 48.645—VI. t. számú határozattal jóváhagyott szerződés értelmében a m. kir. államvasutak igazgatóságának vasuti és közlekedési muzeum céljaira folytatólag 10 évre egyebek között azon feltétel mellett engedtetett át, hogy a tíz évi használati idő lejártá után az épület további fentartását, amennyiben azt közbiztonsági és szépművészeti szempontok megengedik, a székesfőváros évről-évre engedélyezi anélkül azonban, hogy ez irányban magára bármily kötelezettséget vállalna.

A 10 évi használati idő lejárván, a m. kir. államvasutak igazgatósága azt a kérelmet terjeszti elő, hogy azon kikötéstől, amely szerint a terület bérlete évről-évre megújítandó, a székesfőváros tekintszen el s a közlekedési muzeum épületének fentartását egyelőre további tíz évre engedélyezze.

Tekintetes Tanács! A m. kir. államvasutak igazgatósága oly nyomós indokokkal támogatja kérelmét, hogy annak teljesítése elől — nézetünk szerint — a főváros el nem zárkozhatik.

Hivatkozik nevezetesen a m. kir. államvasutak igazgatósága arra, hogy a szóbanforgó, a nagyközönség számára ingyenes látogatásra nyilvános jelleggel létesített közlekedési muzeum céljaira szolgáló épület azon részei, amelyek az ezredéves kiállítás alkalmával ideiglenes jelleggel birtak, időközben nagy költséggel végleges jellegűekkel cseréltettek ki, úgy, hogy a közlekedésügyi kiállítási csarnok most már végleges jellegű épületet képez; tekintve pedig az átalakítás nagy költségeit, nemzetgazdasági érdeket képez az, hogy addig, amíg ezen épület céljának és a biztonság követelményeinek megfelel, rendeltetésétől el ne vonassék.

Hivatkozik a m. kir. államvasutak igazgatósága arra, hogy a muzeum időközben is nagy értékű tárgyakkal szaporodott, amennyiben a külföld nagyobb városaiban: Brüsszelben, Párisban, Turinban, Milánóban időközben rendezett kiállításokon az ottani magyar kiállítás keretében bemutatott tárgyak és minták a muzeumban helyeztetek el s így azok a szakférfiaknak és a nagyközönségnek itt hozzáférhetőkké váltak.

Hivatkozik a muzeumnak újabban szervezett s különleges szakműveket tartalmazó könyvtárára, nemkülönben a muzeum nagy látogatottságára és arra, hogy a muzeum külföldi szakköröknek figyelmét is felkelte s a muzeum ezek részéről is a legmelegebb elismerésben részesült.

Figyelembe véve már most a m. kir. államvasutak igazgatósága által felhozott s a fentebbiekben röviden ismertetett fontosabb indokokat, de különösen is hangsúlyozva azt, hogy a mérnöki hivatal jelentése szerint is a kérdéses épület szerkezete tekintetében immár tényleg állandó jellegű épületnek tartandó és így közbiztonsági okokból nem lehet akadályozni annak, hogy az épület továbbra is fentartassék,

tekintettel továbbá arra, hogy az épületet a m. kir. államvasutak igazgatósága a szerződés határozmányai szerint nemcsak a közbiztonsági, hanem a szépművészeti követelményeknek is mindenkor megfelelő állapotban köteles fentartani, s ezen kötelezettségének a múltban is eleget tett, tehát mindezek alapján és méltányolva azt a kulturális célt, amelyet a muzeum szolgál s azt az ismeretterjesztő szórakozást, amelyet a nagyközönségnek igyen nyújt, a magunk részéről tisztelettel javasoljuk, hogy a szóbanforgó városligeti terület, a vasuti- és közlekedésügyi muzeum céljaira az előhivatkozott szerződés meghosszabbítása mellett folytatólag tíz évre átengedtesék; miután azonban nincs kizárva annak lehetősége, hogy a kérdéses területre a székesfővárosnak tíz éven belül valamely közcélra szüksége lehet, kikötendőnek tartjuk, hogy a folytatólagos 10 évi használati idő első felének letelte után egy évi előzetes felmondás mellett a székesfőváros az átengedett terület szabadba vételét és visszaszolgáltatását igényelheti.

Budapesten, 1908. január hó 11-én.

A tan. VI. ügyosztály:

Dr. Berczel Jenő s. k.,
tanácsjegyző.

Dr. Bódy Tivadar s. k.,
tanácsnok.

Erre a sélányügyi bizottmány ezt a javaslatot tette:

A tan. VI. pénzügyi és gazdasági ügyosztály javaslatához hozzájárulunk; nem mellőzhetjük azonban hallgatással azt a körülményt, hogy a közlekedési muzeum tudomásunk szerint hetenkint csak 2 félnapon, nevezetesen csak szerdán és pénteken délután van nyitva, ez a két félnap pedig hetenként nagyon kevés arra, hogy a muzeumot a nagyközönség szélesebb rétegei, — különösen pedig az a része, amely a jelzett napokon is el van foglalva s csak vasárnap rendelkezik szabad idővel — meglátogathassák s ott ismereteiket gyarapíthassák; ezért azt a javaslatunkat vagyunk bátrak előterjeszteni, méltóztassék a használati idő folytatólagos tíz évi meghosszabbításával egyidejűleg a főváros részéről azt a kívánalmat a m. kir. államvasutak igazgatósága elé terjeszteni, hogy szíveskedjék intézkedni az iránt, hogy a muzeum az eddigi 2 félnapon kívül vasárnap egész napon át is nyitva tartassék a nagyközönség számára.

Kelt Budapesten, a sélányügyi bizottmánynak 1908. évi január hó 11-én tartott üléséből. *)

Dr. Berczel Jenő s. k.,
biz. jegyző.

Vosits Károly s. k.,
tanácsnok, biz. elnök.

3.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a „Budapesti központi tejcarnok szövetkezet” kérvényére, a Városligetben általa bérben birt területnek kibővítése iránt. (Előadó: dr. Bódy tanácsnok.)

128.439/1907. Ebben a kérdésben a tan. VI. ügyosztály az alábbi előterjesztést tette:

*) E tárgy f. hó 17-én kerül a pénzügyi bizottság s 21-én a tanács elé

Tekintetes Tanács! A „Budapesti központi tejcsarnok szövetkezet“ részére a Városligetben a körönd közelében levő 2. sz. tejelárusító bódé s a körülötte fekvő 100 négyszögöl terület az 1906 évi 1099 számú közgyűlési határozattal 1907 évi január hó elsejétől számítandó 10 évre bérbe adatott egyebek között azzal a kötelezettséggel, hogy bérlo köteles a régi tejelárusító bódé áthelyezése mellett az 1907. év végéig legalább 15.000 korona tényleges befektetéssel teljesen új tejszarnokot építeni, amely a bérlet megszűntekor azonnal minden ellenszolgáltatás és megtérítési igény nélkül a székes főváros tulajdonába és birtokába megy át, bérösszeg fejében pedig köteles a bérlo az első négy év alatt évente 200 K-át, a további hat év alatt pedig évenként 300 K-át a székesfővárosnak fizetni.

A budapesti központi tejszarnok szövetkezet bejelentvén azt, hogy a tejivó csarnokot felépítette, egyttal előadja, hogy amidőn azt teljesen készen a forgalomnak átadta, arra a tapasztalatra jutott, hogy az építkezésen felül megmaradt hely, amelyet a közönség igénybe vehet, oly kicsiny, hogy a forgalmat lebonyolítani alig képes; a közönség ugyanis látván azt, hogy a tejivó csarnokban mérsékelt áron jó minőségű tejet és tejtermékeket kaphat, nagyobb számban keresi fel a helyiséget, mint amennyi ott elfér; mindezek alapján a bérlo szövetkezet azt a kérelmet terjeszti elő, hogy a pavillon mellett folytatólag mintegy 80 négyszögöl terület a bérlethez csatoltassék.

Tekintetes Tanács! A budapesti központi tejszarnok-szövetkezetnek a bérelt terület megnagyobbitása iránt előterjesztett kérelmét a magunk részéről pártoljuk; pártoljuk pedig első sorban a nagyközönség érdekében, amely — különösen gyermekekkel — a mi tudomásunk szerint is előszeretettel keresi fel a szóban forgó tejszarnokot, ahol mérsékelt áron is egészséges tejhez és tejtermékekhez juthat, pártoljuk másodsorban a kérelmet abból a szempontból is, mert a kérelmezett csekély terület-rész bérlet útján megfelelően hasznosítható lesz anélkül, hogy ez a Városligetben üdülő közönségnek a legparányibb hátrányára lenne.

Arra nézve, hogy az eddigi 100 négyszögölnyi területhez mely irányban csatoltassék hozzá a kívánt 80 négyszögölnyi terület, a magunk részéről is — hozzájárulva a kertészeti igazgató meghallgatása mellett tett mérnöki hivatali javaslatához — azt ajánljuk, hogy bérlet területe a Stefánia uttal párhuzamosan bővítették ki oly módon, amint ez az I. számú helyszínrájon fel van tüntetve; ily módon az átengedendő területről a tejszarnok közönségének szép kilátása nyílik a Stefánia-uti élénk korszóra, amelyben szórakozást talál, viszont a tejszarnok is az összterületnek közepére esik, amely elhelyezés nemcsak esztétikai szempontból megfelelőbb, hanem abból a szempontból is kívánatos, hogy ily elhelyezés mellett, nevezetesen a középén álló csarnokból a közönség gyorsabb kiszolgálása is lehetővé válik.

A II. számú helyszínrájk szerint a tejszarnok mögött bővítették ki a bérbevett terület; eltekintve azonban attól, hogy a területkibővítésnek ezt az alternatíváját a folyamodó szövetkezet sem fogadja el, azt azért sem javasolhatjuk, mert a nagyközön-

ségre sem bir azon előnyökkel, amelyeket az I. számú helyszínrájk szerinti elhelyezés nyújt.

A pótlólag átengedendő 80 négyszögölnyi területnek évi bérösszegét — a mérnöki hivatal által javaslatba hozott 200 koronával szemben, 600 koronában javasoljuk megállapítani, mert tekintve a helynek minden tekintetben alkalmas, könnyen hozzáférhető és forgalmas voltát, a folyamodó szövetkezet azt nagyon előnyösen fogja saját üzleti céljaira kihasználni.

Kötelezendőnek tartjuk azonban a folyamodó szövetkezetet arra, hogy az általunk javaslatba hozott területnek folytatólagos átengedése folytán a tejszarnok melletti séta-utnak szükségessé váló áthelyezésével, valamint a szomszédos parkterületnek szükségessé váló átalakításával felmerülő költség, amely mintegy 400 koronát teend ki, a székesfővárosnak megtérítse s hogy a kibővített területet vasráccsal kerítse be, valamint a tejszarnokon netán szükséges átalakításokat foganatosítva; mindezeket azonban a saját költségén s a hatóságnak előzetesen bemutatandó s általa megállapítandó tervek szerint leendő köteles végrehajtani.

Ily értelemben a kérdéses 80 □-ölnyi terület-rész a már korábban átengedett terület bérletére nézve fennálló 178.604/906—VI. t. szám alatt jóváhagyott szerződés egész tartamára vagyis 1916. év végéig lenne bérbe adandó, kimondatván egyidejűleg az is, hogy a jelzett szerződés általános határozmányai a pótlólag átengedett terület bérletére is kiterjesztetnek.

Buda pesten. 1908. január hó 11-én.

A tan. VI. ügyosztály.

Erre a *sétányügyi bizottmány* ezt a javaslatot tette:

A tan. VI. (pénzügyi és gazdasági) ügyosztály javaslatához mindenben hozzájárulunk s azt elfogadásra javasoljuk; a pótlólag átengedendő területen levő fák épségének megóvása s fejlődésüknek biztosítása céljából azonban kikötendőnek tartjuk, hogy a bérlo köteles leendő saját költségén a fák körül faveremrácsokat alkalmazni; általában pedig a kertészeti igazgató minden utasításának, amely a jelzett cél érdekében szükségesnek mutatkozik, a bérlet egész tartama alatt a saját költségén és azonnal eleget tenni tartozik.*)

4.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a Városligetben a karosszékek díjszedés mellett leendő felállítási jogának hasznosítása ügyében megtartott árverés eredményéről. (Előadó: dr. Bódy tanácsnok.)

3657/1908. Ez ügyben a VI. ügyosztály a következő előterjesztést intézte a tanácshoz:

Tekintetes Tanács! A városligetben karosszékeknek díjfizetés mellett leendő kiállítási jogának haszonbérbe adása céljából a f. évi december hó

*) E tárgy f. hó 17-én kerül a pénzügyi bizottság s 21-én a tanács elé.

30-án megtartott versenytárgyalás eredményét tisztelettel a következőkben jelentjük be:

Összesen 2 ajánlat érkezett be, ezek a bizottság ülésében beérkezésük sorrendje szerint az ajánlattevők jelenlétében felbontattak. Az ajánlatok a következők:

1. Buchwald Sándor 3 évre 1510, 6 évre 1900 koronát,

2. Hegedüs A. és Társa 6 évre 1860 koronát (3 évre ajánlatot nem tesz) ajánl meg.

A bizottság e két ajánlatot kielégítőnek nem találta és így Buchwald Sándort szöbelileg egy pótajánlattételre hívta fel, ki hajlandónak nyilatkozott a vállalatot 6 évre olyképp bérebe venni, hogy az első 3 éven át évi 2000 korona bért, a negyedik évtől kezdve pedig a második 3 évre évi 2100 korona bért fizet és elfogadja azon kikötést is, hogy a tanács a negyedik évtől kezdve a bérletet fél évi előzetes felmondás mellett felbonthatja. Tekintettel arra, hogy Buchwald Sándor ezen pótajánlata, az ugyancsak a multban általa fizetett 870 korona bérnél összehasonlíthatatlanul kedvezőbb, ezért javasoljuk, miszerint Buchwald Sándor vállalkozónak ajánlatát elfogadás végett a törvényhatósági bizottság t. közgyűlése elé terjesztteni méltóztassék.

A tanács a pénzügyi és gazdasági bizottmány javaslata értelmében Buchwald Sándor pótajánlatát elfogadás végett a közgyűlés elé terjeszti.

5.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a Ferenc József-rakparton a karosszékek díjszedés mellett leendő felállítási jogának hasznosítása ügyében megtartott árverés eredményéről. (Előadó: dr. Bódy tanácsnok.)

3656/1908. Ez ügyben a VI. ügyosztály a következő előterjesztést intézte a tanácshoz:

Tekintetes Tanács! A Ferenc-József rakparton karosszékek díjszedés mellett leendő kiállítási jogának hasznbérbe adása iránt a mai napra versenytárgyalás tüzetett ki, melyre a megállapított határidőig összesen 3 ajánlat érkezett be. Az ajánlatok a mai napon tartott ülésünkben szabályszerűen az érdekelt felek jelenlétében felbontattak s ezek szerint a kérdéses jogért

1. Silbermann Gyula 6 évi időtartamra évi 830 koronát (3 évre ajánlatot nem tesz).

2. Hegedüs A. és tsa 3 évre évi 810 koronát és 6 évi időtartamra évi 1080 koronát.

3. Buchwald Sándor 3 évre 860, 6 évre pedig évi 1270 koronát ajánl meg.

Tekintettel arra, hogy Buchwald Sándor ajánlata a legelőnyösebb, és hogy a multban fizetett 480 korona évi bér helyett 1270 koronát, vagyis 50 %-nál több bért ajánl meg, tekintettel továbbá arra, hogy a kiállítandó karosszékeket saját gyárában, hazai anyagból és magyar honos munkaerők foglalkoztatásával állítja elő és hogy ajánlattevő ezen karosszékeknek speciális gyártója és már évtizedek óta bérlője ezen jognak, mindezeknél fogva tisztelettel javasoljuk, méltóztassék Buchwald Sándornak 6 évi időtartamra szóló, évi 1270 korona bér melletti aján-

latát a törvényhatósági bizottság t. közgyűlése elé pártolólág azzal előterjesztteni, miszerint az ajánlat elfogadása azon további feltételhez köthessék, hogy a főváros az első három évi bérlet letelte után a szerződést előzetes féle évi felmondással bármikor felbonthatja s ezért bérlő semmiféle címen kártérítési igényt nem támaszthat.

A tanács a pénzügyi és gazdasági bizottmány nyal egyetértőleg Buchwald Sándor ajánlatát elfogadás végett a közgyűlés elé terjeszti.

6.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a javadalmi-díjgyezék érvényének meghosszabbítása ügyében. (Előadó: dr. Bódy tnök.)

221.239/1907. Ez ügyben a VI. ügyosztály a következő előterjesztést intézte a tanácshoz:

Tekintetes Tanács! A városi vám-, állás- és helyilletékekről, kikötő és rakhelydíjakról szóló javadalmi díjgyezék érvénye 1908. évi március hó végével lejár.

Mivel nincs kilátás arra, hogy a belügyminiszter ur az 1902. évi június hó 25-én 859. szám alatt kelt közgyűlési határozattal megállapított városi vámszabályzatot, — amely immár öt év óta a belügyminisztériumnál fekszik — jóváhagyja, méltóztassék a közgyűléshez előterjesztést tenni, hogy a II., III. és IV. javadalmi díjgyezék 1908. évi ápril hó 1-től kezdve további egy évre az 1909. március hó végéig meghosszabbíttassék.

Egyalkalommal megsürgetendő volna a belügyminiszter ur, hogy a felterjesztett városi vámszabályzat tekintetében érdemben immár intézkedjék, hogy t. i. amennyiben az jóváhagyást nem nyerne, egy új, a mai igényeknek megfelelő szabályzat elkészítése iránt intézkedni lehessen.

A tanács az ügyosztály ezen előterjesztését, melyhez a tan. VIII. ügyosztály, a közgazdasági és közlelmezési bizottmány, valamint a pénzügyi és gazdasági bizottmány is hozzájárult, pártolólág terjeszti a közgyűlés elé.

7.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a pozsonyhegyi vendéglő bérbeadása ügyében. (Előadó: dr. Bódy tanácsnok.)

246.039/1907. Ez ügyben a tanácsi VI. ügyosztály a következő előterjesztést tette:

Tekintetes pénzügyi és gazdasági bizottmány! A Budapest székesfőváros közönsége és Kozár Mihály között a pozsonyhegyi vendéglő bérletére vonatkozó szerződés folyó évi április hó végén hatályát veszti. Igaz ugyan, hogy Kozár Mihály ezen szerződésnek további 3 évre való meghosszabbítása iránt kérvényt nyújtott be, tekintettel azonban arra, hogy a pozsonyhegyi kilátó tervbe vett építése előrelátólág ez év folyamán kivitelre kerül és a kilátó felépítése után a vendéglő változott viszonyok mellett, esetleg a kilátó egyes hasznosítható részeivel kapcsolatban más feltételek és kötelezettségek mellett lesz bérbeadható, javasoljuk, hogy a szóban-

forgó bérleti szerződés — tekintettel a vendéglő nelézkés és gyér üzemére — az eddigi feltételek és 400 korona évi bérösszeg fizetésének kötelezettsége mellett Kozár Mihállyal folytatólág csak egy évre hosszabbíthatók meg.

Az ügyosztály ezen előterjesztéséhez a *pénzügyi és gazdasági bizottmány* hozzájárulván, azt a *tanács* pártolólág terjeszti a közgyűlés elé,

8.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés az 1. ker. Hegyalja-uton fekvő 13.028. hrsz. telek bérbeadása ügyében. (Előadó: dr. Bódy tanácsnok.)

102.574/1907. Ez ügyben a VI. ügyosztály a következő előterjesztést intézte a tanácshoz:

Tekintetes Tanács! Felföldy Dánielné az 1. ker. Hegyalja-ut mentén fekvő 13.028. hrsz. fővárosi telekből, a tanácsnak 1888. évi január hó 11-én kelt 1073. VI. tan. számú határozata alapján 169 négyszöglet bir határozatlan időre bérbe.

Most az egész, vagyis a Hegyaljai-ut szabályozási vonaláig terjedő, a mérnöki hivatal által készített, az iratok közt fekvő 50^{XXIII}_{15. d.} ttsz. vázlaton vörössel alá festett és „a. b. c. d.“ betűkkel jelzett 227¹⁰₁₀₀ négyszögölnyi kiterjedésű területet kívánja 6 évi időtartamra, évi 45 korona, vagyis négyszögölönkénti 20 fillér bérért, saját udvarának kibővítése céljára leendő használatra bérbe venni.

Tekintettel arra, hogy ezen telek bérbeadását sem a kerületi előljárásság, sem a mérnöki hivatal nem ellenzi és sem műszaki, vagy városrendezési ügyek a bérbeadást nem gátolják és a megajánlott bér is megfelel a környékbeli telek után fizetni szokott béreknek, ezért tisztelettel javasoljuk, méltóztassék a határozatlan időre bérbeadott 169 négyszögöllet a bérletből 1908. évi január hó 1-től számítandó hatállyal visszavenni s a szóbanforgó, a Hegyaljai-ut mentén fekvő 13.028. hrsz., 227¹⁰₁₀₀ négyszögölnyi területnek, Felföldy Dánielné részére évi 45 korona bérért a szokásos bérleti feltételek s a székesfőváros állal bármikor és bármely oknál fogva érvényesíthető 1/4 évi felmondási jog kikötése mellett, 1908. évi január hó 1-től számítandó 6 évi időtartamra, vagyis 1913. évi december hó végeig való bérbeadását a törvényhatósági bizottság t. közgyűlés előtt javaslatba hozni.

A szokásos feltételeken kívül kikötendő még hogy:

1. A bérbeadó székesfőváros kötelezi bérlőt, miszerint a bérlet tárgyát képező területet, a mérnöki hivatal utasítása szerint, saját telkéhez hozzá kerítse, ezen kerítés azonnal a főváros tulajdonába megy át és a bérlő köteles azt állandóan saját költségén jó karban tartani, s a bérlet bármely oknál fogva való megszűnése esetén jó karban átadni s telkének határvonalán elválasztó kerítést emelni a saját és a főváros telke közt.

2. A bérbevett telken bárminemű építkezés csak külön engedély alapján létesíthető s az építmény

a bérlet lejártával teljesen eltávolítandó, területe elegyengetendő.

3. Bérlő köteles a telek mentén elvonuló járda tisztántartásáról saját költségén gondoskodni.

Az ügyosztály ezen előterjesztéséhez a *pénzügyi és gazdasági bizottmány* hozzájárulván, azt a *tanács* pártolólág terjeszti a közgyűlés elé.

9.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a 8. ker. Köztemető-uton fekvő ^{5875/2.}_{b.} 5876. és 5877. hrsz. telkek bérbeadása ügyében. (Előadó: dr. Bódy tanácsnok.)

82.537/1907. Ez ügyben a VI. ügyosztály a következő előterjesztést intézte a tanácshoz:

Tekintetes Tanács! Grünwald Nándor az 1900. évi augusztus hó 14-én ^{49.862}_{7798. VI.}/1900. számú határozattal jóváhagyott átruházási és átvállalási nyilatkozat alapján, a 8. ker. Köztemető-uton ^{5875/2.}_{b.} hrsz. alatt fekvő 190⁹⁰₁₀₀ □-öl kiterjedésű fővárosi telket 1900. évi augusztus hó elsejétől évi 380 korona bérért, valamint az 5876. 5877. hrsz. alatt külön telekkönyvi testet képező 117⁸⁰₁₀₀ □-ölnyi területet a rajta álló épülettel szintén 1900. évi augusztus hó 1-től évi 1600 koronáért bérlő.

A székesfővárosi tanács az 1900. évi február hó 8-án kelt ⁷⁷⁸¹_{1518. VI.} tanácsi számmal jóváhagyott kisajátítási egyezség és bérleti szerződés szerint ezen a 8. ker. Köztemető-utról homlokzattal nem bíró 5930. és 5931. sz. telekkönyvi betétekben 5876. és 5877. hrszámok alatt fölvetett, mindkét esetben 58⁹⁰₁₀₀ □-ölnyi, összesen 117⁸⁰₁₀₀ □-ölnyi területű kétrendbeli ingatlant, a rajtuk lévő összes felépítményekkel együtt a homlokzattal bíró ^{5875/2.}_{b.} hrszámú telekkel leendő egyesítés végett szerezte meg és nyomban a kisajátítást szenvedő Schwicker Ferenc és neje szül. Grósz Máriaának bérbeadta és nevezettek az 1900. évi augusztus hó 14-én kelt, a tanács által 1900. évi augusztus hó 14-én ^{49.862}_{7798.}/900. tan. számú jóváhagyási záradékkal ellátott átruházási és átvállalási nyilatkozattal ezen bérletet Grünwald Nándorra átruházták.

Utóbbnevezett ezen ingatlanokat ócskavas kereskedésre használja, de az 5875. 5877. hrsz. ingatlanon álló vályogfalu épületek oly rosszak már, hogy azokat sürgősen le kell bontani.

A bontási és elhordási költségek 1200 koronát, a lebontott fal helyére építendő deszkakerítés pedig 75240 koronát, összesen 1952 korona 40 fillért igényel és ezen 117⁸⁰₁₀₀ négyszögölnyi kiterjedésű telek a felépítménynek lebontása folytán megváltozott állaga miatt a jövőben csak kisebb bérért lesz értékesíthető. Grünwald Nándor azon ajánlatot teszi, hogy hajlandó az épületeket lebontatni és a lebontásból eredő anyagot sajátjából elfuvaroztatni, nemkülönben a kerítést sajátjából elkészíttetni, a területet egyengetni és tiszta hasznavehető állapotba helyezni, ha az összes 308⁷⁰₁₀₀ négyszögölnyi területet 1908 évi

február hó elsejétől számítandó 6 évi időtartamra évi és négyszögölenkénti 2 korona bérért bérbe kaphatja.

Tekintettel arra, hogy sem a ker. előjáróság, sem a mérnöki hivatal a bérbeadás útján való értékesítés ellen észrevételt nem tesz, azt sem műszaki, sem városrendezési és egyéb köztekintetek nem is gátolják, tekintettel továbbá arra, hogy az ingatlanon álló vályogfalu épületek oly rozoga állapotban vannak, hogy azok lebontása immár sürgősen eszközözendő és ezen munkálatokat bérlő hajlandó eszközölni, ami által a főváros nagyobb kiadásoktól szabadul meg és tekintettel végre azon körülményre, hogy a megajánlott négyszögölenkénti 2 korona évi bér is megfelel a környékbeli bérviszonyoknak, ezért tisztelettel javasoljuk: méltóztassék a 8. ker. Köztemető-uton $\frac{5875 \text{ b.}}{2}$ hr.-számu 190 $\frac{70}{100}$ négyszögöl, valamint az 5876. és 5877. hrszámu 117 $\frac{80}{100}$ négyszögöl, összesen 308 $\frac{70}{100}$ négyszögölnyi fővárosi területnek a szokásos szerződéses feltételek és a székesfőváros által bármikor érvényesíthető $\frac{1}{4}$ évi felmondási jog kikötése mellett, kikerekítve évi 620 korona (négyszögölenkénti 2 korona) bérért 1908. évi február hó 1-től számítandó 6 évi időtartamra való bérbeadását a székesfővárosi törvényhatósági bizottsági t. közgyűlésének javaslatba hozni.

Az általános feltételeken kívül kikötendő még, hogy:

1. Bérlő köteles a rozoga állapotban lévő felépítményeket saját költségén azonnal lebontatni, a bontásból kikerülő anyagot és törmelékeket saját költségén elfuvaroztatni, a telket elegyengetni, szóval mindent saját költségén rendbe hozni annélkül, hogy ezen munkálatokért bármely kártérítési vagy megtérítési összeget is kívánhatna.

A lebontásra kerülő anyag értékesíthető nem lévén, az további elszámolás tárgyát nem képezi.

2. Köteles bérlő a lebontandó épületről szakértő által pontos alaprajzot készíttetni és azt 2 példányban a 8. ker. előjáróságnál bemutatni. A bontás csakis építő- vagy kőműves-mester vezetése mellett végezhető.

3. Bérlőnek megengedtetik, hogy a törmelékek és egyéb anyagok fuvarozását a szomszédos szükség-lakások telepén át eszközölhesse, de kártérítéssel, illetve szavatossággal tartozik az esetleges károkért és rongálásokért.

4. Bérlő tartozik a szerződés aláírásakor egy fél évi bérnek megfelelő összeget készpénzben szerződési biztosítékul letenni. A biztosíték után a székesfőváros kamatot nem fizet. Ezen biztosítékból a főváros magát a jelen szerződésből eredő összes követelésére nézve bírói közbenjárás nélkül önhatalmulag kielégítheti. A bármely okból lepadt biztosítékot a bérlő 8 nap alatt teljes összegére kiegészíteni tartozik.

5. Bérlő a bérlet tárgyát képező telket kizárólag csakis ócskavas kereskedésre és raktározásra használhatja.

6. Köteles bérlő a telket az utca területen, a kerületi mérnök kitűzése alapján s az általa meg-

állapítandó méretekben és minőségben legkésőbb 30 nap alatt az építésiügyi szabályzat rendelkezéseinek megfelelően új állódeszka vagy léckerítéssel bekeríteni.

Az udvari rossz karban lévő kerítés helyén, továbbá a lebontandó építmények határfalainak helyén a lebontás megtörténte után azonnal ugyan-csak a ker. mérnök által megállapítandó minőségben és méretekben tartozik szintén deszka- vagy léckerítést létesíteni.

A kerítések azonnal a főváros tulajdonába mennek át s azokat bérlő állandóan jókarban tartozik tartani s a szerződés lejártával, vagy a bérletnek bármely okból való megszűnése esetén a fővárosnak jó karban átadni köteles.

6. Bérlő köteles a telek mentén elvonuló járda tisztántartásáról saját költségén gondoskoni.

Az ügyosztály ezen előterjesztését, melyhez a pénzügyi és gazdasági bizottmány is hozzájárult, a tanács pártolólág terjeszti a közgyűlés elé.

10.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a 9. ker. Mester- és Szvetenay-utca sarkán fekvő $\frac{8831/2}{b.}$ hrsz. telek bérbeadása ügyében. (Előadó: dr. Bódy tanácsnok.)

265.233/1907. Ez ügyben a VI. ügyosztály a következő előterjesztést intézte a tanácshoz:

Tekintetes Tanács! A 9. ker. Mester- és Szvetenay-utca sarkán $\frac{8831/2}{a.}$ hrsz. a. fekvő 484 négyszögölnyi fővárosi telek bérlete iránt Scheibel Károly és Szelezky E. Lajossal kötött és 1905. évi február hó 27-én kelt 275.827/904—VI. tanácsi számu határozattal jóváhagyott bérleti szerződés 1907. évi december hó végével lejár.

A szerződés lejártá előtt utasította a tanács a 9. kerületi előjáróságot, hogy ezen szóbanforgó területnek 1908. évi január hó elsejétől számítandó 3 évi időtartamra, az eddigi szerződéses feltételek mellett való bérbeadása iránt tartson nyilvános árverést és annak eredményét jelentse be.

A 9. ker. előjáróság 1907. évi november hó 24-én 29.786. 31.187/907. sz. a. kelt jelentése szerint az árverést f. évi november hó 21-én megtartotta és a legmagasabb bért Szelezky Lajos és Wachter Antal együttes ajánlattevők ajánlották meg.

Tekintettel arra, hogy a szóbanforgó teleknek bérbeadás útján való hasznosítása ellen sem a mérnöki hivatal, sem a kerületi előjáróság észrevételt nem tesz és a bérbeadást sem műszaki, sem városrendezési, sem egyéb köztekintetek nem gátolják, tekintettel továbbá arra, hogy a megajánlott évi 350 korona bér az eddig fizetett 300 koronás bérnél kedvezőbb és hogy a jelen esetben még kedvezőbb bérösszeget elérni nem lehetett, tisztelettel javasoljuk:

méltóztassék ezen a 9. ker. Mester- és Szvetenay-utca sarkán levő $\frac{8831/2}{a.}$ hrsz. 484 négyszögöl kiterjedésű területnek 350 korona bér mellett Szelezky Lajos és Wachter Antal részére 1908. évi január hó elsejétől számítandó 3 évi időtartamra, vagyis 1910,

évi december hó végeig való bérbeadását, a szokásos bérleti feltételek és a székesfőváros által bármikor és bármely körülménynél fogva érvényesíthető egy negyedévi felmondási jog kikötése mellett a székesfővárosi törvényhatósági bizottság közgyűlésének javaslatba hozni.

Az ügyosztály ezen előterjesztését, melyhez a *pénzügyi és gazdasági bizottmány* is hozzájárult, a *tanács* pártolólág terjeszti a közgyűlés elé.

11.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a városligeti Stefánia-uton levő dohánytőzsdé házikó folytatólágos bérbeadásá ügyében. (Előadó: dr. Bódy tanácsnok.)

112.272/907. A Stefánia-ut mellett, a volt városi vendéglővel szemben 1896-ban Hirsch Anna 18 □-öl területet vett bérbe a fővárostól évi 100 K-ért s azon dohánytőzsdét épített.

A bérlet hat évre szól, de 1902-ben újabb 6 évre azaz f. é. ápril végéig meghosszabbított, 100 K helyett évi 140 K bérért, s a bérlet később Ruppert Károlyra ruházott át.

Most Hirsch Anna Ruppert Károlylyal együtt folyamodik a szerződés további 6 évre, vagyis 1914. évi ápril végéig való meghosszabbításáért egyetemleges kötelezettség, de változatlan bér mellett.

A mérnöki hivatal műszaki szempontból a bérlet ellen kifogást nem tett, a gazdasági hivatal pedig azt jelentette, hogy mivel a Városliget eme részén az üzleti forgalom gyenge, a béremelés indokoltak nem mutatkozik; de ki kell kötni, hogy ha a bérelt területre a fővárosnak időközben bármí okból szükségé lesz, bérlők a bódét félévi felmondás után eltávolítani tartoznak.

Erre a *sétányügyi bizottság* ezt a javaslatot tette:

Tekintetes Tanács! A gazdasági hivatalnak a mérnöki hivatal által is pártolt s a tan. VI. ügyosztály által is elfogadott javaslata alapján hozzájárunk ahhoz, hogy a Városligetben a Stefánia-ut mentén a volt városligeti nagyvendéglő átellenében levő szivar- és dohányárus bódé, illetve az ezen bódé által elfoglalt terület bérlete iránt eredetileg Hirsch Annával kötött, 22.478/96—VI. t. sz. alatt jóváhagyott, 112.624/902—VI. t. sz. alatt egy ízben már meghosszabbított, később pedig, nevezetese 1903. évi febr. hó elsejétől Rippert Károlyra átruházott (31.398/903—VI. t. sz.) szerződés, amely az 1908. évi április hó 30-án lejár, Hirsch Annával és Rippert Károlylyal — mint akik beadványuk szerint együttesen pályáznak a bérletre — folytatólág hat évre, jelesül 1914. évi április hó 30-áig meghosszabbíttassék azon kikötés mellett, hogy bérlők az eredetileg átengedett 18 négyszög méternyi terület helyett elfoglalt 20 1/2 négyszög méternyi területért 140 korona évi bérösszeg helyett 160 koronát tartoznak fizetni. Kötelesek továbbá szerződési kötelezettségeik biztosítására 80 koronát biztosítékképen a székesfővárosi központi pénztárba letétbe helyezni, végül pedig, amennyiben a bérlet tartama alatt a dohánytőzsdé házikó által elfoglalt területre a városliget rendezése céljából,

avagy bármí más okból a hatóság egyoldalú elbírálása szerint szükség lenne, kötelesek lesznek a bérlők a hatóság által bármíkor érvényesíthető fél-évi felmondásra a bérelt területet a fővárosnak visszaszájítani és a házikót minden kártérítési igény nélkül saját költségükön eltávolítani.

Az idézett szerződés többi határozmányai, amelyek a bérlőkre természetesen egyetemleges joghatálylyal terjesztendők ki, változatlanul fentartandók. *)

II. A legutóbbi rendes közgyűlés napirendjéről visszamaradt tárgyak**):

12. (17.)

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a dunai bérpartok 1908. évi bérösszegének megállapítása ügyében. (Előadó: dr. Melly tanácsnok.)

13. (18.)

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a fővárosi iskolák elnevezése ügyében hozott közgyűlési határozatra. (Előadó: Piperkovics tanácsnok.)

14. (19.)

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a fővárosi statisztikai hivatali kiadványok szövege ügyében hozott közgyűlési határozatra. (Előadó: Piperkovics tanácsnok.)

15. (22.)

A tanács előterjesztése Schenkel Vilma id. óvónő korengedélye ügyében. (Előadó: Piperkovics tanácsnok.)

16. (23.)

A tanács előterjesztése Szentkirályi Béla id. iskolaszolga korengedélye ügyében. (Előadó: Piperkovics tanácsnok.)

17. (24.)

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a Hungária-ut felszinének megállapítása ügyében. (Előadó: Piperkovics tanácsnok.)

18. (25.)

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés az 1. ker. Orom-utcában fekvő Gfrerer-féle

*) E tárgy f. hó 17-én kerül a pénzügyi bizottság s 21-én a tanács elé.

**) E tárgyak ismertetése közölve volt a „Fővárosi Közlöny“ f. é. január hó 3-án megjelent 1. számában. Az egyes címeknél előforduló zárjeles számok azon sorszámat jelentik, mely alatt az illető tárgy a f. é. január hó 8-iki közgyűlés napirendjén előfordult.

ingatlan szabályozása ügyében. (Előadó: *Kun* tanácsnok.)

19. (26.)

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés az 1. ker. Villányi-uton fekvő Kiss és Spanner-féle ingatlan szabályozása ügyében. (Előadó: *Kun* tanácsnok.)

20. (27.)

A tanács előterjesztése a légszszvillatítási kérdés megoldásának előkészítésére kiküldött bizottság hatásköri kérdésének tisztázása ügyében. (Előadó: *Vosits* tanácsnok.)

21. (28.)

A tanács előterjesztése Simai Somának vízcsőfektetési ügyében hozott tanácsi határozat ellen beadott felebbezésére. (Előadó: *Vosits* tanácsnok.)

22. (29.)

A tanács előterjesztése Erbler Jozefa rendfőnöknőnek burkolási járulék ügyében hozott tanácsi határozat ellen beadott felebbezésére. (Előadó: *Vosits* tanácsnok.)

23. (30.)

A tanács előterjesztése az angolkisaszszonyok „Sancta Maria intézeté”-nek burkolási járuléka ügyében hozott tanácsi határozat ellen beadott felebbezésére. (Előadó: *Vosits* tanácsnok.)

24. (31.)

A tanács előterjesztése a kerületi gyermekvédelmi bizottságok ügyében érkezett belügyminiszteri leiratra. (Előadó: *Almády* tanácsnok.)

25. (32.)

A tanács előterjesztése Horváth József tűzoltó kegydíjazása ügyében. (Előadó: *Almády* tanácsnok.)

26. (33.)

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a néh. Rédl György, volt számtiszt özvegyének ellátása ügyében. (Előadó: *Földvár*y főjegyző.)

27. (34.)

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a néh. Borovits Ferenc, volt iroda s. tiszt

özvegyének ellátása ügyében. (Előadó: *Földvár*y főjegyző.)

28. (35.)

A tanács előterjesztése Bohner Ferenc 6. ker. városbíró részére tiszteletdíj megállapítása iránt. (Előadó: *Földvár*y főjegyző.)

29. (36.)

A tanács előterjesztése Hollós József ker. állatorvos kérvényére, a kerületi állatorvosok I. fizetési fokozatába leendő beosztása iránt. (Előadó: *Földvár*y főjegyző.)

30. (37.)

A tanács előterjesztése Koburger Ferenc id. adóvégrehajtó korengedélye ügyében. (Előadó: *Földvár*y főjegyző.)

31. (38.)

A tanács előterjesztése Sugár Géza díjnok korengedélye ügyében. (Előadó: *Földvár*y főjegyző.)

32. (39.)

A tanács előterjesztése Gombkötő Sándor vásárcsarnoki id. ör korengedélye ügyében. (Előadó: *Földvár*y főjegyző.)

33. (40.)

A tanács előterjesztése a néh. Voloncs Pál, volt id. raktárfelügyelő özvegyének kegydíjazása ügyében. (Előadó: *Földvár*y főjegyző.)

III. Új tárgyak:

34.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a Budapesti Állatvásár-pénztár Részvénytársaság megalakítása és a fővárossal kötendő szerződése ügyében. (Előadó: dr. *Melly* tanácsnok.)

Az ebben az ügyben közzétett előterjesztések a „Fővárosi Közlöny” 1908. évi 4. számának I-ső, valamint a mai számának mellékletén foglaltatnak

35.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés Kohn Lipót és Gomperz Miksa kérvényére, a -6. ker. Hungária-köruton fekvő 1751/17. hrsz. telek szabályozása ügyében. (Előadó: *Kun* tanácsnok.)

276.405/1907. Kohn Lipót és Gomperz Miksa a 6. ker. Hungária-körúton 1751/17 hrsz. alatt fekvő telkük felosztása és szabályozása iránt folyamodtak.

A mérnöki hivatal által elkészített felosztási és szabályozási térrajz szerint szabályozás folytán a telekből a Hungária-körút szélesítésére $174\frac{20}{100}$ □-öl esik el, a Lehel-utcából pedig $173\frac{70}{100}$ □ öl terület esik a telekhez. A Hungária-körúthoz eső területért folyamodók kártalanítandók lennének, a Lehel-utcából a telekhez csatolandó területet pedig telektulajdonosok a székesfővárostól megváltani tartoznak.

A *középitési bizottmány* azon jogi álláspontjának fentartása mellett, hogy a szóbanlevő telek rendezése a Hungária-körútra eső homlokzaton a törvény értelmében a közmunkák tanácsának a feladata lévén, az eleső terület kártalanítására a közmunkák tanácsának pénzalapját tartja hivatottnak, épp úgy, mint az a Deutsch-féle ingatlan rendezése alkalmával már érvényre jutott; egyebekben a mérnöki hivatal javaslatához hozzájárult.

A tanács abból a célból, hogy a telekfelosztás és az azzal kapcsolatos telekszabályozás akadálytalan keresztülvitelével a Hungária-körút egy részének szabályozását is lehetővé tegye, a teleknek a középitési bizottmány javaslata szerint értelmezendő szabályozásához 237.611/1907 számú határozatában hozzájárult az esetre, ha telektulajdonosok a telkük-ből a Hungária-körút céljára lejegyzendő $174\frac{20}{100}$ □-ölnyi területet cserébe adják a Lehel-utcából telkükhöz hozzáeső $173\frac{70}{100}$ □ ölnyi területért. Telektulajdonosok ezt a kikötést elfogadták s az ilyen értelemben szerkesztett kisajátítási egyezséget már alá is írták.

A *tanács* a 237.611/1907. számú határozat értelmében való hozzájárulás végett az ügyet pártólólág terjeszti a közgyűlés elé.

36.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés az 1. ker. Naphegy-utcában fekvő Bognár-féle ingatlan kisajátítása ügyében. (Előadó: *Kun* tanácsnok.)

270.338/907. A Gellérthegy kisajátítási övezetbe esik az 1. ker. Naphegy-utczában 500. hrsz. a. fekvő Bognár-féle ingatlan is, mely 61'90 négyszögöl kiterjedésű, rajta két elhanyagolt földszintes lakóházzal s a műszaki becsü szerint értéke 9038 K.

A kisajátítási albizottságnak a tulajdonos özv. Bognár Jánosnéval sikerült 12.000 K árban meg egyeznie, mely árt a középitési bizottság is elfogadhatónak tartotta és a tanács is megszavazta, mert arányban áll az ezen vidéken már megadott kisajátítási árakkal.

Ehhez képest a *tanács* a pénzügyi bizottság véleménye alapján most oly javaslattal járul a közgyűlés elé, hogy az egyezséghez járuljon hozzá és a 12.000 K vételárt a 10 milliós folyószámlakölcsönből a kisajátítási alapnak adandó kamatmentes előleg terhére szavazza meg.

37.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés az 1. ker. Abroncs-utcában fekvő Kőmives-féle ingatlan kisajátítása ügyében. (Előadó: *Kun* tanácsnok.)

270.475/907. A Gellérthegy kisajátítási övezetbe esik az 1. ker. Abroncs-utcában 436. hrsz. a. fekvő Kőmives-féle ingatlan is, mely 52'60 négyszögöl kiterjedésű, rajta jókarban lartott földszintes házzal és a műszaki becsü szerint értéke 10.957 K.

A kisajátítási albizottságnak a tulajdonosokkal e saroktelket képező ingatlanra nézve sikerült 15.600 K árban meg egyeznie, mely árt a középitési bizottság is elfogadhatónak tartotta és a tanács is megszavazta.

Ehhez képest a *tanács* a pénzügyi bizottság véleménye alapján most oly javaslattal járul a közgyűlés elé, hogy az egyezséghez járuljon hozzá és a 15.600 K vételárt a 10 millió koronás folyó számla kölcsönből a kisajátítási alapnak adandó kamatmentes előleg terhére szavazza meg.

38.

A tanács előterjesztése Kramer Jenőné és társainak, cégtábla eltávolítása ügyében hozott tanácsi határozat ellen beadott felebbezésére. (Előadó: *Kun* tanácsnok.)

258.266/1907. Kramer Jenőné és társai beadványt intéztek a tanácshoz, melyben előadják, hogy a 6., Teréz-körút 28. sz. házuk homlokzatára Bálint Dezső, a házban levő „Cabaret színház“ bérlője beleegyezésük és engedelmük nélkül a ház egész szélességében végighuzódó cégtáblát erősített fel „Budapesti Cabaret Színház“ felirással. E felírásnak harmadik szava a „Színház“ szó oly üzlethelyiségek boltíve föltt van elhelyezve, mely helyiségek ugyan szintén Bálint Dezsőnek, de más célra, nevezetesen „Amerikai bar“ céljára vannak bérbe adva. A háztulajdonosok kérvényükben kifejtik, hogy a cégtábla az egész házat nemcsak színház jellegével ruházta fel, hanem egy alsóbbrendű mulatóhely jellegét adja annak. A ház bérlői mind sürűbben panaszkodnak, hogy az ily házban lakás nem felel meg izlésüknek, az üres helyiségeket emiatt bérbe sem lehet adni, de különben nem ekarják a tulajdonosok sem, hogy elsőrangú bérházuk egy közönséges mulatóhely színezetével birjon. Mindezek alapján a lakbérleti szabályrendelet 32. §-a értelmében folyamodók arra kéri a tanácsot, hogy a cégtábla ama részének, melyen a „Színház“ felírás van, 24 óra alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett való eltávolítására kötelezze Bálint Dezsőt.

A tanács a kérvényt illetékesség hiánya miatt elutasította. A szóbanforgó cégtáblának a homlokzatra illesztéséhez ugyanis sem építési, sem más hatósági engedély nem szükséges, annak eltávolítása kérdésében pedig a határozathozatal nem a közigazgatási hatóságok, hanem a kir. bíróságok hatáskörébe tartozik.

A tanács e határozata ellen Kramer Jenőné és társai felebbezéssel éltek, melyben előadják, hogy a lakbérleti szabályrendelet 32. §-a világosan és hatá-

rozottan akként rendelkezik, hogy a boltkapuzatok, cég- és címtáblák alkalmazása mindenkor és kivétel nélkül a tulajdonos engedélyétől függ, az e körül felmerülő vitás kérdések elintézése pedig közigazgatási utra tartozik. Hivatkoznak továbbá a budapesti kir. ítélőtáblának az ítéletére, mely kimondja, hogy „... a lakbérleti szabályok 32. §-a szerint a cég- és címtáblák kiterjedése és kifüggesztésének helye iránt felmerült vitás kérdések elintézése közigazgatási utra tartatott fenn, annál fogva ez előzetes kérdésben a bíróság hatáskörrel nem bírván, stb. ...” Kérik ez alapon kérelmüknek érdemben való elbírálását és a hozandó határozatnak felebbvitelre való tekintet nélkül végrehajthatónak nyilvánítását.

A tanács a felebbezést elutasító javaslattal terjeszti a közgyűlés elé; a tanácsi határozatban elfoglalt álláspontot ugyanis a felebbezés is teljesen megerősíti, mert kétségtelen ugyan, hogy a lakbér-szabályzat 32. §-a szerint a címtáblák kiterjedésének és kifüggesztésének helye tekintetében a tanács illetékes eljárni, ámde a felebbezők sem az alapkérelemben, sem a felebbezésben nem ezt kérik, hanem a nézetük szerint meg nem felelő címtáblának 24 órán belüli eltávolítására szóló kötelezettség kimondását, amire a közigazgatási hatóság hatáskörrel nem bír.

39.

A tanács előterjesztése Wagner Jakab és társának, kártalanítási ár elengedése ügyében hozott tanácsi határozat ellen beadott felebbezésére. (Előadó: *Kun* tanácsnok.)

260.737/1907. Ez ügyben a tanács 1906. évi 166.507. szám a. a következő határozatot hozta:

A tanács 2818/1899. számú véghatározatával a 2. ker. Törökvész-dűlőben fekvő $\left(\frac{6715}{1}, \frac{6715}{2}, \frac{6715}{3}\right)$ hrsz. és Wagner Jakab és öz. Wagner Antalné tulajdonát képező telek szabályozására a fővárosi közmunkák tanácsának 1898. évi december hó 1-én 8972/898. sz. a. kelt átirata értelmében, a politikai hatósági engedélyt megadta.

A hatósági engedély kiadása előtt Wagner Jakab és öz. Wagner Antalné a tiszti ügyészség által kiállított kisajátítási egyezségben kötelezték magukat arra, hogy telkükből a hivatkozott közmunkák tanácsi átirat, illetve határozat értelmében a 2. ker. Trombitás-ut szabályozására és a Törökvész-dűlőben tervezett ut létesítésére $150\frac{50}{100}$ négyszögölnyi terjedéket ingyen és tehermentesen engednek át a székesfőváros tulajdonába, továbbá, hogy telküket a szemben fekvő 6649/2. hrsz. telek rendezése alkalmával a fél utcaszéleségre kiegészítő $20\frac{50}{100}$ □-ölnyi terjedék kisajátítási költségeit, szóval önköltségi árát — homlokzatnyerés címén — a székesfővárosnak megfizetik. A $20\frac{50}{100}$ négyszögölnyi terjedék kisajátításának önköltségi ára 184 korona 50 fillérben állapított meg, amely összeg megfizetésének biztosítása végett telektulajdonosok telkére 200 korona kamatnélküli biztosíték bekebelezetett.

Miután a szomszédos 6649/2. hrsz. Örley-féle ingatlant 1906. évi május hó 28-án kelt 82.301/906. tan. számú véghatározattal nyert engedély alapján tulajdonosa rendezte, a folyamodók részéről vállalt $20\frac{50}{100}$ négyszögölnyi terjedék önköltségi árának 184 korona 50 fillérnek megfizetésére folyamodókat a számvetőség felszólította.

Folyamodók kérelme, hogy miután a tervezett ut megnyitása mindezeideig meg nem történt és a $150\frac{50}{100}$ négyszögölnyi terjedék ingyen és tehermentesen történt átengedése folytán elég áldozatot hoztak, a székesfővárossal szemben vállalt $20\frac{50}{100}$ □-ölnyi terjedék önköltségi árának megfizetését a főváros nekik engedje el, továbbá, hogy ezen összeg megfizetésének biztosítása fejében telkükre kebelezett 200 korona biztosítási összeg törlését a tanács rendelje el: nem teljesíthető, mert a kérdéses $20\frac{50}{100}$ négyszögölnyi terjedék kisajátítási árának megfizetésére való hatósági kényszerítés a szabályok értelmében történt.

Felhívja a középítési bizottság javaslata alapján ennél fogva a tanács kérvényezőket, hogy a 184 K 50 fillért annál is inkább a központi pénztárba fizessék be, mert amíg ez meg nem történik, a telkükre kebelezett 200 korona biztosítási összeg törlése iránt nem intézkedhetik.

E határozat ellen nevezett telektulajdonosok a tanácsi határozatban említett indokaik alapján felebbezéssel éltek, melyet a tanács elutasító javaslattal terjeszt a közgyűlés elé.

40.

A tanács előterjesztése az „Erzsébet-örökimádás egyesület”-nek burkolási-járuléka ügyében hozott tanácsi határozat ellen beadott felebbezésére. (Előadó: *Vosits* tanácsnok.)

277.133/1907. Az Erzsébet örökimádás templom egyesület terhére a tulajdonát képező 9 ker. Üllői-uton $\frac{8.896, 8.897, 8.899, 8.900}{a}$ hrsz. alatt fekvő ingatlan után 1.499 K 30 f burkolási járulék vettettet ki.

Az egyesület a járulék elengedése iránt, esetleg pedig a járulékkal egyenlő összegű segély megszavazása iránt folyamodott a tanácshoz. Kérvényében kifejti az egyesület, hogy célja nemcsak vallásos, hanem amellet hazafias, kegyelet és kulturális jelentőségű is, s hogy a főváros ismerve és méltányolva az egyesületnek céljait, azt már több ízben támogatta is.

A tanács a kérelmet nem teljesítette, mert egyrészt a főváros jelenlegi pénzügyi helyzete ezt nem engedi meg, másrészt pedig, mivel a hatóság a burkolási járulékot elvi szempontból senkinek sem engedheti el.

Az egyesület e határozat ellen beadott felebbezésében újból hivatkozik kulturális missziójára, felebbezésében különösen azt emeli ki, hogy a templom fentartása által a székesfővárost súlyos tehertől menti meg.

A tanács a felebbezést elutasító javaslattal terjeszti a közgyűlés elé.

41.

A tanács előterjesztése Halmschläger János és társának, csatorna eltávolítása ügyében hozott tanácsi határozat ellen beadott felebbezésére. (Előadó: *Vosíts* tanácsnok.)

236.923/1907. Halmschläger János és neje, szül. Neubrandt Katalin kérvényt intéztek a tanáchoz, melyben elmondják, hogy a 3. ker. Föld-utcában 35. sz. a. 1090 hrsz. a. fekvő házuk alatt egy régi közcsatorna van, melyet most is használatban tartanak. E csatornára vonatkozólag a fővárosnak semmiféle joga biztosítva nincs, így folyamodók nem kötelezhetők annak további tüzésére. A csatorna ugyanis rozoga állapotban van s attól kell tartani, hogy beomlik s a fölötté épült házat romba dönti, vagy pedig valamely zápor alkalmával azt előnti. Állandóan kárt szenvednek folyamodók azáltal is, hogy a csatorna fölött épült lakást már 14 év óta nem használhatják, mert arra a ker. előjáróság lakhatási engedélyt nem ad, mi által évenként legalább 100 K ezideig tehát 1400 K káruk merült fel. Mivel a csatornának semmi célja és rendeltetése immár nincsen, arra kérték folyamodók a tanácsot, hogy a csatorna sürgős eltávolítása iránt intézkedjék, ha pedig a csatorna eltávolítható nem volna, házuk kiszajátítása iránt az eljárást indítsák meg, mindkét esetben pedig térítse meg a felszámított 1400 K kárukat, nehogy jogaikat bírói uton legyenek kénytelenek érvényesíteni a fővárossal szemben.

A kérvény kiadtván a mérnöki hivatalnak, az következőket jelentette:

A folyamodó által kifogásolt csatorna eltávolítása kérdésének teljes megvilágítása céljából egy helyszínrajzot mellékelünk, mely a jelenlegi állapotoknak teljesen megfelel és amelyre csak egy tekintetet vetve, azonnal szembe kell, hogy ötlőjk folyamodó kérésének jogosulatlan volta.

Miként a helyszínrajzból látható, a Föld-utca legmélyebb pontja az 1087. és 1090. hr. számú telkek találkozásánál van, miért is a víz elvezetése az ezen ponton torkoló 1086. hrszámú árokban, mely emlékezet óta közterület volt, találta lefolyását az 1085. hrszámú, ugyancsak közterületet képező tóba.

Ezen állapoton az ó-budai főgyűjtő csatorna elkészültéig segíteni nem lehet és nem is történt semmi változtatás, kivéve az újabb időben, midőn a 7835/900. tanácsi szám alatt bemutatott vázlat szerint, közbiztonsági szempontból a vízfolyásnak azon részén, mely az 1087. és az 1090. hrszámú telkek közt, tehát folyamodó Halmschläger telke hosszában huzódik el, egy beton cső fektettetett.

A csőfektetés után folyamodó a cső fölé fa fészert és egy már meglevő házhoz konyhát épített, miáltal a már meglevő házat lakásul kívánta használni. A nyílt árok idejében ez is csak fészernak volt használható.

Folyamodó tehát nem kér kevesebbet, mint hogy a közterületen fekvő betoncső csatorna eltávolíttassék az engedély nélkül épített háza alól, mert annak épségét veszélyezteti.

Az ügy azonban tulajdonképen megfordítva

kell, hogy álljon, t. i. a székesfővárosnak kell követelnie a közterületen és vízfolyás felett emelt épület és fészerek eltávolítását.

Ezen lakóház használhatási engedélyének kiadását a kerületi előjáróság is megtagadta és ezen ügy jelenleg 2322/906. közm. tan. szám alatt a székesfővárosi közmunkatanácsnál van felebbezés következtében.

Összegezve az előbb előadottakat, javasoljuk, miután nézetünk szerint folyamodók részéről jogtalan foglalás történt, hogy nevezett ingatlantulajdonosok szőlittassanak fel arra, hogy az említett házat és fészert záros határidőn belül rombolják le, ellenkező esetben bírói uton volna ez keresztülvendő.

Ezen eltávolítás sürgős, mert már a csatorna most is el van iszapolva és abból, hogy a csatornához az ingatlanok miatt hozzáférni nem lehet, veszély származhatik.

Budapest, 1907. június 7-én.

A székesfőváros mérnöki hivatala:

Haris Demeter, s. k.

Ezután a tanács a csatorna fölé emelt építményre nézve kért a 3. ker. előjáróságtól felvilágosítást, melyet az a következő jelentésben adott meg:

Halmschläger János és neje ügyében — a mérnöki hivatalnak erre vonatkozó jelentésében foglaltakon kívül — tisztelettel jelentjük, hogy nevezettek a hatósági intézkedéseket mindezideig figyelembe nem vették, hanem dacára annak, hogy a 70.912/1900—III. tanácsi számú határozat elutasítja azon kérelmüket, hogy a beboltozott árok fölé lakóépületet emelheszenek, illetve, hogy a már létezett és a 423/1899. közmunkatanácsi másodfoku határozattal betiltott és addig lakcélra használt helyiséget átalakítás után újból használhassák, a szabályellenes helyiséget magában foglaló épületrészen oly természetű átalakítást, s mint a helyszínén megállapítható, valószínűleg hozzáépítést végeztek, hogy az eredetileg létezett helyiség most már konyhával is bír; de nemcsak ezen átalakítást végezték, hanem a régi kisebb fészert javításával és megtoldásával a csatorna feletti terület nagyrészen elfoglalták, mindezek után pedig ezen szabályellenes lakás használhatásáért folyamodtak.

A használhatás iránti kérelmüket természetesen a 20.727/1905. 3. ker. előlj. számú véghatározattal el kellett utasítani, mire felebbezéssel éltek és ennek alapján az ügyről 3382, 3974/1907. 3. ker. előlj. szám alatt a tekintetes Tanácsnak jelentést tettünk és csak a nyert utasítás után terjesztettük föl a felebbezést.

Miután a helyszíni vizsgálatok alkalmával a betiltott lakás mindenkor használva találtatott, 8366/1905—3. ker. előlj. szám alatt a kihágási eljárást folyamatba kellett helyezni és ennek folyamán 13.122/1905—3. ker. előlj. számú nyilatkozatában Halmschläger Jánosné kötelezte magát, hogy a szóban levő helyiséget 1905. évi augusztus 1-éig kiűritik, de ennek legkevésbé sem felelt meg, hanem azt továbbra használták, mint azt a későbbi és legújabb időben is tartott helyszíni vizsgálatok megállapították, végül tetézik szabályellenes eljárásukat a kérvényben felhozott jogtalan követeléseikkel.

Mindezek után szükségesnek tartottuk, hogy ezen jelentésünkben felsorolt ügyiratokat, illetve az eljárásra vonatkozó összes iratokat a tekintetes Tanácsnak esetleges használatra rendelkezésére bocsássuk, miért azokat csatolva tisztelettel bemutatjuk.

Budapest, 1907. július 20-án.

A 3. ker. előjáróság:

Dr. Perger Ignác s. k.
h. előjáró.

A tanács erre a tiszti ügyészség meghallgatása után a következő határozatot hozta:

A tanács a folyamódokat azzal a kéreimükkel, hogy a 3. ker. Föld-utca 1091. hrsz. a. ingatlanuk mellett elvonuló 1086. hrsz. vízlevezető árok eltávolíttassék, esetleg az említett ingatlanuk kisajátíttassék, vagy pedig az árok föntartása folytán szenvedett káruk megállapíttassék, ezennel elutasítja, mert a kérdéses árok emberemlékezet óta közterületül szolgál és azzal a főváros teljesen szabadon rendelkezik. Folyamodók azáltal, hogy a kérdéses árok fölé engedély nélkül és szabályellenesen épületet emeltek, az árokra semmiféle jogot nem szereztek és ezen jogtalan cselekményükből kifolyólag a fővárossal szemben semminemű igényük nincsen és nem lehet.

Meghagyja egyalkalommal a tanács a 3. kerületi előjárásának, hogy a közterületen álló épület eltávolítása iránt a bemutatott iratok szerint már megindított eljárást újból folyamatba tegye és a közterületet a főváros birtokába vegye vissza.

Halmschläger János és neje a tanács elhatározata ellen felebbezéssel éltek, melynek megokolásában előadják, hogy a kérdéses ingatlant Halmschläger Jánosné atyja: Neubrandt András vette 1862-ben s az azóta változatlanul áll fenn, a csatorna feletti épületet tehát nem folyamodók létesítették, hanem az ebben az állapotban szállt át rájuk, így tehát a csatorna feletti területet sem ők vették birtokba. Ha tehát a kérdéses árok valaha közterület is lett volna, ez a minősége felebbezők és jogelődök hosszabb békés és háborítatlan birtoklása által megszűnt s arra felebbezők tulajdonjogot szereztek. A főváros emberemlékezet óta túrta a mai állapotot, az ellen kifogást nem emelt. Itt tehát szerzett jogok állanak szemben elévült jogokkal. E kérdés különben egy tanácsai határozat keretében el nem dönthető, hanem ha a főváros jogot formál a kérdéses csatorna területére, úgy az iránt a bírói lépéseket kell megtennie. akkor majd kiderül, kinek erősebb a joga. Nem lehet tehát őket egyszerűen az épület eltávolítására kötelezni s támasztott jogos követelésükkel elutasítani.

A tanács a tiszti ügyészség véleménye alapján a felebbezést elutasító javaslattal terjeszti a közgyűlés elé; teljesen valótlán ugyanis a felebbezésben foglalt az az állítás, hogy a terület a felépítménnyel együtt jelen állapotában már emberemlékezet óta áll, mert a mérnöki hivatal jelentése szerint minden kétséget kizáró módon megállapítható, hogy a kérdéses betoncsatorna, mely fölé felebbezők építési engedély nélkül építkeztek, 1900-ban lett lefektetve, így arra az építkezés csak később történhetett. Ennélfogva jelen esetben elbirtoklásról szó sem lehet s így a felebbezés teljesen alaptalan.

42.

A tanács előterjesztése Háromszékvármegye közönségének köriratára, az italméresi üzleteknek vásár- és ünnepnapai zárvatartása ügyében. (Előadó: Faller tanácsnok.)

218.676/1907. Háromszék vármegye a korecsmai zárórák korlátozása ügyében szabályrendeletet alkotott. Erre vonatkozó határozatát hasonló intézkedés végett a székesfővárosnak is megküldötte. A határozat így hangzik.

Törvényhatósági bizottságunk a munkás néposztály nagymérvű elszegényesedését, s ennek folytán a kivándorlásnak évről évre fokozott emelkedésének főokát az alkohol élvezetének oly nagymérvű elterjedésben látja, mely nemcsak a közvagyonosodásban okoz feltűnő károkat, hanem a lakosság szellemi és fizikai életét is megbontva oka az elme-gyengeségnek, melynek statisztikája évről-évre emelkedést mutat és főoka a bűntények szaporodásának.

A vármegye községei nagyrésze az alkohol-ellenes mozgalom szükségét belátva, saját kezdeményezésükből képviselőtestületeik oly határozatokat hoztak, melyekkel kimondották, hogy a korecsmák és pálinkamérések vásár- és ünnepnapokon, szombat este, illetve az ünnepet megelőző nap d. u. 6 órájától hétfő reggel, illetve az ünnepet követő nap reggeli 6 órájáig zárva tartassanak; az által szándékozván a községek elérni azt, hogy a munkás heti keresményét ne igya el, hanem azt családjá szükségletére fordítsa, s elérni azt, hogy munkaszünet napján az alkohol tulságos élvezetétől öntudatlan ember kihágások és bűntények elkövetésébe ne sodortassék.

Sajnos azonban, a községek ezen határozatai ellenkezvén a korecsmák, sörlázak és pálinkamérésekről alkotott törvényhatósági szabályrendelet rendelkezéseivel, felsőbb hatósági jóváhagyásban nem részesíthetők.

Ez indítja törvényhatóságunkat arra, hogy mai közgyűlésében a jelzett szabályrendelet intézkedéseit olyképp módosítja, hogy a korecsmák, sörlázak és pálinkamérések vasárnapokon szombat d. u. 8 órától hétfő reggel 5 óráig, továbbá karácsony, husvét, pünkösd ünnepek első napját megelőző nap d. u. 8 órájától az ünnep 2-ik napját követő reggeli 5 óráig zárva tartassanak.

Együttal külön feliratban felkéri a m. kir. kormányt, hogy a szabályrendeletet kormányhatósági jóváhagyásban részesítse.

Végül jelen határozatát hasonló értelemben leendő eljárás végett közli a törvényhatóságokkal.

Kiadta: Sepsiszentgyörgyön, 1907. évi július hó 20-án.

Vajna Miklós s. k.,
főjegyző.

A tanács oly javaslattal terjeszti az ügyet a közgyűlés elé, hogy a körlevelet vegye tudomásul, s annak irattárba tételét rendelje el, mert Bereg megye hasonló célú körlevelét szintén egyszerűen tudomásul vette 1.288/1903. sz. határozatával, de nem érvényesítette a kívánt, s a fővárosban kivitelre alkalmatlan korlátozásokat az időközben elhatározott szabályrendelet módosításoknál sem. E korlátozások egyébként

is ellenkeznek az ipari munka vasárnapi szüneteléséről szóló 28.559/903. sz. keresk. min. rendelet II. része A/o pontja alatt foglalt rendelkezésekkel; a pálinkamérések vasárnapi zárvatartásának országos szabályozása tárgyában pedig a közgyűlés a kormányhoz már feliratot intézett.

43.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés özv. Hoffmann Tódorné, tanítónő nyugdíjazása ügyében. (Előadó: *Piperkovics* tanácsnok.)

138.699/1907. Özv. Hoffmann Tódorné elemi iskolai tanítónő a nyugdíjszabályzat 2. §-ának a) pontja és 36. §-ának első bekezdése alapján, valamint a t. főorvos véleményes jelentése folytán hivatalból nyugdíjazandó.

Nevezettet a székesfőváros szolgálatában oltólt s a millenáris év kettős beszámításával 34 évet meghaladó szolgálati ideje, valamint 2760 K korpótlékos fizetése után, a nyugdíjszabályzat 11. §-a értelmében évi 2586 K 64 f nyugdíj illeti meg.

A tanács ez összeg megszavazását javasolja a közgyűlésnek.

44.

A tanács előterjesztése a Wehner József-féle alapítvány oklevele ügyében. (Előadó: *Piperkovics* tanácsnok.)

76.261/1907. A Wehner Gyula József-féle, szegénysorsu tanulók részére alapított napközi otthon költségeinek fedezésére szolgáló alapítványról kiállított alapító okiratra a záradék tévedésből rá nem vezetve, a vallás- és közoktatásügyi miniszter a hozzá jóváhagyás végett felterjesztett alapító oklevelet hiánypótlás végett visszaküldötte, egyben a 3 példányban kiállított alapító oklevélnek egy negyedik példányban való kiállítását is kívánta.

A tanács az oklevelet az alapítvány vagyonában időközben történt változásokat s a leiratban kívánt kiegészítéseket magában foglaló, a tiszti ügyészség által szerkesztett, új záradékkal ellátva elfogadás végett a közgyűlés elé terjeszti oly javaslattal, hogy a minisztert egyuttal kérje fel, hogy új alapító oklevél készítésétől s annak négy példányban való kiállításától, tekintve, hogy a negyedik példánynak rendeltetése nem volna, tekintsen el.

45.

A tanács előterjesztése a néh. Harsányi Ferenc, volt iskolaszolga özvegyének kegydíjazása ügyében. (Előadó: *Piperkovics* tanácsnok.)

261.031/1907. Néh. Harsányi Ferenc volt iskolaszolga özvegye kegydíjért folyamodott.

A közoktatási ügyosztály előterjesztése szerint néh. Harsányi Ferenc 7 év és 9 hónapig állott a székesfőváros szolgálatában s legutóbb, mint rendes iskolaszolga volt alkalmazva. Kötelességét mindenkor fáradhatatlan szorgalommal, példás hűséggel, riika megbízhatósággal, pontossággal és kifogástalan magaviselettel teljesítette. Özvegyét szegényen, a leg-

nagyobb nélkülözések között hagyta hátra. Erre, valamint az elhaltak kiváló szolgálataira való tekintettel, az ügyosztály az özvegy kérelmét a legmelegebben pártolja s javasolja, hogy részére 326 K 40 f évi kegydíj szavazzassék meg.

A tanács az ügyosztály előterjesztése alapján a kérelmet azzal terjeszti a közgyűlés elé, hogy az özvegy részére az özvegyesség tartamára évi 325 K 40 f kegydíjat szavazzon meg.

46.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a járdafoglatási díjaknak 1908—1910. évekre való megállapítása ügyében. (Előadó: dr. *Bódy* tanácsnok.)

230.990/1907. Ez ügyben a VI. ügyosztály a következő előterjesztést intézte a tanácshoz:

Tekintetes Tanács! Az utcai járdáknak kávéházak, vendéglők, cukrászdák és más üzletek által való elfoglalása és használsa tárgyában 602/1898. kgy. sz. a. alkotott szabályrendelet 8. §-a értelmében a járdafoglatási díjakat a törvényhatósági bizottság közgyűlése a kerületi választmányok előterjesztése, valamint a pénzügyi és gazdasági bizottság és a tanács javaslata alapján, három évről három évre állapítja meg.

Legutóbb a közgyűlés a díjakat az 1905. évi január hó 4-én 34/1905. kgy. sz. alatt hozott határozatával állapította meg 1905. évi január hó 1-étől számított három évre. Miután tehát ezen megállapítás a folyó év végén lejárt, a díjak 1908. évi január hó 1-étől kezdve további három évre megállapítandók volnának.

A díjak mérvére nézve a kerületi választmányokat a kerületi előjáróságok útján meghallgattuk, s a beérkezett jelentések szerint csak az 1., 2., 5. és 6. kerületi előjáróságok, egyetértve a választmányokkal, kéri a megállapítva volt díjaknak némi módosítását, míg a többi kerület a lejáráó díjtételeknek fentartását javasolja.

Az 1. kerületi választmány és előjáróság által javasolt változtatások a következők, s pedig, hogy:

1. az Alagut-utcában, a Döbrentei-téren, a Gellért-téren és a Várkert-rakparton az eddigi 4 K-ról, továbbá a Fehérvári-uton a jelenlegi 2 K 50 f-ről 5 K-ra;

2. a Krisztina-köruton, az Egyház-téren és a Hadnagy-utcában a jelenlegi 3 K-ról a Döbrentei-utczára megállapított 3 K 50 f-re emeltessék a díj.

3. Míg a Szentháromság utcára megállapított 3 K 50 f-res és a Tárnok-utczára és Disztérre megállapított 4 K-s díjtételt a Szarvas-térre, Fehérsas és Virágh Benedek-utczákra megállapított 2 K 50 f-re javasolja leszállítani.

A 2. kerületi előjáróságnak a választmánya meghallgatása után tett módoszatai a következők:

1. A Lánchíd-fő és a Margit-híd közvetlen közelében, ahova a mostani díjszabással a Lánchíd-tér, s illetőleg a báró Lipthay-utca és az Óbudai rakpart soroztattak be, a díjat 6 K-ban javasolja megállapítani, s így, miután eddig a 6 K-s tétel alá csak a Lánchíd-tér tartozott, a többiek pedig csak

5 K-ás tétel alá tartoztak, ezekre a díj 1 K-val emeltetnék.

2. A 4 K-ás tétel alá, ahol eddig a Fő-utca, Lánchid-utca, Várkert-rakpart, Margit-körút, Margit-rakpart, a Széna-tér s az ezekből kiágazó utvonalak voltak, — amennyiben az üzlet a megjelölt utcákban, utakon vagy tereken homlokzattal bir, — még az 1b1 Miklós-teret, Zsigmond-utcát és a Krisztina-körutat is besorozni kéri, sőt javasolja, hogy ez a díj szedessék a most megnevezett összes utvonalak közvetlen környékén 100 méter körzetben.

Az 1. pontban javasolt változtatásnál figyelembe vette a kerületi előljáróság és válaszmány, hogy a Margit-hídfő közvetlen közelében a városrész rohamos fejlődésével a forgalom már ez idő szerint is nagyobbak mondható a Lánchídfői forgalomnál, míg a 2. pontban javasolt változtatásokat az abban megnevezett utvonalak egyformának mondható forgalmával okolja meg.

Az 5. kerületi előljáróság pedig a válaszmányával egyetértőleg — a következő módosításokat javasolja, s pedig, hogy:

1. a Ferenc József-téren, a Vigadó-téren és az Eötvös-téren a megállapított 8 K 50 f-es díj 10 K-ra emeltessék fel;

2. az Alkotmány-utcára, Váci-körutra, Lipót-körutra és Szabadság-térre megállapítva volt 8 K díj, besorozva ezen tétel alá a Deák Ferenc-teret is, — 9 K-ra emeltessék fel;

3. a Báthory-utcában, a Hold-utcában, a Nádor-utcának a József-tér és Országház-tér közötti szakaszában, a Rudolf-rakparton és a Váci-utnak a Lipót-körutól a Csanády-utcaig terjedő szakaszában, amelyek eddig a kerület legkisebb — 6 K 50 f-es — tétele alá tartoztak, a díj 8 K-ban állapíttassék meg;

4. végül, hogy a kerület más helyein a díj 7 K-ban állapíttassék meg.

Megjegyezzük, hogy az Erzsébet-tér és Ferenc József-tér, amelyek a lejáró díjszabás egy külön tétele szerint 7 K 50 f díj alá tartoztak, az előljárósági jelentésben elő nem fordulnak, mi azonban csak tévedésből történhetett, mivel nem valószínű, hogy ezek is, amelyek forgalmasabbak, a meg nem jelölt helyekre javaslatba hozott legkisebb díjtétel alá való vonásra ajánlatnának.

Az 5. ker. előljáróság a területek beosztásának megváltoztatását és a díjaknak némi felemelését azzal okolja meg, hogy a kerület némelyik részén a nagyobb mérvű fejlődés és népesedés, másutt pedig, mint az Alkotmány-utcában, Nádor-utcában és Váci-uton az utrendezési munkák végrehajtása, ismét másutt, mint a Hold- és Báthory-utcákban az új villamos vasuti vonalak kiépítése a környék forgalmát enrlte.

Az 5. ker. előljáróság jelentése megjegyzi még, hogy a kerületi válaszmány határozatával szemben dr. Balog Sándor válaszmányi tag különvéleményt jelentett be, mely szerint a területeknek javasolt új beosztása ellen észrevétele nincsen, azonban az új csoportokra nézve is az eddigi (8 K 50 f, 8 K, 7 K 50 f és 6 K 50 f) díjtételeknek a meghagyását kéri.

A 6. kerületi előljáróság és válaszmány pedig javasolja, hogy:

1. az Andrássy-uton az Oktogonig bezárólag a kávésoakra a díjtétel 10 K-ra;

2. az Andrássy-uton az Oktogonon túl ugyancsak a kávésoakra a díjtétel 8 K-ra emeltessék fel, s csak a vendéglősökre hagyassék még a régi 8 K 50 f-es, illetve 6 K-ás díj.

3. Ezenkívül javasolják még, hogy a Gyár-utcára és Nagymező-utcára megállapítva volt 5 K-ás díj a Váci-körut és Teréz-körut között minden mellék utcára, az Izabella és Eötvös-utcákra megállapított 4 K-ás díj pedig a Teréz-körut és Aréna-ut között minden mellékutcára kiterjesztessék.

4. Végül javasolják, hogy a régi díjszabásban meg nem jelölt utcákra, amelyek közt foglaltattak a Váci-körut és Teréz-körut, s illetőleg a Teréz-körut s Aréna-ut közötti szakaszoknak az előbbi pontban meg nem nevezett utvonalai is, a megállapítva volt 3 K-ás díj szállíttassék le 2 K-ra, miután ez a tétel csak a kültelek utvonalaire fog vonatkozni.

Az Andrássy-uton a kávésok díjának magasabb mértékben való megállapítását azzal okolják meg, hogy a kávésok üzleti forgalma jóval nagyobb, mint a vendéglősöké, s a kávésok által a közelmúltban tett árfelemelést sem a házber megdrágulásával, sem az alkalmazottaiknak adott csekély bérjavítással nem látják megokoltnak; míg a külbelki foglalások díját azért tartják leszállítandónak, mert ezek üzleti forgalma csekély.

Mielőtt a díjak mérvének megállapítására nézve előterjesztésünket megtennők, szükségesnek tartjuk a nevezett négy kerület által javasolt változtatások elbírálását.

A változtatások elbírálásánál pedig nem tévesztethetjük szem elől a többi kerületekre megállapított s azok által az általános közgazdasági helyzetre való tekintettel továbbra is fentartani kért díjtételeket, s figyelemmel vagyunk a t. közgyűlésnek a járdafoglalási díjak tárgyában legutóbb, az 1905. évben hozott határozatára, amikor a kávéso-ipartestület megokolt kérelmére a legmagasabb díjtételt 8 K 50 f-ben méltóztatott megállapítani, azóta pedig az üzleti viszonyok nem igen változtak, — továbbá a fővárosnak a járdafoglalási díjakból befolyó és előirányzott jövedelmeire.

Ezek szerint az 1. ker. előljáróság által javasolt felemeléseket és leszállításokat, figyelemmel az utvonalak forgalmára, megokoltaknak és indokoltaknak tartjuk, kivéve a Gellért-térre és Fehérvári-uttra javasolt felemeléseket, amelyeknek üzleti forgalma nem változott, illetőleg nem emelkedett annyira, hogy a magas felemelés megokolt volna, s így nézetünk szerint a Gellért-téren a régi 4 K díj megahagyandó, a Fehérvári-uton pedig az Átlós-utig, a Gellért-térhez arányosítva, a díj csak 3 K 50 f-re volna felemelendő.

Továbbá javasoljuk, hogy a Krisztina-teret is, amelyre eddig a díj 4 K volt, úgy mint a vele szomszédos Krisztina-körutat, a 3 K 50 f-es tétel alá méltóztassék sorozni.

A 2. kerület javaslatát oly változtatással kérjük elfogadni, hogy a Várkert rakpartot, úgy mint az 1. kerületben, az 5 K-ás tétel alá sorozni, s így az ezen utvonallal szomszédos utvonalat, továbbá a forgalmuknál fogva egyforma elbírálás alá eső területe-

ket is, nevezetesen az Ybl Miklós-teret, a Lánchid-utcát, a Fő-utcát és Krisztina-körutat ezen tétel alá venni méltóztassék.

Nem tartjuk azonban elfogadhatónak a 2. kerület azon javaslatát, hogy az általa a 4 K-ás tétel alá sorozott területeknek közvetlen környéke is 100 m. körzetben az illető utvonala megállapított díj alá vonassék, mert a díjszabás illetéknépen való megállapítása határozatlan volna, folytonos felebezésekre adna okot; s különben a megjelölt utvonalakon kívüli részek forgalma jóval kisebb is.

Az 5. kerületre nézve javasolt módosításokat pedig a fentebb kifejtettek alapján akként kérjük elfogadni, hogy a Ferenc József-rakpartra, az Eötvös-térre és a Vigadó-térre meghagyva a mult alkalommal legmagasabb díjként megállapított 8 K 50 f-es tételt, a 8 K-ás tétel alá az eddig oda tartozott Alkotmány-utcán, Váci-köruton, Lipót-köruton és Szabadság téren kívül még a hasonlóan nagyobb forgalmu Báthory-utcát, Hold-utcát, Deák-teret, Erzsébet-teret és Ferenc József-teret is besorozni méltóztassék.

Az ezenkívül még forgalmasabbnak mondható Nádor-utca egész szakaszára a díjat 7 K-ban javasoljuk megállapítani, míg a kerület egyéb területére a 6 K 50 f-ben megállapítva volt díjat fentartandónak véljük.

A 6. kerületi előjáróság azon javaslatát, hogy az Andrassy-uton a kávéosoknak a díja a vendéglősök által fizetendő díjnal magasabb összegben állapittassék meg, továbbá, hogy az 5 K-ás és 4 K-ás díjtétel kiterjesztessék a Váci-körut és Teréz-körut s illetőleg a Teréz-körut és Aréna-ut közötti szakaszok minden utvonala, — megokoltnak nem tartjuk.

A 6. kerületre nézve azonban, tekintve az üzleti forgalmakat, magunk is felemelendőnek találjuk a díjat az Andrassy-utnak az Oktogon tül részén, a Nagymező-utcában és a Liszt Ferenc-téren s ezért javasoljuk, hogy az Andrassy-utnak az Oktogonon tül részén 6 K-ról 7 K-ra, a Nagymező-utcában és Liszt Ferenc-téren pedig 5 K-ról 6 K-ra emeltesék fel a díj.

Viszont a Gyár-utára, mint kevésbbé forgalmas utvonala, a megállapítva volt 5 K-ás díjat magasnak tartjuk, s ezért javasoljuk, hogy a Gyár-utcát is az Izabella- és Eötvös-utákra megállapított 4 K-ás tétel alá méltóztassék sorozni.

Végül javasoljuk, hogy a kerület meg nem jelölt részeire a régi 3 K-ás díjat fentartani méltóztassék.

Mindezek után javasoljuk, hogy az elfoglalt területek □-métereit után fizetendő díjakat az 1908—1910. évekre a következőképen megállapítani méltóztassék, s pedig:

Az 1. kerületben:

Alagut-utca, Döbrentei-tér és Várkert-rakpart	5 K — f
Gellért-tér	4 K — f
A Krisztina-körut, Krisztina-tér, Döbrentei-utca, Fehérvári-ut az Átlós-utig az Egyháztér és Hadnagy-utca	3 „ 50 „
A Disz-tér, Tárnok-utca, Szent-	

háromság-utca, Szarvas-tér, Fehérsas-utca, Virágh Benedek-utca és a Fehérvári-ut az Átlós-utól végig	2 K 50 f
Egyebütt	2 „ — „

A 2. kerületben:

Lánchid-tér, a Margit-hid közvetlen környéke, báró Lipthay-utca és az Óbudai rakpart	6 K — f
Fő-utca, Lánchid-utca, Várkert-rakpart, Ybl Miklós-tér és Krisztina-körut, valamint az ezekből kiágazó utvonalakon, ha az üzlet az előbbi utcákon, utakon és tereken homlokzattal bír	5 „ — „
Zsigmond-utca, Margit-körut, Margit-rakpart és Széna-tér, valamint az ezekből kiágazó utvonalakon, ha az üzlet az előbbi utcákban, utakon és tereken homlokzattal bír	4 „ — „
Egyebütt	2 „ — „

A 3. kerületben:

Az egész területen	1 K 50 f
------------------------------	----------

A 4. kerületben:

A Ferenc József-rakparton, a Vigadó-tér és Petőfi-tér között, a Petőfiterén és a Vigadó-téren	8 K 50 f
Muzeum-körut, Ferenciek-tere, Eskü-ut, Eskü-tér, Deák Ferenc-tér, Egyetem-tér, Gizella-tér, Károly-körut, Kigó-tér, Kigó-utca, Koronaherceg-utca, Kishid-utca, Kossuth Lajos-utca és Kristóf-tér	8 „ — „
A Ferenc József-rakpartnak az Eskü-tér és Várház-körut közötti részén, a Várház-köruton, Kecskeméti-utcában, Duna-utcában, Királyi Pál-utcában és Kálvin-téren	7 „ — „
Egyebütt	5 „ — „

Az 5. kerületben:

A Ferenc József-rakpartnak az Eötvös-tér és Vigadó-tér közötti részén, az Eötvös-téren és a Vigadó-téren	8 K 50 f
Alkotmány-utca, Báthory-utca, Hold-utca, Váci-körut, Lipót-körut, Szabadság-tér, Deák-tér, Erzsébet-tér és Ferenc József-tér	8 „ — „
Nádor-utca	7 „ — „
Vigadó-utca, Váci-ut és egyebütt	6 „ 50 „

A 6. kerületben:

Andrassy-ut az Oktogonig, s az Oktogon	8 K 50 f
Teréz-körut	8 „ — „
Váci-körut és az Andrassy-ut az Oktogonon tül	7 „ — „
Nagymező-utca és Liszt Ferenc-tér	6 „ — „
Izabella-utca, Eötvös-utca és Gyár-utca	4 „ — „
Egyebütt	3 „ — „

A 7. kerületben:

Károly-körut, Erzsébet-körut és a Rákóczi-ut az Erzsébet-körutig . . .	8 K — f
Rákóczi-ut az Erzsébet-körutól a végéig és a Baross-tér	6 „ — „
Dohány-utca a Dob-utcától a Wesselényi-utcáig	5 „ — „
A Thököly-utnak a Baross-tértől az Aréna-útig terjedő része, az Aréna-utnak a Thököly-uttól az István-utig terjedő része, a Rottenbiller-utának a Rákóczi-uttól a Damjanich-utcáig terjedő része és a Damjanich-utca . .	4 „ — „
Egyebütt	3 „ — „

A 8. kerületben:

A Muzeum-körut és a Rákóczi-ut a József-körutig	8 K — f
A József-körut és az Üllői-ut a József-körutig	7 „ 50 „
A Rákóczi-ut a József-köruton túl a végéig, a Baross tér és az Üllői-ut a József-köruton túl a végéig	6 „ — „
A többi utcákban a József-köruton belül	5 „ — „
A többi utcákban a József-köruton kívül	3 „ 50 „

A 9. kerületben:

A Vámház-körut és Kálvin-tér . .	7 K — f
A Ferenc-köruton az Üllői-ut és a Tompa-utca között, az Üllői-uton a Ferenc-körutig	6 „ — „
A Vásárcsarnok környékén, azaz a Csepel-rakparton, a Csarnok-téren és a Csillag-utcában, továbbá a Ráday-utca A Ferenc-köruton a Tompa-utcától végig, s az Üllői-uton a gróf Haller-utcáig	4 „ — „
A Soroksári-ut és a Mester-utca a körutól a gróf Haller-utcáig	3 „ — „
Egyéb területen a gróf Haller-utcáig	2 „ 50 „
Egyéb területen a gróf Haller-utcán kívül	2 „ — „

A 10. kerületben:

A kerület egész területére . . .	2 K — f
Kérjük a tek. Tanácsot, hogy ezen javaslatunkat elfogadni, s a díjszabás megállapítása végett a t. közgyűlés elé terjesztzeni méltóztassék.	
Budapest, 1907. december hó 31-én.	

A tan. VI. ügyosztály:

Szászovszky József s. k.,
fogalmazó.

Dr. Bódy Tivadar s. k.,
tanácsnok.

Az ügyosztály ezen előterjesztéséhez a pénzügyi és gazdasági bizottmány hozzájárulván, — azt a tanács pártolólág terjeszti a közgyűlés elé.

47.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a Rudas-fürdő gőzfejlesztő és vezető berende-

zésének megújításához szükséges költség fedezete ügyében. (Előadó: dr. Bódy tnök.)

190.486/1907. Ez ügyre vonatkozólag a tanács 159.067/1907. sz. alatt hozott határozata a következőket tartalmazza:

A tanács egyáltalammal magáévá teszi a fürdőre felügyelő bizottmány azon aggályát, hogy a gépek, szivattyúk és csővezetékek gyökeres helyreállításának a jövő évre való halasztása a fürdő üzemképességét komolyan veszélyeztetné, miért is a tanács az ebből eredő anyagi és erkölcsi károk elkerülése végett, felelősségének tudatában és ebbeli rendelkezései jóváhagyásának reményében, elhatározza, hogy a halasztást nem tűrő munkák azonnal, azok a munkák pedig, melyek némi előkészítést igényelnek s így természetüknél fogva is csak ősszel foganatosíthatók, akkor végeztesse, ha a szükségrendő költségek már engedélyeztettek.

I. Az azonnal végrehajtandó munkák, illetve azok, amelyek elhalasztása a fürdő üzemét megakasztással fenyegeti a következők:

1. A gőzkazánoknál szükséges át- és újra falazások, ezek költsége mintegy	2875 K
2. A kazánok felszerelésén eszköz- lendő ujitásokra, illetve javításokra	1500 „
3. A gőzgépekhez új kereszt fejszap készítése, tolattyu-rudak szabályozása, új csapszegek hüvelyek tömitések stb. készítésére	500 „

4. A gépházból a fürdőbe szolgáló meleg és hideg vízvezetékek kibontása, javítása, tisztítása, egy új 5" meleg vízcső beépítése, az elágazó vezetékeknek nyitása, esetleg megjavítása, ugyanakkor a levezető csatorna-csővek tisztítása, nyitása, a gőzcsövek, melyek több helyen lyukasok, rendbehozása, az ezen munkáknál előforduló föld, kövező és kőműves munkák

5. Minthogy előbbi csövek feltárása a fűtőcsövek javítását is felderíti, e célra	1000 „
6. Az uszoda fűtőcsövének helyre- állítása a csatorna helyenként való kibontási és helyreállítási költségeivel	1000 „
mindössze	11.875 K

II. Azon munkák, melyek megrendelendők ugyan, de azok végzése csak ősszel lesz foganatosítható azért, mivel csak előkészítési időt igényel, a következők:

1. A régi szivattyu-hengerek meg- ujitása, fémszelepek beillesztése, hajtó- rudak, keresztfejek, dugattyúk javítása, nyitása és pótlása	2000 K
2. Közlőmű tengely, új csapágycak ezek alapozásai és felszerelési	500 K
3. Szivattyu-gép főtengely szabályo- zása, tollattyu-rudak, keresztfejsapok, tö- mitő-gyűrűk nyitása	800 „
4. Villamos villágítás vezetékei és akkumulátorok alapos átjavítása	1700 „
5. Újabb fűtőtestek beszerzése és azok felszerelése	1600 „
Összesen	6600 K

A továbbá szükségrendő rendkívüli munkák költségeiről, mely munkák jövő évre elhalaszthatók, a fent megállapított költségelőirányzatban gondoskodás történt.

Utasítatik ehhez képest a mérnöki hivatal, hogy a fentebb az I. csoportban felsorolt és 11.875 K költséggel előirányzott munkákat árverés mellőzésével szerződött vagy más megbízható vállalkozó útján a lehető legsürgősebben fogantossítsa s a vonatkozó számlákat utalványozás végett annak idején mutassa be.

Utasítatik továbbá, hogy a II. csoportban felsorolt és 6600 K-val előirányzott munkák fogantossítását úgy készítse elő, hogy mihelyt a szükséges költségek engedélyezve vannak, azok kiadandó utasításra, késedelem nélkül fogantossíthatók legyenek.

A tanács a pénzügyi bizottsággal egyetértően az javasolja a közgyűlésnek, hogy fenti határozatában elrendelt munkálatok céljára szükséges 18.475 K költséget a községi alap 1907. évi bevételi LIX. fejezet (Utépítési és kövezési járulék, továbbá gyalogut és szegélykövek eladásából) alatt elért 78.500 K többletből rendelkezésre álló 61.000 K terhére póthitelképpen engedélyezze.

48.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a Fleischer Salamon részére bíróság megítélt kártérítési összeg fedezete ügyében. (Előadó: dr. Bódy tanácsnok.)

259.742/1907. Ez ügyben a tanács 264.619/1904. sz. alatt a következő határozatot hozta:

A megállapított tényállás szerint Fleischer Salamon a főváros ellen kártérítési pert indított azon körülmény folytán, hogy az Artézi fürdőben a kicsorbult padozaton megcsuszott s hosszabb ideig munkaképtelenné vált. Ezen kártérítési pert a főváros úgy háritotta el magától, hogy az 1872. évi XXXVI. t.-c. 115—117. §§-ai alapján az illető tisztviselővel szemben való eljárásra utalta a felperest.

Ezen körülménynél fogva perbe vonatott Barczen Lajos artézi fürdői igazgató, ellene a kártérítési kötelezettség jogerősen meg is állapított s első fokulag 1000 K tőke mint kár, 479 K perköltség és járuléka erejéig elmarasztaltatott, mely összeg a felebbezésre való tekintet nélkül bírói kézbe letendő.

Tekintve a folyamodó kérvényében felhozott méltánylást érdemlő körülményekre, a tanács hajlandó a leteendő összeg fedezésére Barczen Lajos fürdőigazgatónak 1500 K-át előlegképen kiutalni, oly felhívással, hogy a kártérítés mértékének kérdésében felebbezéssel éljen annak mérséklése iránt, s ha a kérdés ezen része is jogerősen eldőlt, tegyen arról részletes jelentést és mutasson be elszámolást.

A tanács világosan fentartja magának a jogot, hogy az előlegezett összeg visszatérítése iránt a per befejezése, s az ügynek a belső szolgálat szempontjából való megvizsgálása után szabadon intézkedjék.

E tanácsi határozat hozatala után tovább folyt a per, amelyet azonban Barczen Lajos a másodbíróságnál, később pedig a harmadbíróságnál is elvesztett, úgy hogy végeredményben 1000 K kártala-

nitási tőke, 222 K 88 f kamat és 550 K 20 f perköltség, összesen 1773 K 8 f megfizetésére köteleztetett. Barczen Lajos az iránt folyamodott a tanácshoz, hogy ezen anyagi erejét meghaladó kötelezettséget, helyette vállalja el, illetve a már adott előleget engedje el s a még fedezetlen 273 K 8 fillérnyi összeget helyette fizesse ki. A tanács ez ügyben meghallgatta a tisztai ügyészség véleményét, melynek javaslata a következő jelentésben foglaltatik:

Barczen Lajos fürdőigazgató azon kérelmére, hogy a főváros neki térítse meg a Fleischer Salamon részéről ellene indított per által okozott költségeket, illetve, hogy a már előlegezett költségek visszatérítése alul mentse fel, az a véleményünk, hogy szigorúan jog szerint erre a főváros nem köteles, mert a bírói ítéletek megállapítják, hogy folyamodó mulasztást követett el akkor, amikor a fürdőcsatorna kicsorbitását ki nem javíttatta és így lehetőséget hagyott arra, hogy azon a helyen Fleischer Salamon sérülést szenvedjen.

Bár azonban szigorú jog szerint így áll a dolog, mégis indokoltnak tartjuk, hogy a főváros folyamodóval szemben méltányosságot gyakoroljon. Résztint azért, mert az iratokból kitűnik, hogy folyamodó nagybbrmévű javításokat tervezett és a szükséges költség engedélyezése végett előterjesztést tett a tek. Tanácshoz, ami okadatolja, hogy addig külön javításokat nem eszközöltetett, főleg pedig azért, mert az a csorba a fürdőcsatorna kövezetén emberi előrelátás szerint alig volt olyannak tekinthető, amelyből nagyobb baj származhassék. Tényleg az a csorba Fleischer Salamon lábán is csak jelentéktelen sebet okozott és csak a sebzhez utólag jutott fertőzés okozta Fleischernek hosszabb ideig tartott betegségét és keresetképtelenségét. A bíróság előtt úgy állt az ügy, hogy a balesetből eredő anyagi veszteséget inkább a fürdőigazgatóra háritotta, mint a balesetet szenvedett félre és ez okból kvalifikálta mulasztásnak az előbbinek oly ténykedését, amely legfőlebb culpa levissima számba mehet. A főváros részéről azonban alig lenne méltányos, ha alkalmazottján hagyná azt az anyagi veszteséget, mely ezt hivatalos hatáskörében érte és a konkrét esetben fenforgó körülményeket tekintve inkább szerencsétlen véletlennek, mint hibának tulajdonítható.

Ezért részünkről nincs észrevétel az ellen, ha a főváros folyamodónak a per folytán okozott 1773 K 8 fillér költséget, amelyből 1500 koronát a főváros neki előlegképpen már kiutalt, megtéríti.

Budapest, 1905 augusztus 7.

A tisztai ügyészség.

A tanács e vélemény alapján Barczen Lajos fürdőigazgató kártérítési kötelezettségét magára vállalta s a még hiányzó összeget kiutalványozta. Tekintettel arra, hogy ez ügyben felmerült 1773 K 8 f kiadás még végleg elszámolva nincs, a tanács a pénzügyi bizottsággal egyetértően azt javasolja a közgyűlésnek, hogy ezt az összeget az ez évi költségelőirányzat CXXII. fejezete alatt az előre nem látott különféle kiadásokra felvett 400.000 K átaláány-

összegeből rendelkezésre álló 396.300 K terhére póthitelképpen engedélyezze.

49.

A tanács előterjesztése a központi számvevősegnél nyilvántartott behajthatatlan követelések törlése ügyében. (Előadó: dr. Bódy tanácsnok.)

2105/1908. A számvevőség törlés végett beterjesztette a behajthatatlanokká vált fővárosi követelések LXXIV. jegyzékét.

A tanács e kimutatást, mely a számvevőség és a központi pénztár működésre felügyelő bizottmány hozzájárulását igazoló záradékkal el van látva, oly javaslattal terjeszti a közgyűlés elé, hogy az abban 1—39. tétel alatt felsorolt és összesen 17.065 K 70 f-t tevő különféle követelések végleges törlését rendelje el.

50.

A tanács előterjesztése a 4. ker. előjárásnál nyilvántartott behajthatatlan követelések törlése ügyében. (Előadó: dr. Bódy tanácsnok.)

275.183/1907. A 4. ker. előjáróság törlés végett beterjesztette a behajthatatlanoknak bizonyult fővárosi követeléseknek jegyzékét.

A tanács e kimutatást, mely a kerületi választmány hozzájárulását igazoló záradékkal el van látva, oly javaslattal terjeszti a közgyűlés elé, hogy az abban felsorolt és összesen 446 K 06 f-t tevő különféle követelések végleges törlését rendelje el.

51.

A tanács előterjesztése a „Budapesti bérkocsi ipartársulat”-nak, átíratási- és engedelmi-díj ügyében hozott tanácsi határozat ellen beadott felebbezésére. (Előadó: dr. Bódy tanácsnok.)

273.114/1907. A „Budapesti bérkocsi ipartársulat” terhére a székesfőváros pesti részén 5774. hrsz. alatt fekvő ingatlan után 330 K 80 f 1%-os átíratási és engedelmi díjat irt elő a főváros.

Az ipartársulat a díj elengedése iránt folyamodott a tanácshoz. Kérelmét azzal indokolta, hogy a szűkös viszonyok között tengődő ipartársulat közérdekű és önzetlen tevékenységet fejt ki nemcsak a bérkocsiiparosokkal, hanem a hatósággal és a közönnyel szemben is s hogy az ipartársulat a 90 évi fennállása alatt megtakarított 20.000 koronát csupán azért fordította ház vételére, mivel a mostani lakásinség miatt képtelen volt megfelelő és jutányos bér mellett helyiséget kapni s hogy a fővárostól még sohasem kért semmiféle támogatást.

A tanács a főváros jelenlegi kedvezőtlen pénzügyi helyzetében a kérelmet teljesíthetőnek nem találta.

Az ipartársulat e határozat ellen felebbezéssel élt s ugyanazon indokai alapján a közgyűléstől kéri az átíratási és engedelmi díj elengedését.

A tanács a felebbezést elutasító javaslattal terjeszti a közgyűlés elé.

52.

A tanács előterjesztése Conradt Rezsőnének, átíratási- és engedelmi-díj ügyében hozott tanácsi határozat ellen beadott felebbezésére. (Előadó: dr. Bódy tanácsnok.)

250.780/1907. Conradt Rezsőné terhére az általa örökölt s a székesfőváros pesti részén 5812/b. hrsz. alatt fekvő ingatlan után, annak az 1894. évi XVI. t.-c. értelmében megállapított értéke alapján, 2547 K 50 f 1%-os átíratási és engedelmi díjat irt elő a főváros.

Nevezett a kivetés ellen beadott felszólamlásában az átíratási-díj leszállítása iránt folyamodott a tanácshoz, mivel az ingatlan a hagyatéki eljárás során 191.328 K 10 f-re becsültetett s feltéve, hogy a városi átíratási-díj az 1894. évi XVI. t.-c. értelmében megállapított érték után jogosan szabható ki, akkor a jelen esetben — minthogy hagyatéki ingatlanról van szó — a hivatalos szakértő által megállapított becsérték volna elfogadandó a kiszabás alapjául s így reá a legrosszabb esetben is csak 1913 K 29 f átíratási-díj volna kiróható. De — felszólamló szerint — az átíratási-díj még a hivatalos becsérték után sem róható ki, mivel a hagyatékátadó végzés tanúsága szerint a tiszta hagyaték 57.499 K 90 f-t tesz ki s ő, a tiszta hagyatékából levonva a terheket, csupán csak 36.360 K-át örökölt, tehát csakis ezen összeg után vethető ki reá az átíratási díj, annyival is inkább, mivel s díj járulékos természetű lévén, csakis ezen az állami illeték bázisán vethető ki. Kérte ezek alapján az átíratási-díjnak 363 K 60 f-re leendő leszállítását.

A tanács a felszólamlás folytán az átíratási- és engedelmi-díjat 1916 K 50 f-re leszállította, mivel felszólamló igazolta, hogy a kérdéses ingatlant a hagyatéki eljárás folyamán hites szakértő 191.328 K 10 f-re becsülte s így a törvény szerinti legkisebb értéknél nem alacsonyabb becsérték volt a kiszabásnál alapul veendő. További leszállításnak helye azonban nem volt, mivel az átíratási-díj az átíratás tárgyát képező ingatlan tényleges értéke után vetendő ki s így a terhek figyelembe nem vehetők, de még azért sem, mivel e díj a kincstári illetéktől függetlenül vettetik ki.

Conradt Rezsőné e határozat ellen felebbezéssel élt, melyben kéri a közgyűlést, hogy az átíratási-díjat 363 K 60 f-re szállítsa le, mivel e díj nem egyéb, mint községi örökösödési illeték s így őket csak az általa tényleg örökölt 36.360 K érték után lehet átíratási-díjjal megterhelni. Ha ezen kérelme nem teljesíthető, úgy kéri, hogy a díj a tiszta hagyaték alapul vétele mellett 574 K 99 f-re szállíttassék le.

A tanács a felebbezést elutasító javaslattal terjeszti a közgyűlés elé.

53.

A tanács előterjesztése Frombold Gyula és nejének, átíratási- és engedelmi-díj ügyében

hozott tanácsi határozat ellen beadott felebbezésére. (Előadó: dr. Bódy tanácsnok.)

265.954/1907. Frombolt Gyula és neje terhére a székesfőváros pesti részén 2154/a. hrsz. alatt fekvő ingatlan után 197 K 20 f 1^o/o-os átiratási- és engedelmi-díjat vetett ki a főváros.

Nevezettek a díj törlése iránt folyamodtak a tanácshoz. Kérvényükben előadták, hogy az ingatlan tulajdonjoga javukra még telekkönyvileg bekebelezve nincs, hanem a tulajdonjog csupán csak elő van jegyezve, mivel az ingatlan előbbi tulajdonosaival eddig még csak ideiglenes adásvevési szerződést kötöttek; az ingatlan végleges átiratásáig tehát a díj terhükről törlendő. Azon esetben pedig, ha a díj terhükről nem töröltetnék, havi 50 K-ás részletfizetési kedvezményt kértek felszólamlók a tanácstól.

A tanács a törlés iránti kérelmet elutasította, mert a tulajdonjog felszólamlók nevére tényleg előjegyeztetett és ennek esetleges törlése esetében amugy is jogukban fog állani a díj törlését, illetőleg visszaautalványozását kérni; megengedte egyszersmind folyamodóknak, hogy a díjat 50 K-ás havi részletekben fizethessék.

Frombolt Gyula és neje e határozat ellen felebbezéssel éltek. Felebbezésükben előadják, hogy az ideiglenes adásvevési szerződés megsemmisítése iránt előadók ellen a pert megindították, annak kiemenetelig tehát a behajtás felfüggesztendő, fel nem függesztés esetében pedig a közgyűléstől most már 20 K-ás havi részletfizetési kedvezmény adását kéri.

A tanács a felebbezést elutasító javaslattal terjeszti a közgyűlés elé.

54.

A tanács előterjesztése Hidl Lajosnénak, átiratási- és engedelmi-díj ügyében hozott tanácsi határozat ellen beadott felebbezésére. (Előadó: dr. Bódy tanácsnok.)

265.926/1907. Hidl Lajosné terhére a székesfőváros pesti részén 6912. hrsz. alatt fekvő ingatlan törvényszerinti legkisebb értéke alapján 726 K 40 f 1^o/o-os átiratási- és engedelmi díjat vetett ki a főváros.

Nevezett a kivetés ellen beadott felszólamlásában arra kérte a tanácsot, hogy a díjat az ingatlan 54.000 K vételárának alapul vétele mellett szállítsa le, mivel ennyi az ingatlan tényleges forgalmi értéke, nem pedig 72.320 K, mely érték után az átiratási- és engedelmi díj ki lett vetve.

A tanács a felszólamlást elutasította, mert a kiszabás alapjául vett összeg az 1887. évi XLV. t.-c. 4. §-a értelmében kiszámított minimális értékkel megegyezik.

Hidl Lajosné e határozat ellen ugyanazon okból felebbezéssel élt.

A tanács a felebbezést elutasító javaslattal terjeszti a közgyűlés elé.

55.

A tanács előterjesztése Kammer Szigfrid és társainak, átiratási- és engedelmi-díj ügyében

ben hozott tanácsi határozat ellen beadott felebbezésére. (Előadó: dr. Bódy tanácsnok.)

266.779/1907. Kammer testvérek textilgyára cég terhére a székesfőváros pesti részén 8536, 8535 és 8534 hrsz. alatt fekvő ingatlanok után összesen 698 K 79 f 1^o/o-os átiratási és engedelmi-díjat vetett ki a főváros.

A cég a kivetés ellen felszólamlással élt abból az okból, mivel a kérdéses ingatlanokat gyári célokra szerezte meg, mely gyára a kereskedelemügyi miniszter engedélye alapján állami kedvezményekben részesül s így az 1899. évi XLIX. t.-c. 2. §-ának b) pontja értelmében a kincstári átiratási és az ezzel kapcsolatos községi díjak alóli felmentéshez van joga, kérte ezek alapján az átiratási és engedelmi díjnak törlését, illetőleg, minthogy az már be is fizettetett, annak visszaautalványozását.

A tanács a kérelmet elutasította, mert a szóbanforgó ingatlanokat a cég még 1904. évi június hó 4-én vette meg, holott az állami kedvezmény csak 1904. évi december hó 1-től adatott meg, mivel pedig az állami kedvezménynek a meghatározott időn túl terjedő visszaható ereje nincs, felszólamló sem igényelheti a korábbi időből eredő községi díjak alóli mentességet.

Kammer Szigfrid és Hugó, mint a már megszűnt cég tagjai, illetőleg a megszűnt cég jogutódja: Kammer testvérek textilipar r.-t. cég e határozat ellen felebbezéssel éltek. Felebbezésükben kifejtik, hogy az élvezett adó- és illetékmentesség folytán a kincstár az állami átiratási illetéket törölte s így ez ügyben a járulék természetével bíró városi átiratási és engedelmi-díj sem követelhető. Ily körülmények között szerintük közömbös, hogy az állami kedvezmények kezdőpontjának 1904. december hó elseje van megjelölve, mivel ugyancsak a kereskedelemügyi miniszter már egy előbbi, 1904. május havában kelt 6681/VII. számú leiratában kijelentette volt, hogy az adó- és illetékmentességre számot tarthatnak. A közgyűléstől kéri a díj törlését, illetőleg annak visszaautalványozását.

A tanács a felebbezést elutasító javaslattal terjeszti a közgyűlés elé.

56.

A tanács előterjesztése Ney Ákosnak, átiratási és engedelmi-díj ügyében hozott tanácsi határozat ellen beadott felebbezésére. (Előadó: dr. Bódy tanácsnok.)

276.454/1907. Ney Ákos és társai terhére, az általuk örökölt s a székesfőváros budai részén 2168. hrsz. alatt fekvő ingatlan után, az 1894. évi XVI. t.-c. értelmében megállapított érték alapján, 438 K 40 f 1^o/o-os átiratási és engedelmi díjat vetett ki a főváros.

Ney Ákos a kivetés ellen felszólamlással élt, melyben sérelmesnek találta, hogy az ingatlan legkisebb becsértéke az évi adó százszorosában állapított meg, holott a hagyatékátadó végzés szerint az ingatlan becsértéke csupán 31.640 K-át tesz ki s előadta, hogy ezt a becsértéket a kincstár is elfo-

gadta alapul az állami illeték kivetése alkalmával; kérte ezek folytán a díjnak megfelelő leszállítását.

A tanács érdemleges határozathozatal előtt fölhitva folyamodót, hogy a hagyatéki eljárás folyamán fölvev hites szakértői becslevelet záros határidő alatt terjessze be.

Ney Ákos e felhívás folytán bejelentette a tanácsnak, hogy az ingatlan szakértőileg megbecsülve nem lett, hanem a becsérték alapjául az adó százszorosa lett elfogadva s hogy ugyancsak ezen az alapon szabattott ki az állami illeték is.

A tanács a felszólamlásnak helyt nem adott, mert az átíratási- és engedelmi-díj a házberadó százszorosa alapján megállapított érték után helyesen szabattott ki, felszólamló pedig az érték megállapításának módja ellen kifogást nem tett. A bíróságnak, illetőleg a kincstárnak az ingatlan értékére vonatkozó téves számítása pedig felszólamló javára nem volt figyelembe vehető.

Ney Ákos e határozat ellen felebbezéssel élt, melyben előadja, hogy az ingatlan törvényszerinti legkisebb értéke az 1887. évi XLV. t.-c. 4. §-a értelmében a házberadó alapjául vett tiszta jövedelem 16-szorosában állapítandó meg s hogy a bíróság és a kincstár is ezt az értéket fogadták el, — számításuk tehát nem alapszik tévedésen; a közgyűléstől kéri a díj leszállítását.

A tanács a felebbezést elutasító javaslattal terjeszti a közgyűlés elé.

57.

A tanács előterjesztése özv. Radnai Józsefnének, átíratási- és engedelmi-díj ügyében hozott tanácsi határozat ellen beadott felebbezésére. (Előadó: dr. Bódy tanácsnok.)

254.404/1907. Özv. Radnai Józsefné terhére az általa örökölt s a székesfőváros pesti részén 2379. ⁴⁵⁴⁵_{c.} és ^{2984—2987}_{2b} hrsz. alatt fekvő ingatlanok után, azoknak az 1894. évi XVI. t.-c. értelmében megállapított értékei alapján, összesen 5321 K 10/100-os átíratási és engedelmi díjat irt elő a főváros.

Nevezett azon az alapon, hogy az ingatlanok a hagyatéki eljárás során 374.364 K 50 f-re becsültettek, a kivetés ellen beadott felszólamlásában az átíratási díjnak 3743 K 64 f-re leendő leszállítását kérte a tanácstól.

A tanács a felszólamlásnak részben helyt adott és az átíratási díjat a 2379. hrsz. ingatlanoknak a szakértői becslevél szerinti értéke után, a ⁴⁵⁴⁵_{c.} hrsz. ingatlanoknak a törvényszerinti legkisebb értéke után, a ^{2984—2987}_{2b} hrsz. ingatlanok pedig ugyancsak a törvényszerinti legkisebb értéke után, összesen 4178 K 60 f-ben, az engedelmi díjat pedig mindhárom ingatlan után 9 K 60 f-ben, vagyis az átíratási- és engedelmi díjat együttesen 4188 K 20 f-ben állapította meg, a többletet pedig töröltette. Felszólamló ugyanis hites szakértői becslevéllel igazolta, hogy az ingatlanok a hagyatéki eljárás során megbecsültettek s így a 2379. hrsz. ingatlanál a becslevélben kitüntetett összeget kellett a kiszabás alapjául venni, a másik két ingatlanál pedig a törvényszerinti leg-

kisebb érték volt a kiszabás alapjául veendő, mivel a becslevélben kitüntetett érték ennél alacsonyabb.

Özv. Radnai Józsefné e határozat ellen felebbezéssel élt, melyben azt vitatja, hogy az 1887. évi XLV. t.-c. 4. §-a szerint az együttes átruházás tárgyát képező ingatlanok összes értékét egységes értékelési alap alkalmazása mellett kell meghatározni s e §. szerint a hivatalosan megállapított becsérték lett volna elfogadandó a kiszabás alapjául.

A tanács a felebbezést elutasító javaslattal terjeszti a közgyűlés elé.

58.

A tanács előterjesztése a „Cséry-féle szemétfuvarozási és feldolgozási gyár r.-t.”-nak, birságoló tanácsi határozat ellen beadott felebbezésére. (Előadó: gróf Festetics tnök.)

210.062/1907. Ez ügyben a tanács a székesfővárosi fuvartelep és a mérnöki hivatal jelentései alapján 1907. aug. 22-én 190.490/1907. sz. a. a következő határozatot hozta:

A beérkezett jelentésekből megállapítja mindenkélt a tanács, hogy a Cséry-féle szemétfuvarozási és feldolgozási gyár részvénytársaság által a fuvartelepen eszközölt szeméttátemelés ujabban ismét több esetben szünetelt, sőt az átemelőszerkezet emelő motorának megromlása folytán folyó hó 12-én és 13-án két napra terjedő teljes üzemzavar állott be.

Meggyőződést szerzett továbbá a tanács arról is, hogy nevezett részvénytársaság az 1907. évi 12.244/V. tan. számú határozatban foglalt azon rendelkezésnek, melynek értelmében a társaság az átemelő gép és tartozékainak kijavítására és illetve üzemképes állapotba való helyezésére köteleztetett, egyáltalán nem felelt meg, s hogy ennek következtében a tapasztalt hiányok a folyton fokozódó elhasználás arányában még nagyobb mérvben és mind sürűbben nyilvánulnak és e tekintetben javulás a jövőben sem várható.

Mindezeknél fogva a tanács a Cséry-féle részvénytársaságot — a vele kötött s az 1906. évi 269.416/V. t. számú határozattal jóváhagyott szerződés 10. pontjában biztosított birságolási jogával élve — szerződésileg elvállalt kötelezettségének nem teljesítése miatt most már másodízben, ezuttal 500 K pénzbírsággal sújtja s felhívja, hogy ezen összeget jelen határozat kézbesítésétől számított 8 napon belül a székesfővárosi központi pénztárba fizesse be, mert ellenkező esetben a székesfőváros ezen bírságösszeget a társaság keresetéből vagy biztosítékából fogja levonni.

A számvevőséget egyben utasítja a tanács, hogy a bírság lefizetését tartsa nyilván.

Mint hogy pedig a mérnöki hivatal által a helyszínen tartott vizsgálat alapján az átemelés körül folytonosan megújuló bajok első sorban a gépek elhasznált állapotában és megfelelő tartalékgepek hiányában, másodsorban abban a körülményben keresendő, hogy a rendelkezésre álló berendezés teljesítő képessége nem áll arányban a folytonosan gyarapodó szemétmennyiség következtében megnagyobbodott üzemmel, felhívja a tanács a Cséry-féle részvénytársaságot, hogy 14 napi záros határ-

időn belül tegye meg mindazon intézkedéseket, melyek az üzemzavarok végleges megszüntetésére alkalmasak, nevezetesen, hogy úgy a külső gyártelep, mint az átemelő berendezés gépeit a fokozott munkaigényeknek megfelelő teljesítő képességre emelje s azokat kellő tartalékkal egészítse ki.

Felhívja ennek kapcsán a tanács a mérnöki hivatalt és a fuvartelep vezetőségét, hogy az ezirányban szükséges intézkedéseket a részvénytársaság igazgatóságával egyetértőleg sürgősen állapítsák meg s azoknak haladéktalan végrehajtását szigorúan ellenőrizze.

Amennyiben a részvénytársaság ezen felhívásnak a jelzett idő alatt eleget nem tenne, kijelenti a tanács, hogy az idézett szerződés b) pontjának utolsó bekezdésére való hivatkozással ezeket a munkálatokat a társaság költségére és veszélyére fogja elvégeztetni.

Figyelmezteti végül a tanács nevezett részvénytársaságot, hogy harmadszori bírságolás után újabb szerződésellenes cselekmény vagy mulasztás esetén, vagy ha a jelenlegi tarthatatlan állapotokon gyökeresen segítve nem lesz, ragaszkodni fog a tanács a fennálló szerződés 11. pontjában biztosított ama jogához, mely szerint a főváros a szerződést egyoldalulag felbonthatja és az átemelő telepet közigazgatási úton minden kártérítési kötelezettség nélkül birtokába veheti.

A tanács e határozata ellen a Cséry-féle szemétfuvarozási és feldolgozási gyár részvénytársaság felebbezéssel élt, melyben kijelenti, hogy nincs tudomása arról, hogy a szemét átemelés újabb ismét többször szünetelt volna, ellenben megfelel a valóságnak, hogy 1907. augusztus 13. napján este 9 órakor keresztül égett rövid zárlat folytán az átemelő motor horgonya, mely körülmény folytán augusztus 14-én reggeli 7 órától délutáni 5 óra 16 percig az átemelés kézi daruval eszközöltetett a társaság munkásai által, mialatt az átégett horgony egy készletben levő új horgonnyal kicseréltetett.

Bármily tökéletesen legyen is berendezve valamely villamos gép, a rövid zárlat elkerülhetetlen, s így üzemzavar előfordulhat. Ez előrelátható volt, azért a szerződés intézkedik is ez esetről és pedig olyképp, hogy az üzemzavar haladéktalanul eszközözlendő megszüntetéséig a kézi darunál a szemetet hordó fővárosi kocsisok díjmentesen segídekni tartoznak. A társaság e jogával nem élt, mégis bírságot róttak rá, holott arra rá nem szolgált, mert az üzemzavart haladéktalanul, aznap d. u. 5 óráig megszüntette s este 9 óráig az összes szemetet átemeltette. A szerződés értelmében a társaság bírsággal csak akkor sújtható, ha az átemelőgép elromlása esetén a javítást azonnal meg nem kezdené, s az okvetetlenül szükséges idő alatt be nem fejezné, ez az eset pedig fenn nem forgott. Különben is a szerződés értelmében a naponként összegyűlő szemetet a társaság 24 órán belül tartozik átemelni és elszállítani, e kötelezettségének pedig megfelelt. Mindezek alapján a társaság arra kérte a tanácsot, hogy a bírságoló határozatot saját hatáskörében helyezze hatályon kívül, s a bírság alól mentse fel, bejelentvén egyúttal, hogy rövid idő múlva a kézi darut villamos erőre alakítja át.

A tanács a felebbezést jelentéssel végezt

kiadván a fuvartelep vezetőjének, az arra a következő észrevételeket tette:

A Cséry-féle r.-t. felebbezésére vonatkozólag van szerencsénk jelentésünket tisztelettel betérjeszteni.

Nevezett társaság először is kétségbe vonja, hogy „a szemétemelés újabb ismét többször szünetelt volna”; azt mondja, hogy erről tudomása nincsen, mert arról értesítve nem lett. Igen sajnálatra méltó, hogy erről nincs tudomásuk, részünkről — sajnos — nagyon is tudomást szereztünk róla és az egyes eseteket 186.543., 188.720., 190.474., 194.272 és 210.062/1907—V. tanácsi számok alatt a tekintetes Tanácsnak be is jelentettük.

Fenti jelentéseink szerint 1907. augusztus hó 12-től 1907. évi szeptember hó 12-ig, azaz 31 nap alatt 7 napon át, tehát átlag minden negyedik napon volt nagyobb mérvű üzemzavar. A kisebb zavarokat be sem jelentjük, mert azok, kevés kivétellel, nap-nap után előfordulnak.

Jól tudjuk azt, hogy bármiképp legyen is berendezve egy villamos gépkomplexum, rövidzárlat következtében üzemzavarok előfordulhatnak, de hogy 31 nap alatt 7 üzemzavar fordult elő és azóta is akárhányszor, ez azt bizonyítja, hogy a berendezés nincsen üzemképes állapotban. Ezt a körülményt, valamint a tartalék alkatrészek hiányát különben maga a társaság is elismeri, mert ha nem ismeri el, akkor nem nyújtotta volna be azon átiratát, melyet folyó évi október hó 1-én a mérnöki hivatalhoz intézett és melyben részletesen körülírja az általa tervbevetett javításokat és átalakításokat.

Tény tehát az, hogy a társaság berendezése nincsen üzemképes állapotban, tehát nem felel meg az 1906. évi december hó 6-án vele kötött szerződés 6. pontjának és ezért egymagában véve jogos volt a bírság kivetése.

Tévesen értelmezi továbbá a nevezett r.-t. az 1893. évi január hó 4-én 173/893. sz. a. kötött vasuti szerződés 7. §-át, midőn azt állítja, hogy a mindennapi összegyűlemlő szemetet 24 órán belül tartozik átemelni és elszállítani. A fenti szerződés 7. §-a ugyanis azt mondja, hogy a társaságnak a rakodóhoz mindennap annyi kocsit kell állítani, amennyi 24 órai szemét befogadására megkívántatik, vagyis, ha a 24 órán belül összegyűlt szemét akár 1 óra alatt is lenne a rakodóhoz szállítva, ott annyi üres kocsinak kell lennie, hogy azokba az összes szemét elférhessen. E kikötés ily módon való értelmezését különben az 1906. évi december hó 6-án kötött szerződés 5. pontja is igazolja, ahol világosan nyer kifejezést a társaság abbéli kötelezettsége, miszerint az átemelőhöz szállított telt vaskocsi szekrényeket köteles azonnal átemelni, azonnal Pusztaszentlőrincre szállítani, a kiürített szekrényeket pedig haladéktalanul visszaszállítani és a waggonokról a kocsikra visszahelyezni. Hiszen ha ez nem így volna, hanem 24 órán belül tartoznának csak átemelni a társaság a telt vasszekrényeinket, akkor ki volna zárva, hogy mindennap d. e. 10 óráig az összes házi szemét kifuvarozható legyen, hanem még éjjel is kellene fuvaroznunk. Hogy itt a társaság a maga részéről semmiféle beosztást nem csinálhat,

arra nézve ugyanezen szerződés 6. pontjának 4-ik bekezdése ad felvilágosítást, midőn azt mondja, hogy az átemelésre váró kocsiknak átemelés céljából leendő elrendezése a köztisztasági hivatali főnök, vagy helyettesének utasítása szerint eszközölnöd.

Mindezekből kitűnik, hogy a társaság felebbezése nélkülöz minden jogalapot, miért is javasoljuk azt elutasítani.

Budapest, 1907. november hó 27-én.

Budapest székesfőváros fuvartelepe:

*Balló s. k.,
telepfőnök.*

Minthogy a fuvartelep vezetőségének e jelentése szerint a felebbezésben tagadott többszöri üzemzavar hivatalosan be van igazolva s ezzel a társaság többszörös szerződésszegésének ténye kétségtelenül megállapítást nyert, amivel szemben a felebbezésben előadott indokok figyelembe nem vehetők, — a *tanács* a t. ügyészség véleménye alapján oly javaslattal terjeszti a felebbezést a közgyűlés elé, hogy annak elutasításával a tanács határozatát a társasággal kötött szerződés 10. pontja alapján indokainál fogva hagyja helyben.

59.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a néh. Münzberg László, volt nyug. adópénztárnok özvegyének ellátása ügyében. (Előadó: *Földvár* főjegyző.)

251.615/907. Néhai Münzberg László volt fővárosi nyug. adópénztárnok özvegyét, férjének a főváros szolgálatában eltöltött s a millennáris év kettős beszámításával 32 évet meghaladó szolgálati ideje, valamint évi 3080 K korpótlékos fizetése után a nyugdíj-szabályok értelmében 1907. dec. 1-től kezdődőleg évi 1130 K özvegyi ellátás illeti meg.

A *tanács* a jogügyi bizottság véleménye alapján ezen összeg megszavazását javasolja.

60.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés a néh. Himler Nándor, volt hivataloszolga özvegyének ellátása ügyében. (Előadó: *Földvár* főjegyző.)

255.709/1907. Néhai Himler Nándor volt székesfővárosi hivataloszolga özvegye nyugdíjért, kiskoru gyermeke részére pedig neveltetési pótlékért folyamodott.

Himler Nándor a millennáris év kettős beszámításával összesen 13 év 1 hó és 15 napig állott a főváros szolgálatában, 1901. április havában pedig lemondott állásáról s 1907. április havában halt el.

Az özvegy kérvényében előadja, hogy férje nagyfoku betegsége miatt hagyta el annak idején állását, amikor is egy csekély örökséghez jutottak, melyet azonban férjének hosszas betegsége és a temetési költségek teljesen fölemésztettek s most 10 éves gyermekével együtt a legnagyobb nyomorban élnek, úgy hogy a Szentlőrincen vett házat is

bérbe kellett adnia, hogy az azon levő tehernek kamatait fizethesse.

A 9. ker. előjáróság jelentése szerint az özvegy 47 éves, egy 10 éves fia van, jelenleg foglalkozása nincsen, vagyontalan.

A *jogügyi bizottság* javaslata szerint az özvegyet nyugdíj, a kiskoru gyermeket pedig neveltetési pótlék nem illeti meg, mivel férje állásáról önként lemondott s így a nyugdíjszabályzat 3. §-ának b) pontja értelmében mindennemű ellátásra való igényét elvesztette.

A *tanács* a jogügyi bizottság javaslatát pártolólág terjeszti a közgyűlés elé.

61.

A tanács előterjesztése Buchelt Károly díjnok korengedélye ügyében. (Előadó: *Földvár* főjegyző.)

267.469/1907. Buchelt Károly díjnok korengedélyért folyamodott.

Tekintettel arra, hogy nevezett már 5 évet meghaladó idő óta áll a főváros szolgálatában s ez idő alatt hivatalos kötelességeit állandóan szorgalmasan, pontosan és hivatalfőnöke teljes megelégedésére teljesítette, a *tanács* a kérelmet pártolólág azzal a javaslattal terjeszti a közgyűlés elé, hogy folyamodónak a korengedélyt adja meg, illetőleg mondja ki, hogy nevezett díjnok, aki az 1862. évben született, életkorára való tekintet nélkül, képzettségének megfelelő bármely rendszeres állásra előléptethető.

62.

A tanács előterjesztése Klemm L. Árpád díjnok korengedélye ügyében. (Előadó: *Földvár* főjegyző.)

257.904/1907. Klemm L. Árpádapidíjas korengedélyért folyamodott.

Tekintettel arra, hogy nevezett már több mint öt éve áll a székesfőváros szolgálatában, mely idő alatt szorgalma, megbízhatósága és pontos hivatalos működése által hivatalfőnöke teljes megelégedését érdemelte ki, tekintettel továbbá arra, hogy folyamodó a főváros szolgálatába léptekor negyvenedik életévét mindössze nyolc hónappal haladta meg, — a *tanács* a kérelmet pártolólág azzal a javaslattal terjeszti a közgyűlés elé, hogy Klemm L. Árpádnak a korengedélyt adja meg, illetőleg mondja ki, hogy nevezett díjnok, aki az 1861. évben született, életkorára való tekintet nélkül, képzettségének megfelelő bármely rendszeres állásra előléptethető.

63.

A tanács előterjesztése Modrovich Ernő díjnok korengedélye ügyében. (Előadó: *Földvár* főjegyző.)

262.174/1907. Modrovich Ernő díjnok korengedélyért folyamodott.

Tekintettel arra, hogy nevezett már hét évet meghaladó idő óta áll a főváros szolgálatában, mely

idő alatt kifejtett hivatalos működése úgy szorgalom, mint hasznavehetőség tekintetében a követelményeknek minden irányban megfelelő volt, — a tanács a kérelmet pártolólág oly javaslattal terjeszti a közgyűlés elé, hogy folyamodónak a korengedélyt adja meg, illetőleg mondja ki, hogy nevezett díjnok, aki az 1867. évben született, életkorára való tekintet nélkül, képzettségének megfelelő bármely rendszeres állásra előléptethető.

64.

A tanács előterjesztése Malczovich Lászlóné — Svaczina Antóniának, a Max Lajos főv. egészségőr elleni panaszja ügyében hozott polgármesteri határozat ellen beadott felelőbezésére. (Előadó: Földváry főjegyző.)

256.529/907. Ez ügyben a polgármester következő előterjesztést intézi a közgyűléshez:

Tekintetes Közgyűlés! Malczovich Lászlóné, Svaczina Antónia budapesti lakos Max Lajos egészségőr ellen amiatt emelt panaszt, hogy a krisztina-városi vásártéren vele durván bánt, őt letartóztatással fenyegette és becsületében sértette meg.

Mint hogy azonban az e részben megtartott vizsgálat adatai szerint a Max Lajos egészségőr terhére rótt cselekmény megállapítható nem volt, sőt panaszosnak tanui sem erősítették meg a panaszban előadott körülményeket, mindezeknél fogva a panasz tárgyává tett cselekmény megtorlása iránt nem intézkedhettem s a folyó év április hó 24-én 95.497 eln. szám alatt kelt határozatommal ez ügyben a további eljárást megszüntettem.

Malczovich Lászlóné, Svaczina Antónia e határozatom ellen törvényes időben felelőbezással élt, felelőbezését az ügy másodfoku elbírálása céljából a székesfőváros közigazgatási bizottságának küldöttem meg.*)

A székesfőváros közigazgatási bizottsága azonban a határozatnak érdemben való felülvizsgálatát mellőzte, kimondván, hogy a székesfővárosi egészségőrök, akiknek szolgálata az 510/98 kgy. sz. a. alkotott szabályrendelet 6 §-a szerint altiszt minőségű, az 1886: XXIII. t.-c. hatálya alá nem tartoznak és az ellenük, szolgálati szabálytalanságok miatt emelt panaszügyekben hatáskör hiányában nem határozhat.

Ezek után Malczovich Lászlóné, Svaczina Antónia budapesti lakos felelőbezését oly javaslattal terjeszttem a törvényhatósági bizottság t. Közgyűlése elé, hogy az előadott okok alapján a felelőbezés elutasítása mellett határozatomat helybenhagyni méltóztassék.

Budapesten, 1907. évi december hó 28-án.

Rózsavölgyi Gyula s. k.,
h. polgármester.

*) Panaszos felelőbezésében a hozott polgármesteri határozatot azért mondja sérelmesnek, mert három tanuja ki nem hallgattatott; kéri tehát a három tanunak, továbbá a felelőbezésben újabban megnevezett negyedik tanuja kihallgatásának elrendelését, s annak alapján nevezett egészségőrnek, ki a kérdéses alkalommal a rendőri segítséget vette igénybe arra, hogy a panaszos magát igazolja, és útját elállotta, mi által szabadságában korlátozta, szigorú megbüntetését kéri.

Az 1908. évi január hó 22-én (szerdán) tartandó rendes közgyűlésen a következő interpellációkra fognak a válaszok megadatni:

Vosits tanácsnok Szilágyi Károly biz. tag interpellációjára, az ó-budai belvizek levezetése ügyében; úgy Telkes Aladár biz. tag interpellációjára, a kelenföldi pályaudvar vízvezetéke ügyében.

Piperkovics tanácsnok Siposs Ágoston biz. tag interpellációjára, az iparostanonciskolák felügyelete ügyében.

NEM HIVATALOS RÉSZ.

A közlekedésügyi bizottmány f. é. január 14-én Rózsavölgyi Gyula alpolgármester elnöklete alatt ülést tartott.

A napirend előtt Szekula Gyula szólalt fel és szóba hozta Petri Ottónak a mult ülésén a Krisztina-köruti közlekedés tárgyában előterjesztett javaslatát, mely szerint a Margit-rakparton át a Lipótvároson keresztül közlekedő körforgalom a Krisztina- és Margit-körutra volna áthelyezendő. Ezzel szemben szóló azt javasolja, hogy az I. kerület közlekedési bajai új reláció beillesztése által orvosoltassanak, nem pedig az által, hogy a II. kerület egy jól bevált forgalmi vonala e kerületből elvételessék.

A bizottmány Szekula Gyula kijelentését tudomásul vette.

A napirend egyetlen tárgya volt a bérkocsi ipar gyakorlásáról szóló szabályrendelet folytatólagos tárgyalása, melyet Antal Gyula tanács-jegyző ismertetett. A bizottmány a szabályrendelet egyes rendelkezéseire nézve a következőkben állapodott meg:

A lófogatu bérkocsi belseje bőrrel vonandó be. Ragályos betegségben szenvedő bérkocsin szállítani tilos, mert a fertőtlenítő intézet ragályos betegek szállítására elég fogattal rendelkezik és azok szükség esetén, megrendelésre gyorsan rendelkezésre bocsátatnak. A kétfogatu bérkocsi számozása 1—500, az egyfogatu bérkocsi számozása 500—2000-ig, és a géperejű bérkocsi számozása 2000-től feljebb történik. Ha valamely bérkocsin, a tilalom ellen ragályos beteget szállítanak, a bérkocsi a hatóság által azonnal fertőtlenítendő és a fertőtlenítési költségeket a bérkocsi tulajdonos szavatossága mellett a vétkes fél viseli. Összel és tavasszal minden fogat előállítandó és a rendőrség által megvizsgálandó. A vizsgálati díj minden fogat után (tekintet nélkül arra, vajjon egy vagy kétfogatu-e?) 1 korona 50 fillér.

A rendes vizsgálaton kívül a rendőrség az év folyamán többször váratlan vizsgálatot tartozik tartani a helyszínén. Amely bérkocsi a vizsgálatra meg nem jelenik, az a megjelenésig a forgalomból kizárható. Azon helyeket, ahová a nap hevének vagy a metsző hidegnek kitett kocsik áthelyezhetők, a tanács meghallgatásával, a rendőrség jelöli ki.

Oly magánfuvar teljesítők, kik több napra vannak felfogadva, fogataikkal etetés vagy mosás céljából, az állomásra megjelenhetnek, de fuvarát nem vállalhatnak. A kocsik az állomásra akként helyezendők el, hogy a házak és telkek bejárói teljes szélességükben, szabadon maradjanak. Az állomáson elkövetett mulasztásért, közvagyon rongálásért stb., amennyiben a mulasztást vagy rongálást elkövető bérkocsis minden kétséget kizáróan meg nem állapítható, az állomáson levő bérkocsi tulajdonosok egyetemlegesen felelősek.

HIVATALOS HIRDETMÉNYEK.

273.736/907—II. sz.

Árlejtségi hirdetmény.

3—3

Budapest székesfőváros tanácsa nyilvános árlejtést hirdet a székesfővárosi vízművekhez szükségelt 13.000 drb különböző átmérőjű vízmérőnek eladási vagy bérleti szállítására.

Bánatpénzül a vételre ajánlott vízmérőknél a megajánlott vételár 5 (öt) százaléka, bérleti ajánlatnál pedig 5000 (ötezer) korona teendő le.

Felhívja ennelfogva a tanács a pályázni kívánókat, hogy magyar nyelven szerkesztett és ivenként 1 koronás bélyeggel ellátott írásbeli ajánlataikat lepecsételve 1908. évi február hó 4-én (kedden) d. e. 11 óráig a tanácsi II. (középítési) ügyosztály vezetője vagy helyettese kezéhez (4. ker., Városház-utca, Központi városház, II. em. 256. ajtó) nyújtsák be.

A magyar nyelven szerkesztendő és ivenként 1 koronás bélyeggel ellátandó írásbeli ajánlatban az árlejtségi feltételekhez képest számmal és betűvel világosan kiteendő az az egységarak, melyekért vállalkozó a szállításokat elvállalni hajlandó.

Ajánlattevő az általa ajánlott és szállítandó gyártmányoknak eredetét, vagyis azt, hogy a szállítandó gyártmányokat önnönmaga gyártja-e, avagy hol és kitől szerzi be, ajánlatában megjelölni köteles.

Elismerendő az ajánlatban, hogy vállalkozó az árlejtségi és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát mindenben aláveti, — amennyiben bejegyzett cég pályáznék, hiteles cégkivonat csatolása mellett köteles az ajánlatban megnevezni azt a személyt, aki a céget mindenben képviselni fogja, amennyiben pedig pályázó nem helyben laknék, köteles ugyancsak ajánlatában oly helyben lakó megbízottat kijelölni, ki őt mindenben képviselni fogja.

A bánatpénz készpénzben, vagy a fővárosi közpénz elhelyezésére alkalmasnak elfogadott pénztintézetek takarékpénztári könyvecskéiben, vagy állampapírokból vagy budapesti pénztintézetek zálogleveleiben vagy fővárosi kölcsönkötvényekben, vagy egyéb a fennálló szabályok értelmében elfogadható értékpapírokból teendő le a központi pénztárba vagy bármelyik kerületi eljárárság pénztárába és a bánatpénz az ajánlat elfogadása esetén szerződési biztosítékul fog szolgálni, megjegyeztetvén, hogy a fővárosi kölcsönkötvények a névérték erejéig a tőzsdei árfolyam teljes összegében, más értékpapírok azonban csak a tőzsdei árfolyam 90% erejéig, de névértéken felül semmi esetre sem számítatnak.

A központi pénztárba a bánatpénz postán is beküldhető, de ebben az esetben legkésőbb az ajánlatok benyújtására kitűzött határnapot megelőző napon kell azt postára feladni.

A bánatpénz letételéről szóló nyugta, vagy postai feladóvevény az ajánlathoz csatolandó.

Helyben lakó, vagy teleppel bíró vállalkozók, illetve cégek ajánlataikat postán nem küldhetik be.

Nem magyar nyelven szerkesztett, továbbá kellő letéti nyugtával el nem látott, nemkülönben elkésve beérkezett, vagy utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok közti szabad választás jogát, tekintet nélkül az ajánlott árakra, a tanács magának fentartja.

A szállításra vonatkozó árlejtségi és szerződési feltételek a tan. II. ügyosztály hivatalos helyiségében, (4., Városház-utca, Központi városház, II. em. 256. ajtó) naponként délelőtt 9—12 óra között ingyen megszerzethetők, ahol egyszersmind a netán szükséges egyéb felvilágosítások is megadatnak.

Budapesten, 1908. évi január hó 9-én.

A székesfőváros tanácsa.

129.906/1907—II. szám.

Árlejtségi hirdetmény.

2—3

Budapest székesfőváros tanácsa nyilvános árlejtést hirdet a 7. ker. Thököly-ut rendező munkálataira, és pedig:

a) a kocsí-ut kövező munkálataira (bánatpénz 3800 korona);

b) az oldal-utak keramit-burkolási munkáira (bánatpénz 6100 korona);

c) a kocsí-ut egy részén szükséges faburkolati munkákra (bánatpénz 900 korona);

d) a gyalogutak aszfaltozási munkálataira (bánatpénz 3500 korona).

Felhívja ennelfogva a tanács a pályázni kívánókat, hogy a felsorolt munkálatok mindegyikére külön-külön, magyar nyelven szerkesztett és ivenként 1 koronás bélyeggel ellátott írásbeli ajánlataikat lepecsételve 1908. évi február hó 7-én (pénteken) d. e. 11 óráig a tanácsi II. (középítési) ügyosztály vezetője vagy helyettese kezéhez (4. ker., Városház-utca, Központi városház, II. em. 256. ajtó) nyújtsák be.

Az ajánlatok kapcsán bemutatandó költségvetésekben számmal világosan kiteendő, hogy a vállalkozó a költségvetésben részletezett mindegyik munkanemet milyen egységarak mellett vállalja el, köteles lévén a költségvetésben részletezett munkanemek mindegyikére egységarát kitenni és a vállalati összeg nagyságát ez alapon kiszámítani, az így nyert végösszeget pedig ajánlatában számmal és betűvel kiírni.

Ajánlat százalékban egyáltalában nem tehető.

Elismerendő az ajánlatban, hogy vállalkozó a tervet az árlejtségi és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát mindenben aláveti. Bejegyzett cég hiteles cégkivonat csatolása mellett köteles az ajánlatban megnevezni azt a személyt, aki a céget mindenben képviselni fogja, amennyiben pedig pályázó nem helyben laknék, köteles ugyancsak ajánlatában oly helyben lakó megbízottat kijelölni, ki őt mindenben képviselni fogja.

A vállalkozó által szállítandó anyagokból minták mutatandók be az ajánlat mellett az ajánlati feltételeknek megfelelően.

A bánatpénz készpénzben, vagy a fővárosi közpénz elhelyezésére alkalmasnak elfogadott pénztintézetek takarékpénztári könyvecskéiben, vagy állampapírokból, vagy budapesti pénztintézetek zálogleveleiben, vagy fővárosi kölcsönkötvényekben, vagy egyéb a fennálló szabályok értelmében elfogadható értékpapírokból teendő le a központi pénztárba vagy bármelyik kerületi eljárárság pénztárába és a bánatpénz az ajánlat elfogadása esetén szerződési biztosítékul fog szolgálni, megjegyeztetvén, hogy a fővárosi kölcsönkötvények a névérték erejéig a tőzsdei árfolyam teljes összegében, más értékpapírok azonban csak a tőzsdei árfolyam 90% erejéig, de névértéken felül semmi esetre sem számítatnak.

A központi pénztárba a bánatpénz postán is beküldhető, ebben az esetben legkésőbb az ajánlatok benyújtására kitűzött határnapot megelőző napon kell azt postára feladni.

A bánatpénz letételéről szóló nyugta, vagy postai feladóvevény az ajánlathoz csatolandó.

Helyben lakó, vagy teleppel bíró vállalkozók, illetve cégek ajánlataikat postán nem küldhetik be.

Nem magyar nyelven szerkesztett, továbbá kellő letéti nyugtával, vagy mintával el nem látott, nemkülönben elkésve beérkezett, vagy utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok közti szabad választás jogát, tekintet nélkül az ajánlott árakra, a tanács magának fentartja.

Az árlejtségi és szerződési feltételek és tervek a tan. II. ügyosztály hivatalos helyiségében (IV., Városház-utca, Központi városház, II. em. 256. ajtó) naponként délelőtt 9—12 óra között megtekinthetők ahol egyszersmind a netán szükséges egyéb felvilágosítások is megadatnak.

Budapesten, 1908. évi január hó 10-én.

A székesfőváros tanácsa.

208.475/1907—II. szám,

Árlejtési hirdetmény.

2—3

Budapest székesfőváros tanácsa nyilvános árlejtést hirdet:

a 4. ker. *Ferenc József-rakpart alsó lépcsőinek, padkájának és kőhányásának helyreállítási munkálataira (bánatpénz 1100 korona.)*

A magyar nyelven szerkesztett és ivenkint 1 koronás bélyeggel ellátott írásbeli ajánlatokat lepecsételve 1908. évi február hó 7-én (pénteken) d. e. 11 óráig a tanácsi II. (középítési) ügyosztály vezetője vagy helyettese kezéhez (4. ker. Városház-utca, Központi városház, II. em. 256. ajtó) kell benyújtani.

Pályázó köteles a költségvetésben részletezett munkanemek mindegyikére egységárat kitenni és a vállalati előirányzati összeget ezen az alapon kiszámítani, az így nyert végösszeget pedig ajánlatában számokkal és betűkkel kitenni.

Ha a vállalkozó maga nem szakértő iparos, tartozik ajánlatában azt a szakértő iparost megnevezni, aki által a munkát saját felelősségére teljesíti.

Elismerendő az ajánlatban, hogy vállalkozó az árlejtési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát mindenben aláveti. Bejegyzett cég hiteles cégkivonat csatolása mellett köteles az ajánlatban megnevezni azt a személyt, aki a céget mindenben képviselni fogja, amennyiben pedig pályázó nem helyben lakó, köteles ugyancsak ajánlatában, oly helyben lakó megbízottat kijelölni, ki őt mindenben képviselni fogja.

A vállalkozó által felhasználni szándékolta anyagból minták mutatandók be az ajánlat mellett az ajánlati feltételeknek megfelelően.

A bánatpénz készpénzben, vagy a fővárosi készpénzek elhelyezésére alkalmasnak elfogadott pénzintézetek takarékpénztári könyvecskéiben, vagy állampapírokbán, vagy budapesti pénzintézetek zálogleveleiben, vagy fővárosi kölcsönkötvényekben, vagy egyéb a fennálló szabályok értelmében elfogadható értékpapírokbán teendő le a központi pénztárba vagy bármelyik kerületi elüljáróság pénztárába és a bánatpénz az ajánlat elfogadása esetén szerződési biztosítékul fog szolgálni, megjegyeztetvén, hogy a fővárosi kölcsönkötvények a névérték erejéig a tőzsdei árfolyam teljes összegében, más értékpapírok azonban csak a tőzsdei árfolyam 90%-a erejéig, de névértéken felül semmi esetre sem számíttatnak.

A központi pénztárba a bánatpénz postán is beküldhető, de ebben az esetben az legkésőbb az ajánlatok benyújtására kitűzött határnapot megelőző napon kell azt postára feladni.

A bánatpénz letételéről szóló nyugta, vagy postai feladóvevény az ajánlathoz csatolandó.

Helyben lakó, vagy teleppel bíró vállalkozók, illetve cégek ajánlataikat postán nem küldhetik be.

Nem magyar nyelven szerkesztett, továbbá kellő letéti nyugtával, vagy mintával el nem látott, nemkülönben elkésve beérkezett, vagy utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok közti szabad választás jogát, tekintet nélkül az ajánlott árakra, a tanács magának fentartja.

Az árlejtési és szerződési feltételek a tan. II. ügyosztály hivatalos helyiségében (IV., Városház-utca, Központi városház II. em. 256. ajtó) naponként délelőtt 9—12 óra között megtekinthetők, ahol egyszersmin a netán szükséges egyéb felvilágosítások is megadatnak.

Budapest, 1908. évi január hó 10-én.

A székesfőváros tanácsa.

903/908.

Ajánlati felhívás.

2—3

A székesfőváros 8. ker. elüljárósága a 8. ker. területén lévő összes közcsatornánál, valamint a székesfőváros közönsége tulajdonát képező és a ker. elüljáróság kezelése alatt álló ingatlanok csatornájánál és pöcegödreinél szükséges tisztítási munkáknak, 1908. évi január hó 1-től 1910. évi december hó 31-ig terjedő időre való vállalatba adása céljából ezennel nyilvános árlejtést hirdet.

A csatornatisztítási munkálatok után való kereseti összeg 3 évi átlag alapján évenként 5000 koronára tehető.

Felhívjuk tehát mindazokat, akik e munkák kivitelét elnyerni óhajtják, hogy egy koronás bélyeggel ellátott, szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárított borítékba helyezett ajánlataikat a hivatalos órák alatt 1908. évi február hó 13-án délelőtt 12 óráig alulírott ker. elüljáró kezéhez adják át. Ajánlatok postán nem küldhetők be. A részletes ajánlati feltételek, valamint a vállalkozó által kitöltendő árjegyzék nyomtatvány, a 8. ker. elüljáróságnál, naponként délelőtt 10—12 óra közt II. em. 55—56. ajtó szám alatt megtekinthetők és díjmentesen megszerezhetők.

Az ajánlatban számmal és betűvel világosan meg kell jelölni, mily egységár mellett hajlandó az ajánlattevő a munkát elvégezni. Elismerni kell továbbá, hogy az ajánlati feltételeket ismeri és azoknak magát mindenben aláveti.

Az ajánlat zárt borítékát a következő felírással kell ellátni:

Ajánlat a 903/908. sz. ajánlati felhívásban kiírt csatorna- és pöcegödör tisztítási munkálatokra.

Az ajánlat biztosítása iránt, az összes munkák után 300 (Háromszáz) korona, mint bánatpénz, készpénzben a 8. ker. elüljárósági pénztárnál, az ajánlati felhívás számára való hivatkozással biztosítékul letétbe helyezendő s az erről szóló nyugta az ajánlathoz csatolandó.

Az ajánlatok a 8. ker. választmányának 1908. évi február hó 13-án délután 5 órakor tartandó gyűlésében fognak nyilvánosan felbontatni.

Az ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

Az ajánlat elfogadása esetén, az illető vállalkozó bánatpénze szerződési biztosítékul szolgál és továbbra is a 8. ker. elüljáróság pénztáránál fog letétként kezeltetni, s csak abban az esetben fog vállalkozónak ez iránt beadott külön kérvényére visszaadni, ha szerződésbeli kötelezettségének mindenben kifogástalanul eleget tett.

Ajánlattevő vállalkozó a munkálatok teljesítéséhez az 1907. évi III. t.-cikk 13. és 14. §-ai értelmében hazai és pedig elsősorban magyar honos munkavezetőket és munkásokat köteles alkalmazni, továbbá hazai gyártmányú anyagokat és eszközöket használni; ezen kötelezettség alól csak a belügy-miniszter a kereskedelmi miniszter hozzájárulásával adhat felmentést.

A fentebbi kötelezettségek teljesítése tekintetében, ajánlattevő vállalkozó magát úgy a szállítást vagy munkálatot kiíró hatóság közegeinek, mint a m. kir. kereskedelmi muzeum, illetőleg a kereskedelmi miniszter szakközei ellenőrzésének is aláveti és az evégből szükséges adatokat az ellenőrző közegek rendelkezésére kell bocsátani.

Az elüljáróság fentartja magának azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül szabadon választhasson.

Az elősorolt kellékekkel nem rendelkező, hiányos avagy a kitűzött határidőnél később érkező beadott ajánlatokat, alulírt elüljáróság figyelembe venni nem fogja.

Budapest, 1908. évi január hó 9-én.

A 8. ker. elüljáróság:

Hanvai Sándor s. k.,
ker. elüljáró.

27.013/1907. szám.

Ajánlati felhívás.

3—3

A székesfővárosi 9. kerületi elüljáróság a 9. kerület területén fekvő összes fővárosi tulajdont képező és a főváros bérletében álló épületeken és létesítményeken szükséges üveges javítási, fentartási és átalakítási munkáknak és az az azokhoz szükséges anyagok szállításának 1908. évi január 1-től 1910. évi december 31-ig terjedő időre való vállalatba adása céljából, ezennel nyilvános árlejtést hirdet.

A fentjelzett munkálatok utáni évi kereseti összeg 3 évi átlaga 1500 koronára tehető.

Felhívjuk tehát mindazokat, akik e munkák kivitelét és az anyagok szállítását elnyerni óhajtják, hogy az egy koronás bélyeggel ellátott, szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárított borítékba helyezett ajánlataikat 1908. január 27-én délelőtt 10 óráig közvetlenül a 9. kerületi elüljáróság (9., Bakács-tér 14. sz. I. em. 5. ajtó) irodavezetőjének kezéhez adják át.

Ajánlatok postán nem küldhetők be.

A „Vállalati feltételek“, valamint az azokat kiegészítő „Pótlék az általános feltételekhez“, továbbá az „Árjegyzék“ a kerületi mérnöknél naponta 9—10 óra között (I. em. 12. ajtó) betekinthetők.

Az ajánlatokban számmal és betűvel világosan megjelölendő, hogy a fent jelzett egységarakból mely engedményes vagy felülfizetési ajánlat tétetik; az ajánlatban el kell ismerni, hogy vállalkozó a vállalati feltételeket és az azokat kiegészítést képező egységarakat ismeri és magát az azokban foglalt feltételeknek aláveti.

Az ajánlat biztosítása céljából 100, azaz Egyszáz korona bántpénzül készpénzben vagy takarékpénztári könyvben a 9. ker. elüljárósági pénztárnál, az ajánlati felhívás számára való hivatkozással, biztosítékba helyezendő és az erről szóló nyugta az ajánlathoz csatolandó.

Az ajánlatot zárt borítékba kell helyezni s ez utóbbit a következő felirással kell ellátni:

„Ajánlat a 27.013/907. sz. a. ajánlati felhívásban kiírt üveges munkákra és az azokhoz szállítandó anyagokra.“

Az ajánlatok 1908. január hó 27-én délután 5 órakor a 9. ker. választmány ülésében (I. em. 3. a. sz.) fognak az ajánlattevők jelenlétében felbontatni és az azt követő zárt ülésben elbíráltatni.

Az ajánlattevők, kik a ker. elüljáróság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállítóképességüket és megbízhatóságukat a bpesti kereskedelmi és iparkamara bizonyítványával ajánlatuk kapcsán igazolni.

Az ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

Az ajánlat elfogadása esetén az illető vállalkozó bántpénze szerződési biztosítékul szolgál és továbbra is a 9. ker. elüljárósági pénztárnál fog letétként kezelteni s csak abban az esetben fog vállalkozónak visszaadni, ha szerződésbeli kötelezettségének mindenben kifogástalanul eleget tett.

Ajánlattevő vállalkozó a munkálatok teljesítéséhez az 1907. évi III. t.-cikk 13. és 14. §-ai értelmében hazai és pedig elsősorban magyar honos munkavezetőket és munkásokat köteles alkalmazni, továbbá hazai gyártmányú anyagokat és eszközöket használni; ezen kötelezettség alól csak a belügyminiszter a kereskedelmi miniszter hozzájárulásával adhat felmentést.

Fentebbi kötelezettségek teljesítése tekintetében, ajánlattevő vállalkozó magát úgy a szállítást vagy munkálatot kiíró hatóság közegeinek, mint a m. kir. kereskedelmi muzeum szakközegei ellenőrzésének is aláveti és az evégből szükséges adatokat az ellenőrző közegek rendelkezésére kell bocsátania.

Az elüljáróság fentartja magának azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül szabadon választhasson.

Az elősorolt kellékekkel nem rendelkező, hiányos avagy a kitűzött határidőnél később beadott ajánlatokat, alulírt elüljáróság figyelembe venni nem fogja.

Budapest, 1907. évi december hó 27-én.

A 9. ker. elüljáróság:

Pohl Ferenc s. k.,
elüljáró.

27.012/1907. szám.

Ajánlati felhívás.

3—3

A székesfővárosi 9. ker. elüljáróság a területén fekvő összes fővárosi tulajdont képező és a főváros bérletében álló épületeken és létesítményeken szükséges lakatos javítási, fentartási és átalakítási munkáknak és az azokhoz szükséges anyagok szállításának 1908. január 1-től 1910. december 31-ig terjedő időre való vállalatba adása céljából ezennel nyilvános árlejtést hirdet.

A fentjelzett munkálatok utáni évi kereseti összeg 3 évi átlaga 2650 koronára tehető.

Felhívjuk tehát mindazokat, akik e munkák kivételét és az anyagok szállítását elnyerni óhajtják, hogy az egykoronás bélyeggel ellátott, szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt borítékba helyezett ajánlataikat 1908. évi január 27-én délelőtt 10 óráig közvetlenül a 9. ker. elüljáróság (9., Bakács-tér 14. sz. I. em. 5. ajtó) irodavezetőjének kezéhez adják át.

Ajánlatok postán nem küldhetők be.

A „Vállalati feltételek“ valamint az azokat kiegészítő „Pótlék az általános vállalati feltételekhez“ továbbá az „Árjegyzék“ a kerületi mérnöknél naponta 9—10 óra között (I. em. 12. ajtó) betekinthetők.

Az ajánlatban számmal és betűvel világosan megjelölendő, hogy a fentjelzett egységarakból mely engedményes vagy felülfizetési ajánlat tétetik; az ajánlatban el kell ismerni, hogy vállalkozó a vállalati feltételeket és az azokat kiegészítést képező „Pótlék“-ot és az „Árjegyzékben“ foglalt egységarakat ismeri és magát az előbbieken foglalt feltételeknek aláveti.

Az ajánlat biztosítása céljából 200, azaz Kettőszáz korona bántpénzül készpénzben, vagy takarékpénztári könyvben a 9. ker. elüljárósági pénztárnál az ajánlati felhívás számára való hivatkozással, biztosítékul letétbe helyezendő és az erről szóló nyugta az ajánlathoz csatolandó.

Az ajánlatot zárt borítékba kell helyezni és az utóbbit a következő felirással kell ellátni.

„Ajánlat a 27.012/907. sz. a. ajánlati felhívásban kiírt lakatos munkákra és azokhoz szállítandó anyagokra.“

Az ajánlatok 1908. január 27-én délután 5 órakor a 9. ker. választmány ülésében (I. em. 3.) fognak az ajánlattevők jelenlétében felbontatni és az ezt követő zárt ülésben elbíráltatni.

A munkálatokra csakis képesített lakatosmester bejelentése mellett lehet ajánlkozni, kinek az ajánlatot két tanu előtt szintén alá kell írnia.

Az ajánlattevők, kik a kerületi elüljáróság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállítóképességüket és megbízhatóságukat a bpesti kereskedelmi és iparkamara bizonyítványával ajánlatuk kapcsán igazolni.

Az ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

Az ajánlat elfogadása esetén az illető vállalkozó bántpénze szerződési biztosítékul szolgál és továbbra is a 9. ker. elüljáróság pénztáránál fog letétként kezelteni s csak abban az esetben fog vállalkozónak visszaadni, ha szerződésbeli kötelezettségeinek mindenben kifogástalanul eleget tett.

Ajánlattevő vállalkozó a munkálatok teljesítéséhez az 1907. évi III. t.-cikk 13. és 14. §-ai értelmében hazai és pedig első sorban magyar honos munkavezetőket és munkásokat köteles alkalmazni, továbbá hazai gyártmányú anyagokat és eszközöket használni; ezen kötelezettség alól csak a belügyminiszter a kereskedelmi miniszter hozzájárulásával adhat felmentést. Fentebbi kötelezettség teljesítése tekintetében ajánlattevő vállalkozó magát úgy a szállítást és munkát kiíró hatóság közegeinek, mint a m. kir. kereskedelmi muzeum szakközegei ellenőrzésének is aláveti és az evégből szükséges adatokat az ellenőrző közegek rendelkezésére kell bocsátania.

Az elüljáróság fentartja magának azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül szabadon választhasson.

Az elősorolt kellékekkel nem rendelkező, hiányos, avagy a kitűzött határidőnél később beadott ajánlatokat alulírt elüljáróság figyelembe venni nem fogja.

Budapesten, 1907. december 27.

A 9. ker. elüljáróság:

Pohl Ferenc s. k.,
elüljáró.

384/1908—6. k. e. szám.

Ajánlati felhívás.

3—3

Budapest székesfőváros 6. kerületének elüljárósága a kerületben levő és a főváros tulajdonát képező, valamint a székesfőváros rendelkezése és kezelése alatt álló épületeknek 1908. évi január hó 1-től kezdődőleg 1910. évi december hó 31-ig terjedő három évi idő alatt szükséges üveges pótlási és javítási munkálataira s az itt felhasználandó üveges anyagok szállítására ezennel nyilvános árlejtést hirdet.

Az üveges javítási és szállítási munkálatok évenként mintegy 1000 koronára tehető.

Felhívjuk tehát mindazokat, akik a munkálatokat elvállalni óhajtják, hogy az egykoronás bélyeggel ellátott zárt borítékba elhelyezett ajánlataikat 1908. évi január hó 31-én délelőtt 10 óráig a kerületi elüljáróság irodájában (6. ker. Aradi-utca 21—23. sz. I. em. 28. ajtó sz.) az irodavezetőnél nyújtsák be. Ajánlatok postán nem küldhetők be. A részletes

ajánlati feltételek, valamint egységárák a 6. ker. elüljáróság-nál naponként d. e. 8–10 óra között III. em. 32. szám alatti megtekinthetők és díjmentesen beszerezhetők.

Az ajánlatban számmal és betűvel világosan megjelölendő, mely egységárak mellett hajlandó az ajánlattevő a munkát elvállalni. Elismerni kell továbbá az ajánlatban, hogy vállalkozó az ajánlati feltételeket ismeri és azoknak magát mindenben aláveti.

Bánatpénz címén a kerületi elüljáróság pénztárába 50 korona, szóval Ötven korona összeg letétbe helyezendő, s az arról szóló nyugta az ajánlatokhoz csatolandó.

E bánatpénz óvadékképes értékpapirokban is letehető, ezek azonban csak napi árfolyamuk 90%-a erejéig fogadtnak el. — Az ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

Az ajánlat elfogadása esetén az illető vállalkozó bánatpénze szerződési biztosítékkul szolgál és továbbra is a 6. ker. elüljárósági pénztáránál fog letétként kezeltetni s csak abban az esetben fog a vállalkozónak visszaadni, ha szerződésbeli kötelezettségének mindenben eleget tett.

Az ajánlattevő vállalkozó a munkálatok teljesítéséhez az 1907. évi III. t.-c. 13. és 14. §-ai értelmében hazai és pedig első sorban magyar honos munkásokat köteles alkalmazni továbbá a hazai gyártmányú anyagokat és eszközöket használni, ezen kötelezettség alól csak a belügyminiszter a kereskedelmi miniszter hozzájárulásával adhat felmentést.

További kötelezettségek teljesítése tekintetében ajánlattevő vállalkozó magát úgy a szállítást vagy munkálatot kiíró hatóság közegeinek, mint a m. kir. kereskedelmi muzeum illetőleg kereskedelemügyi miniszter szakközegei ellenőrzésének is aláveti és az e végből szükséges adatokat az ellenőrző közegek rendelkezésére kell bocsátania.

Az elüljáróság fentartja magának azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül szabadon választhasson.

Az elősoroltakkal nem rendelkező hiányos avagy később érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Budapesten, 1908. évi január hó 6-án.

A 6. kerületi elüljáróság:

Rózsavölgyi Antal s. k.,
ker. elüljáró.

31.948/907.

Ajánlati felhívás.

2—3

A székesfővárosi 9. kerületi elüljáróság a 9. kerület területén levő összes fővárosi tulajdonú képező és a főváros bérletében álló épületeken és létesítményeken szükséges föld- és kőműves javítási, fentartási és átalakítási munkáknak és az azokhoz szükséges anyagok szállításának 1908. évi június hó 1-től 1910. évi december hó 31-ig terjedő időre való vállalatba adása céljából ezennel nyilvános árlejtést hirdet.

A fentjelzett munkálatok utáni évi kereseti összeg 3 évi átlaga 21.800 koronára tehető.

Felhívjuk tehát mindazokat, akik e munkák kivételét és az anyagok szállítását elnyerni óhajtják, hogy az egy koronás bélyeggel ellátott, szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt borítékba helyeztett ajánlataikat 1908. évi január hó 27-én délelőtt 10 óráig közvetlenül a 9. kerületi elüljáróság (9., Bakács-tér 14. I. em. 5. ajtó), irodavezetőjének kezéhez adják át.

Ajánlatok postán nem küldhetők be.

A „Vállalati feltételek,” valamint az azokat kiegészítő „Pótlék” az általános vállalati feltételekhez” továbbá az „Árjegyzék” a kerületi mérnöknél naponta 9–10 óra között (I. em. 12. ajtó) betekinthezők.

Az ajánlatban számmal és betűvel világosan megjelölendő, hogy a fent jelzett egységárhoz képest mily engedményes vagy felülfizetési ajánlat tétetik; az ajánlatban el kell ismerni, hogy vállalkozó a „Vállalati feltételeket” és az azok kiegészítését képező „Pótlék”-ot és az „Árjegyzék”-et ismeri és magát az azokban foglalt feltételeknek aláveti.

Az ajánlat biztosítása céljából 600, azaz Hatszáz korona bánatpénzüli vagy takarékpénztári könyvben a 9. kerületi elüljárósági pénztáránál, az ajánlati felhívás számára való hivatkozással, biztosítékkul letétbe helyezendő s az erről szóló nyugta az ajánlathoz csatolandó.

Az ajánlatot zárt borítékba kell elhelyezni és ez utóbbit a következő felirattal kell ellátni:

„Ajánlat a 31.948/907. sz. a. ajánlati felhívásban kiírt föld- és kőműves munkákra és az azokhoz szállítandó anyagokra.”

Az ajánlatok 1908. évi január hó 27-én délután 5 órakor a 9. kerületi választmány ülésén (I. em. 3. sz. a.) fognak az ajánlattevők jelenlétében felbontatni és az ezt követő zárt ülésben elbíráltatni.

A munkálatokra csakis képesített építő- vagy kőművesmester bejelentése mellett lehet ajánlkozni, kinek az ajánlatot két tanu előtt szintén alá kell írnia.

Oly ajánlattevők, kik a ker. elüljáróság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállítóképességüket és megbízhatóságukat a budapesti kereskedelmi és iparkamara bizonyítványával ajánlatuk kapcsán igazolni.

Az ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

Az ajánlat elfogadása esetén az illető vállalkozó bánatpénze szerződési biztosítékkul szolgál és továbbra is a 9. ker. elüljáróság pénztáránál fog letétként kezeltetni, s csak abban az esetben fog vállalkozónak visszaadni, ha szerződésbeli kötelezettségeinek mindenben kifogástalanul eleget tett.

Ajánlattevő vállalkozó a munkálatok teljesítéséhez az 1907. évi III. t.-c. 13. és 14. §-ai értelmében hazai és pedig első sorban magyar honos munkavezetőket és munkásokat köteles alkalmazni, továbbá hazai gyártmányú anyagokat és eszközöket használni, ezen kötelezettség alól csak a belügyminiszter a kereskedelmi miniszterium hozzájárulásával adhat felmentést.

Fentebbi kötelezettség teljesítése tekintetében ajánlattevő vállalkozó magát úgy a szállítást és munkát kiíró hatóság közegeinek, mint a m. kir. kereskedelmi muzeum szakközegei ellenőrzésének is aláveti és az e végből szükséges adatokat az ellenőrző közegek rendelkezésére kell bocsátania.

Az elüljáróság fentartja magának azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül szabadon választhasson.

Az elősorolt kellékekkel nem rendelkező, hiányos, avagy a kitűzött határidőnél később beadott ajánlatokat alulírott elüljáróság figyelembe venni nem fogja.

Budapesten, 1907. december hó 28-án.

A 9. ker. elüljáróság:

Póhl Ferenc s. k.,
elüljáró.

240.653/1907—V. tan. sz.

Ajánlati felhívás.

2—3

A székesfővárosi köztisztasági felügyelő- és munkás-személyzet részére az 1908. évben szükséges ruhanemű szükséglet szállítása iránt a székesfőváros tanácsa nyilvános írásbeli versenytárgyalást fog tartani.

A tanács felhívja tehát mindazokat, akik ezen szállításra vállalkozni akarnak, hogy ivenként 1 koronás bélyeggel, a szállítási feltételekben körülírt bánatpénz letételét igazoló nyugtatvánnyal ellátott, magyar nyelven szerkesztett és pecséttel lezárt szabályszerű írásbeli ajánlataikat 1908. évi február hó 17-ik napjának délelőtti 10 órájáig gróf Festetics Géza tanácsnok urnak, vagy helyettesének kezéhez (Központi városház, I. em. 131. a tanács V. ügyosztálya) nyújták be.

A beadott ajánlatok az ugyanakkor és e helyütt megtartandó versenytárgyalás során fognak felbontatni. A versenytárgyaláson az ajánlattevők vagy igazolt képviselőik jelen lehetnek.

Budapesti (Budapesti cégjegyzett) vállalkozók ajánlataikat postán nem küldhetik be.

Csak szabályszerűen kiállított, pecséttel lezárt és sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni, elkésve érkező vagy a fent előírt kellékeknek meg nem felelő ajánlatokat a tanács figyelembe nem vesz.

A tanács fentartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül a megajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson.

A szállítási és szerződési feltételek, valamint ajánlati mintalapok példányai a fent kiírt helyen naponként délelőtt 9—12 óra között díjtalanul kaphatók.

Budapest, 1908. évi január hó.

A székesfőváros tanácsa.

Idegbajoknál, női bajoknál és vérkeringési zavaroknál a

szénsavas fürdők

használata leginkább javalt. Berendezések ily mester-séges szénsavas fürdőkhez olcsón kaphatók dr. Wagner és társa czégnél. A berendezések magánlakásokban is jól alkalmazhatók.

Budapest, 9. ker., Tinódy-utca 3. sz.

Tessék prospektust kérni! Telefon 53—28.

Dr. Grünstein fogorvos

New-York palota.

Rendel: délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig.

ECKSTEIN (ELEK) BERNÁT

HIRDETÉSI IRODÁJA

BUDAPEST, 7. KER., ERZSÉBET-KÖRUT 36. SZ.

felvesz hirdetések a bel- és külföld összes lapjai részére,
Telefon 36—24. legutányosabb áron. Telefon 36—24.

GANZ ÉS TÁRSA VASÖNTŐ ÉS GÉPGYÁR R.T. BUDAPESTEN.

Motorok benzin-, spiritus-, gáz-, szivógáz és kohógázüzemre, minden nagyságban 3000 lóerőig. Üzemköltség 1½—2½ fillér ló-
:: erőnként és óránként. ::
Emelődaruk kézi-, gőz-, petroleum- vagy elektromos hajtásra. Közúti hengerlőgépek. Gőzekék. Gőzmotoros személyszállító vasúti kocsik kis és nagy vasutak számára. Mindenféle vasúti kocsik személy- és teherszállításra. Vasúti felszerelések. Kéregöntési kerek (Griffin-rendszer).

Hengerszék malmok számára kéregöntési hengerekkel. Mindenféle malomgépek. Egész malmok berendezése és felszerelése. Brikettsajtók szén, fűrészpor s effélék brikettelésére. Turbinák minden egyes esetben a helyi szükségletnek megfelelően szerkesztve, tehát az elérhető legnagyobb hatásfok biztosításával. Speciális gépek a papir- és cellulóze-gyártáshoz. Transmissiók. Füstemésztő készülékek. Gyári berendezések. ::

== Árjegyzékkel és költségvetésekkel szívesen szolgálunk. ==

A Budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcson részv.-társ.

és Osztálysorsjáték főelárusítóhely.

VI., Andrassy-ut 5. sz. (saját házában).

Befizetett részvénytőke 10 millió korona.

Elfogad betéteket takarékbetét könyvecskék és pénztári jegyek ellenében valamint folyó-számlában (check-számlán).

Leszámitol váltókat, előlegeket nyújt értékpapírokra.

Váltó-üzlete

megbízásból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek körébe tartozó üzletágakkal.

Kézi zálogüzleteiben:

IV., Ferencziek-tere 4. (Irányi-utca sarok),
IV., Károly-körut 18., VII., Király-utca 57.,
VIII., József-körut 2., VIII., Üllői-ut 6. sz.

Pénzlelőgeket ad: Értékpapírokra, arany és ezüst tárgyakra, ékszerekre, régiségekre a legelőnyösebb feltételek mellett.

GANZ-FELE VILLAMOSSÁGI RÉSZV.-TÁRS. BUDAPESTEN,

:: 2. KER., LÖVŐHÁZ-UTCZA. ::

Elektromos világító- és erőátviteli berendezések egyen- és váltakozó áramra. Kolibri
:: ívlámpák reklám célokra. ::
Elektromos üzemek berendezése uradal-
makban. Meglévő berendezések átalakítása.
Elektromos üzemű szivattyúk, tejgazdasági
berendezések, emelőgépek, ventilátorok,
mezei vasutak, szántó-, cséplő-, aprító- és
takarmányozó-berendezések. Elektromos kis
:: és nagy vasutak. Bányavasutak. ::

== Árjegyzékkel és költségvetésekkel szívesen szolgálunk. ==

KRIEGNER-FÉLE
TÖRVÉNYILEG VÉDVE.

REPERATOR

évtizedek óta nagy sikerrel használtatik csusz- és köszvény ellen.

Kis üveg 1 K. Postai szétküldés naponta. Nagy üveg 2 K.

Kapható: „KORONA” gyógyszerárban, Budapest, 8., Kálvin-tér
(Baross-utca sarok.)

34.

Bizottmányi és tanácsi előterjesztés: a **Budapesti Állatvásárpénztár Részvénytársaság megalakítása és a fővárossal kötendő szerződése** ügyében. (Előadó: *Dr. Melly* tanácsnok).

Ebben az ügyben folytatólag*) közzétételnek:

XVI. A <i>tanács</i> előterjesztése a közgyűléshez	1
XVII. A <i>tanács</i> javaslata a Budapest székesfőváros közönsége és a Budapesti Állatvásárpénztár R.-T. között kötendő vállalati <i>szerződés</i> ügyében	3
XVIII. A <i>tanács</i> javaslata a <i>díjssabálysát</i> ügyében	24



*) Az ezt megelőző közlemények a „Fővárosi Közlöny“ f. é. 4. számának I. mellékletén jelentek meg.

XVI.

A tanács előterjesztése a közgyűléshez.

A tanács a tan. VIII. ügyosztálynak a főváros s a Budapesti Állatvásárpénztár R. T. között kötendő s a tisztí ügyészség részéről átvizsgált, a közgazdasági és közlelmezési bizottmány s a pénzügyi és gazdasági bizottmány részéről letárgyalt, a szerződő társaság által is magáévá tett szerződési szövegtervezethez a maga részéről és pedig az első helyen megnevezett bizottmány jelentésének 2. és 3. pontjai alatt, a második helyen megnevezett bizottmány jelentésének 1. pontja alatt tett indítványok, nemkülönben a társaságnak a szerződéstervezetre tett észrevételeinek elfogadásával, ellenben a bizottmányok többi indítványainak mellőzésével, — hozzájárul s azt elfogadás végett a t. Közgyűlés elé terjeszti, megjegyezvén, hogy a pénzügyi és gazdasági bizottmány jelentésének 4. pontjában említett Vásárpénztár Működésére Felügyelő Bizottság, amelyet a tanács alakít meg akként, hogy abba a törvényhatósági bizottsági tagokat a pénzügyi és gazdasági, továbbá a közgazdasági és közlelmezési bizottmányok, végül pedig a közvágóhidak és állatvásárok bizottsága saját kebelükből választják meg és küldik ki, továbbra is az eddigi szervezetében volna fentartandó.

A tanács részéről mellőzni javasolt bizottmányi indítványok azért volnának elejtendő, mivel ezek részint a társaság belső, a kereskedelmi törvény által is biztosított és védett autonóm ügyeibe való beavatkozást, részint pedig a társaság iránt való bizalmatlankodást jelentenek, sőt adott esetekben (m. p. a nyerstermény-üzlet viteléhez kívánt külön engedélyezés esetében) a társaság üzleti működését bénítanák s a felett olyan gyámkodást rendszeresítenének, amelyektől való szükséges tartózkodás miatt választotta a főváros a független üzletvitelre legalkalmasabb formát t. i. a részvénytársaság formáját. — De mindettől el is tekintve, az a körülmény, hogy a főváros részére a szerz. 39. pontjában a leghatályosabb felügyelet és ellenőrzés, másfelől pedig a társaság vagyonkezelésében és vállalati üzletvitelében való tulnyomó befolyása minden irányban alaposan van biztosítva, egyszerűen feleslegessé is tesz minden olyan további óvatossági rendszabályt, amely, amellet, hogy több vagy tartalmasabb jogot és befolyást ugy sem biztosítana, de igenis illuzoriussá tenné a független üzletvezetést s a társaság felelősségét e mellett még gyengítené is.

A tanács végül a t. Közgyűlésnek tudomás végett bemutatja a m. kir. belügyminiszter urnak 1907. dec. 4-én 41.504. sz. alatt, az 1907. évi okt. 2-án 1.500 kgy. sz. a. hozott közgyűlési határozat jóváhagyása tárgyabán érkezett leiratát s erre vonatkozólag annak megemlítése mellett, hogy a leiratban kikötött és ezuttal elfogadásra javasolt feltételeket és kifejezett kívánalmakat a tanács a vásárpénztár r. t. szervezetében és pedig ugy a társasági alapszabályokban, mint a kötendő szerződés tervezetében már érvényesítette s illetve beillesztette, egyalkalommal jóváhagyás végett bejelentette a t. Közgyűlésnek, hogy részint a hivatkozott 1500 kgy. sz. határozatáva nyert felhatalmazás alapján, részint pedig a t. Közgyűlés utólagos jóváhagyása reményében a következő végrehajtási intézkedéseket tette, nevezetesen:

1. A tanács az 1500/1907. sz. közgyűlési határozat 4. pontja alapján az általa megállapított alapszabályok mellett megalakította a Budapesti Állatvásárpénztár R. T.-ot, s ennél a főváros hozzájárulása fejében 5500 db 200 K névértékű részvényt jegyzett 1,100.000 korona értékben, az érdekeltek részére kibocsájtott 4500 db részvényből nem jegyzett 2989 db részvényt pedig a főváros részére átvette s illetve ugyancsak

jegyezte 597.800 korona értékben, úgy, hogy eszerint a főváros összes részvénytulajdona 8489 db à 200 korona névértékű részvény 1,697.800 K értékben, amelynek eddig 50%-át fizette be a társaság pénztárába, vagyis 848.900 K t. Az érdekeltek 1511 db részvényt jegyeztek 302.200 korona névértékben.

2. Utólagos jóváhagyás reményében továbbá a tanács az alapítási tervezetben a főváros részére fentartott előjog alapján az ezennel bemutatott 268.838/907—VIII. számú határozatában megnevezettekől a társaság első igazgatóságát egy évre kinevezte.

3. Végül a tanács ugyancsak utólagos jóváhagyás reményében a társaság ideiglenes érvényű díjszabályzatát az ezennel bemutatott 272.304/907—VIII. számú határozata értelmében megállapította és kibocsátotta s egyben a társaságot működésének 1907. évi december 20-án ezen az alapon való megkezdésére felhívta, aminek következtében a társaság a marhavásártéren 1907. december 20-án működését tényleg meg is kezdette.

Mindezek alapján a tanács az ügyet azzal terjeszti a t. Közgyűlés elé, hogy ezen előterjesztést jóváhagyólag tudomásul venni, az ezuttal előterjesztett szerződési tervezethez és díjszabályzathoz hozzájárulni, a tanácsot pedig utasítani méltóztassék, hogy ezen szerződési tervezet és díjszabályzat alapján a szerződést a társasággal kösse meg, ennek megtörténte után pedig azt kormányhatósági jóváhagyás végett a m. kir. belügyminiszter urhoz közvetetlenül terjessze föl.

XVII.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS TANÁCSA



Tervezet.

A tanács javaslata
a Budapest székesfőváros
közönsége és a Budapesti
Állatvásárpénztár R. T.
között kötendő vállalati
szerződés ügyében.

SZERZŐDÉS

Melyet *Budapest székesfőváros közönsége és a Budapesti Állat-* A szerződő felek. —
vásárpénztár Részvénytársaság bejegyzett budapesti cég A szerződés tárgya.
a fővárosi marhavásártéren **vásárpénztári intézmény** fentartása
és kezelése, továbbá ezen intézménynek a fővárosi sertésvásártéren
leendő életbeléptetése, fentartása és kezelése tárgyában egymással
a következők szerint kötöttek meg:

1.

Budapest székesfőváros közönsége a székesfőváros törvény- Szerződéses jog-
hatósági bizottságának 1908. évi..... hó..... n tartott viszony létesülése.
közgyűléséből..... sz. alatt kelt határozata alapján ezennel
kizárólagos joggal megbízza a *Budapesti Állatvásárpénztár Rész-*
vénytársaság bejegyzett budapesti céget a fővárosi marhavásártéren
és az alábbiak szerint a fővárosi sertésvásártéren a jelen szerződés
értelmében egységes szervezettel működő **vásárpénztári intéz-**
mény létesítésével, fentartásával és kezelésével;

a Budapesti Állatvásárpénztár Részvénytársaság bejegyzett buda-
pesti cég pedig ezennel elvállalja, a fentebb megnevezett fővárosi állat-
vásárokon, illetve a fővárosi sertésvásártéren az alábbiak szerint a
jelen szerződés értelmében egységes szervezettel működő vásár-
pénztári intézmény létesítését, fentartását és kezelését.

A Vásárpénztár rt. a sertésvásártéren a fővárosnak erre vonat-
kozó felhívásától számított egy fél év alatt a vásárpénztári intéz-
ményt életbeléptetni és azt a marhavásártéren már létező intéz-
ménnyel egységes szervezettel fentartani és kezelni köteles.

2.

A sertésvásárpénztár
életbeléptetése.

Jelen szerződésnek a sertésvásártérre, az ott létesítendő vásárpénztári intézményre, a hentesekre s a sertésbizományosokra vonatkozó rendelkezései akkor és attól az időponttól lépnek hatályba, a mikor a székesfőváros tanácsa a részvénytársaságot a vásárpénztári intézménynek a sertésvásártéren leendő életbeléptetésére kötelezi.

Ugyanezen alkalommal fogja a főváros a sertésvásárpénztár vállalati díjszabályzatát is megállapítani és illetve engedélyezni.

3.

A részvénytársaság
időtartama,
tárgya. — A főváros
címerének használata.

A Vásárpénztár-rt. alapszabályszerű vállalati tárgyának a vásárpénztári intézmény ezen szerződésben meghatározott céljával és rendeltetésével, alapszabályszerű tartamának pedig ezen szerződés időtartamával egyezőnek kell lennie.

Budapest székesfőváros közönsége megengedi, hogy a Vásárpénztár-részvénytársaság a fenti címe mellett pecsétjén, bélyegzőin, üzleti nyomtatványain, levelezésein és minden más hivatalos kiadványain, tekintve a vállalat közérdekű célját, a főváros címerét használhassa.

4.

Szavatosság.

Az ezen szerződésben, elvállalt összes kötelezettségek teljesítéseért a fővárossal szemközt a Vásárpénztár-rt. szavatol.

5.

Alap- és üzletszabályzat.

A Vásárpénztár-rt. köteles a társaság szervezetéről, ugyszintén az üzeme viteléről, a forgalom miként való lebonyolításáról, a feleknek a Vásárpénztár-rt.-gal való érintkezéséről, valamint alkalmazottjainak a feleket érdeklő főbb teendőiről részletesen kidolgozott üzletszabályzatot készíteni és azt a főváros tanácsának 1908. évi márczius hó 31-ig jóváhagyás végett bemutatni.

Az alapszabályzat és az üzletszabályzat s azoknak minden későbbi módosításai csak akkor és csak annyiban érvényesek, ha és amennyiben azokat a főváros tanácsa előzetesen jóváhagyási záradékával ellátta.

Sem az alap-, sem pedig az üzletszabályzat nem tartalmazhat a szerződéstől eltérő rendelkezéseket. Ha a szerződés és az üzletszabályzat, illetőleg az alapszabályzat között eltérések mégis mutatkoznának, akkor a szerződés rendelkezése s illetve értelme irányadó.

6.

A Vásárpénztár-rt. köteles évi mérlegét és évi üzleti jelentését szabályszerűleg összeállítva és aláírva évenként márczius 31-ig a főváros tanácsának bemutatni, úgyszintén köteles félévenkénti üzletforgalmáról részletes adatokat tartalmazó jelentést és kimutatásokat a Fővárosi Közlönyben közzétenni.

Mérleg és üzleti jelentés.

7.

A Vásárpénztár r. t. a székesfőváros beleegyezése nélkül a szerződést másra át nem ruházhatja és vállalatát sem egészben, sem részben alvállalatba nem adhatja.

Szerződés átruházás
Czégváltozás.— Czég-
kivonat.

Úgyszintén nem szabad a Vásárpénztár-rt.-nak a főváros előzetes beleegyezése nélkül a címében változást tenni.

Az eredeti cégjegyzéket és annak minden későbbi változását hiteles cégkivonat alakjában szintén be kell mutatnia s illetőleg esetről-esetre bejelentenie a főváros tanácsának.

8.

A szerződés időtartama 15 üzleti évben, vagyis 1922. évi december hó 31-ig állapíttatik meg.

A szerződés időtar-
tama.— Felmondás.

Az első üzletév 1908. december 31-ig tart. A társaság a főváros tanácsának 1907. december 19-én 272.304/907—VIII sz. alatt kelt határozata alapján 1907. december 20-án kezdte meg működését; az 1907. december 20-tól 1907. december 31-ig terjedő időszak az 1907. december 31-én lejáró első üzletévhez számíttatik.

Ha a 15-ik évet megelőzőleg 2 évvel előbb, vagyis 1920. évi december hó 31-ig egyik szerződő fél sem mondja föl a szerződést, akkor a szerződés folytatólag még további 10 évig tart, mely esetben a Vásárpénztár-rt. a társaság további tíz év tartamára leendő fenállását elhatározni köteles.

A felmondást megindokolni nem kell és írásban kell a másik szerződő fél tudomására adni.

Ha a jelen szerződést a kormányhatóság jóváhagyja, akkor annak joghatálya visszamenőleg 1907. évi december 20-tól veszi kezdetét.

9. §.

A főváros befolyása
és részezedése.

A Budapesti Állatvásárpénztár Részvénytársaság kötelezi magát,

1. hogy a társaság igazgatósági és a felügyelőbizottsági tagjai számának felénél mindenkor egygyel több igazgatósági s illetve felügyelő bizottsági tagokul a főváros tanácsa által a főváros képviselőre kijelölt tagokat az igazgatóságba, illetve a felügyelő bizottság bamegválasztja;

2. hogy a társaság igazgatóságának elnökét és alelnökét mindenkor csakis a főváros tanácsa által a főváros képviselőre kijelölt és megválasztott igazgatósági tagok közül fogja választatni s

3. hogy a társaság tiszta nyereségéből első sorban a befizetett részvénytőke öt százalékának a részvényesek között történt szétosztása és a társasági alapszabályok ez időszertinti *a—c*, pontjaiban meghatározott célok kielégítése után még rendelkezésre álló összegből a társasági közgyűlés által meghatározandó összeget a főváros állatvásárljainak közhasznú és a főváros tulajdonává válandó beruházása céljára a főváros rendelkezésére köteles bocsátani, vagy pedig valamely a társaság vállalati körét érdeklő közczélra köteles fordítani.

10.

A vásárpénztár
célja.

A Vásárpénztár-rt. intézménynek, a főváros közélélmezése érdekében, célja:

a) a főváros marha- és sertésvásárljain az állatforgalmat és a jómínőségű felhozatalokat fokozni és előmozdítani;

b) a tulajdonosoknak állatjait a főváros állatvásárljain bizományi megbízás útján közvetetlenül eladni;

c) a budapesti mészárosoknak és henteseknek az állatszükségleteik itteni beszerzését anyagilag megkönnyíteni;

d) esetleg az állati nyersterményeket bizományi eladás útján értékesíteni és

e) általában célja, hogy az állattenyésztésnek, hizlalásnak és állatkereskedelemnek a főváros közélélmezési érdekei javára szolgáló eszköze és illetőleg tényezője legyen.

Az *a)* pontban jelzett cél érdekében az állatvásárokon kifejtendő tevékenységében, különösen arra kell törekednie a Vásárpénztár-rt.-nak, hogy a marhavásáron már szervezett állatkereskedést föntartsa és fokozza és ha a marhakonzumvásár berendeztetik, köteles itt is tevékenységét kifejteni; a főváros szabad sertésvásárlján pedig úgy a belföldi, mint pedig, amennyiben ezt kormányhatósági és állategészségrendőri intézkedések nem akadályozzák, a külföldi forgalomra nézve